

Executive Board

President:

Kathlyn Tran, DDS

VP in Medicine:

Myhanh Nguyen, MD

VP in Dentistry:

Long Hoang, DMD

VP in Pharmacy:

Jenny Nguyen, PharmD

Secretary General:

Michelle Nguyen, MD

Treasurer:

Helen Vo, MD

Standing Committees

News & Publications:

Tung Manh Tran, MD

Art & Cultures:

Tam Nguyen, PharmD

Constitution & By Laws:

Cam Hoang, MD

Web site:

Myhanh Nguyen, MD

Marketing:

Jenny Nguyen, PharmD

Forum Administrator:

Myhanh Nguyen, MD

Membership:

Myhanh Nguyen, MD

Board of Directors

Chairman:

An Duc Nguyen, MD

Vice Chairman:

Tam Nguyen, PharmD

Secretary:

Nga Vu, DMD

Members:

To Nguyen Hoang, DMD

Minh Ngoc Ng., PharmD

Thong M Tran, PharmD

Tiếng thu buồn buồn ru điệu ru đơn
(nhạc: Phạm Duy - thơ: Paul Verlaine)

Thu Ca Điệu Ru Đơn - Thái Thanh - YouTube

Thu ca điệu ru đơn

Mùa thu nức nở tiếng thở dài
Tiếng vĩ cầm buồn ơ mùa thu ơ
Lòng ta khốn khổ với mỗi mòn
Tiếng thu buồn buồn ru điệu ru đơn
Nghẹn ngào tê tái nghẹn ngào tê tái
Khi giờ đã điếm vì ta ngồi ta nhớ
Những ngày nào xưa những ngày nào xưa
Và ta khóc lóc và ta khóc lóc
Mùa thu nức nở tiếng thở dài
Tiếng vĩ cầm buồn ơ mùa thu ơ
Lòng ta khốn khổ với mỗi mòn
Tiếng thu buồn buồn ru điệu ru đơn
Ta đi rồi ta đi theo ngọn gió
Ta đi ta đi theo ngọn gió xấu
Cuốn ta đi trôi dạt đây đó
Trôi dạt đây đó
Như chiếc lá mùa thu lá chết vàng khô
Mùa thu nức nở tiếng thở dài
Tiếng vĩ cầm buồn ơ mùa thu ơ
Lòng ta khốn khổ với mỗi mòn
Tiếng thu buồn buồn ru điệu ru đơn
Ta đi rồi ta đi theo ngọn gió
Ta đi ta đi theo ngọn gió xấu
Cuốn ta đi trôi dạt đây đó
Trôi dạt đây đó
Như chiếc lá mùa thu lá chết vàng khô
Mùa thu nức nở tiếng thở dài
Tiếng vĩ cầm buồn ơ mùa thu ơ
Lòng ta khốn khổ với mỗi mòn
Tiếng thu buồn buồn ru điệu ru đơn

(Xin xem tiếp Trang 2)

Mùa Thu năm nay 2023 bắt đầu từ ngày 23 tháng Chín. Hằng năm, cứ đến Mùa Thu là khí trời trở lạnh, gió heo may lại về. Lòng người đang bưng bưng rực lửa trong mùa Hè rực rỡ, bỗng chùng xuống, lắng đọng. Nỗi buồn từ đáy lòng vục dậy. Bài Thu ca điệu ru đơn (Thơ Paul Verlaine – Nhạc Phạm Duy) đã diễn tả được tâm trạng của con người về mùa Thu.

Từ đầu mùa Thu năm nay, tôi trở lại nước Ý để thăm lại một Đế quốc đã một thời huy hoàng nhất và đã sụp đổ, nhưng để lại những di tích huy hoàng vẫn còn tồn tại đến tận ngày hôm nay.

Tôi đã đi du lịch nước Ý 2 lần, nhưng nay muốn trở lại thăm một lần nữa sau Đại Dịch Covid19 kinh hoàng mà nước Ý là nước đã bị tấn công nặng nề nhất ở Âu Châu sau khi Siêu vi đã phát tán ra khắp địa cầu, từ Vũ Hán năm 2019.

Tôi đã lang thang khắp nước Ý trong 2 lần du lịch trước, cũng vào Mùa Hè. Đi từ Venice, cỡi Gondola lướt qua các con kênh thật lãng mạn, tới vùng Florence, Tuscany, Lucca, Pisa (có tòa tháp nghiêng huyền bí!), Montecatini, Siena. Montecatini Alto là

một cái làng trên núi cao, phải đi lên bằng xe lửa có giầy xích như Đà Lạt ngày xưa trước 1975. Thăm Cinq Terre, suôi Nam đến thành phố Naples sầm uất xô bồ, rác rưởi vút bừa bãi ngoài đường phố (ở Florida cũng có thành phố Naples, của những dân nhà giàu, sạch sẽ, sang trọng). Ở Naples đi thuyền ra Đảo Capri sang trọng, mắc mỏ. Naples được biết đến với người Việt ta trước 1975 qua phim “It started in Naples” do Clark Gable đóng với Sophia Loren. Còn Đảo Capri, được biết qua bài hát Capri c’est fini nhạc và lời của Herve Vilard, Lời Việt: Lời chia xa của Khắc Dũng do Elvis Phương hát.

[Lyrics] Capri c'est fini (Lời chia xa) | Elvis Phương - YouTube

Đi dọc bờ biển Amalfi để ngắm cảnh vịnh biển rất ngoạn mục, rồi đến thành phố cheo leo trên sườn núi Positano. Khách sạn ở đây giá phải trên 1000 đô la một đêm!

Trên đường ghé thăm thành phố Sorrento (lừng danh với bài hát Come back to Sorrento- Trở về mái nhà xưa, [Trở Về Mái Nhà Xưa \(Come Back To Sorrento\)](#) - Thanh Lan KOK

tác giả Ernest De Curtis, lời Việt: Phạm Duy), thăm thành phố tội lỗi Pompei đã bị chôn vùi bởi trận phun lửa của núi Vesuvius năm 79 AD. Thành phố pompeii đã bị chôn vùi dưới tro núi lửa Vesuvius vào link

Núi Vesuvius – Wikipedia tiếng Việt

Để biết rõ hơn về ngọc núi. Tại sao ngọn núi lửa lại có tên Vesuvius, và tại sao thành phố lại có biểu tượng là con rắn. Thành phố chết Pompei được khai quật và sống lại vào năm 1738. Với các di tích phát hiện, sau khi khai quật, người ta thấy thành phố Pompei một thời thịnh vượng bậc nhất ở Đế Quốc La Mã và cũng là thành phố ăn chơi sa đọa tội lỗi cùng cực. Các nhà Thổ mọc lên đầy rẫy khắp nơi, với các bức họa đủ các kiểu cách làm tình. Ái ân đồng tính, lưỡng tính được chấp nhận. Các nhà khảo cổ học đã tìm thấy trong tàn tích của Pompeii những di ngôn của nạn nhân trước khi chết viết vội trên tường: “Cái thành trì có tội ác đáng chết này”, “Tội ác dẫn đến diệt vong”. Chuyện cũng xảy ra tương tự với 2 thành phố Sodom cùng với Gomorrah trong kinh thánh!

Xã hội loài người ở Mỹ bây giờ ra sao? Đồng tính luyến ái, dâm dục hoang loạn cũng đang được cổ võ âm ỉ. Nước Mỹ sẽ đi về đâu, thế giới sẽ đi về đâu?

Sau khi thăm viếng Pompei, tôi đi về Rome,

1. Thu ca điệu ru đơn (BS Trần Mạnh Tung)
 4. Lá Thư Chủ Tịch (NS Kathlyn Trần)
 4. Tinh Túc Sinh Hoạt (BS Nguyễn Mỹ Hạnh, BS Michelle Nguyễn, BS Helen Võ)
 7. Tạp ghi: BS Nguyễn Đức An
 12. Thuốc chủng Covid 19 Booster, Cúm và RSV (BS Hồ Văn Hiền)
 16. Chứng vô sinh của phụ nữ (BS Đinh Đại Kha)
 20. Thế giới bên trong con người (BS Nguyễn Tới Thiện)
 26. Giải Nobel Y học 2023 (BS Vũ Văn Dzi)
 28. Con người thực Anthony Fauci (BS Ngô Trọng Vĩnh)
 31. Suy nghĩ của một cảnh sát Pháp (BS Nguyễn Tiến Cảnh)
 33. Những lá thư bưu điện (Phượng Tuấn)
 37. Ba Vân (BS Nguyễn Mạnh Tiến)
 41. Anh và Tôi (Lê Nguyên Bình)
 44. Thánh giá... (Savi)
 47. Về Trường TNPVXH và Thầy Thích Nhất Hạnh (BS Nguyễn Lê Hiếu)
 53. Hai bài thơ từ Ukraine (BS Đặng Vũ Vương)
 55. Vào Thu (Kim Oanh)
 57. Mỗi độ Thu về (TS Bạch Phượng)
 60. Thăm lặng (BS Nguyễn Thanh Bình)
 63. Nửa đời thực, nửa đời hư (Minh Tường)
- Thơ – Nhạc:
Huỳnh Anh Trần-Schroeder, Trần Việt Cường, Kim Oanh, Bạch Phượng, Trần Văn Thanh, Trần Chính Trực, Vinh Hồ, Nguyễn Tuấn, Đặng Vũ Vương.

Bản Tin do Ban Báo Chí Hội YNDVNFL

xuất bản ba số mỗi năm vào các mùa Xuân, Hạ và Thu. Riêng mùa Đông năm nay, Ban Báo Chí sẽ xuất bản **Giai Phẩm Xuân Giáp Thìn 2024** vào **Mùng 1 Tết Nguyên Đán (tức ngày 2 tháng Hai (February) năm 2024)**.

Hạn chót đóng góp bài: **ngày 30 tháng 12 năm 2023**. Bài vở xin đánh vào MS Word và gửi email, nếu viết Việt Ngữ dùng chương trình VNI, VPS hay Unicode đều được.

Điện Chỉ Tòa Soạn:

tmtran1132@embarqmail.com

Tung M. Tran, MD

thủ đô Ý và cũng là kinh đô của Đế Quốc La Mã cổ đại. Các di tích của Đế quốc bậc nhất hoàn vũ một thời, nay vẫn còn đó. Lừng lững , ngạo mạn, trơ gan cùng năm tháng. Ý một thời là một gách nổi trên chiến lược “Một vành đai một con đường – One Belt One Road” của Tập Cận Bình. Các thành phố ở vùng Bắc Ý đã bị người Tàu xâm chiếm làm chủ, các mặt hàng nổi tiếng của Ý mặc dù vẫn đề Made in Italy, nhưng do người Tàu làm chủ. Sau khi bị Covid19 tấn công do các người Tàu về Vũ Hán ăn Tết, rồi trở lại Ý đã gieo rắc bệnh Covid khắp nước Ý. Khiến Đức Hồng Y ở Vatican cũng bị chết vì Covid.

Lần này trở lại La Mã, tôi vẫn còn có ý nghĩ là Thủ đô sẽ hoang vắng du khách hơn thời trước. Nhưng không, khách khứa vẫn đi thăm viếng các đền đài, các cổ thành, đấu trường, nhà thờ, tòa thánh Vatican đông đúc còn hơn xưa. Ngay trong đoàn khách du lịch của tôi, có nhiều người chống gậy, có lúc phải dùng xe lăn vẫn hăng hái thăm viếng các di tích lịch sử tận tình. Ngay cả các cuộc leo trèo lên các bệ thêm cao ngất, họ vẫn lạch bạch bước tới, tuy đôi khi vẫn dừng lại nghỉ mệt. Họ bảo với tôi: “Còn đi được cứ đi, cuộc đời còn lại quá ngắn ngủi!”. Thời gian này chỉ có trận chiến giữa Nga và Ukraine mà thôi...

Về lại nhà tối ngày October 6. Ngày sau có tin chiến sự Hamas đánh úp vào ngày lễ của người Do Thái ngày Thứ Bảy October 7/2023. Sao giống VC đánh úp vào ngày Tết Mậu Thân 1968 của Ta quá thế? Nhưng Do Thái đâu phải tay vừa, yếu đuối như VNCH ta đâu. Tin mới nhất cho hay là Do Thái đã tiến chiếm Thủ đô Gaza City của Palestine. Nhưng tiến đến đây thì chậm lại, vì dưới các tòa nhà đổ nát là các đường hầm. Cả một hệ thống địa đạo dưới Gaza City, giống như Địa đạo Củ Chi và bao quanh thành phố Sài gòn xưa của Ta! Cuộc chiến này sẽ kéo dài, không còn là cuộc chiến 6 ngày năm 1967 giữa Do Thái và Ai Cập (Egypt).

Như chiếc lá mùa thu lá chết vàng khô
Mùa thu nức nở tiếng thở dài
Tiếng vĩ cầm buồn ơ mùa thu ơ

BS Trần Mạnh Tung
TM Ban Báo Chí Hội YNDF

Vân thơ ghi tạc

Vân Thơ Ghi Tạc 1

Em đã cho anh một chữ tình
Như vàng nguyệt sáng đẹp lung linh
Vượt muôn khoảng cách ngàn biên giới
Vân thơ ghi tạc chuyện tình mình

Vân Thơ Ghi Tạc 2

Ồi! trái tim quả cảm chân tình
Như sao Khuê cuối trời lung linh
Vượt qua hoang mạc qua hồng hải
Tắm lòng son vẫn giữ bên mình

Vinh Hồ

Kính thưa hội viên hội Y Nha Dược Florida,

Mùa hè dần qua đi nhường chỗ cho mùa thu lại đến, chúng ta bắt đầu cảm nhận được cái se se lạnh của mùa thu. Mùa thu cũng báo hiệu cho một năm nữa sắp kết thúc. Chúng ta lại cùng người thân và bạn bè hoà mình vào những lễ hội cuối năm.

Nhìn lại năm 2023, hội Y Nha Dược Florida chúng ta đã có nhiều hoạt động thành công trong năm qua. Ban chấp hành và ban chấp pháp của hội cũng đang trong quá trình bàn bạc để đưa ra bản thảo quy chế cho những thay đổi của hội trong những năm gần đây và những năm sắp tới. Nếu hội viên nào mong muốn đóng góp ý kiến cho những thay đổi của hội, quý vị có thể gửi email về ban chấp hành với mong muốn đóng góp ý kiến cho hội.

Hoạt động cuối cùng của hội trong năm nay là đêm hội mùa thu sẽ tổ chức vào thứ 7 ngày 14 tháng 10 này tại nhà hàng Neveyah Sushi and Thai. Mong tất cả hội viên lên trang web của hội để biết thêm chi tiết và có thể đến chung vui, gặp mặt bạn bè cũng như là làm quen với những thành viên mới của hội. Ban chấp hành đã nỗ lực để chuẩn bị cho đêm hội mùa thu trong những tháng qua, rất mong mọi người tham gia.

Thông qua lá thư chủ tịch này, con - em - tôi muốn gửi lời cảm ơn đến toàn thể ban chấp hành cũng như là tất cả hội viên của hội Y Nha Dược Florida đã ủng hộ và giúp đỡ hội nói chung và bản thân tôi nói riêng. Tôi xin thông báo với mọi người là tôi xin phép được từ chức sau đêm hội mùa thu năm nay, lý do là đầu năm tới gia đình tôi lại đón thêm một thành viên mới.

Với hai em bé nhỏ, tôi không nghĩ mình có thể tham gia những hoạt động của hội cũng như là hoàn thành những công tác hội giao cho.

Những năm được tham gia các hoạt động của hội đã giúp tôi quen biết thêm nhiều bạn bè cũng như là học hỏi thêm được những kĩ năng mới cho bản thân. Mặc dù số lượng hội viên chính thức của hội ngày càng giảm đi, thế nhưng qua những cuộc trò chuyện với các hội viên, tôi thấy được có rất nhiều hội viên tích cực mong muốn xây dựng và phát triển hội cũng như là đóng góp cho Cộng Đồng Florida. Một số hội viên cũng rất mong muốn làm nhiều công tác từ thiện cho Cộng Đồng Người Việt trong và ngoài nước. Do đó, tôi và ban chấp hành rất mong tất cả hội viên cùng chung tay giúp sức để đưa hội Y Nha Dược Florida ngày một tiến xa hơn nữa.

Việc từ chức chủ tịch, tôi đã thông báo với ban chấp hành từ hai tháng trước. Ban chấp hành cũng như là tất cả hội viên sẽ bầu ra chủ tịch mới trong thời gian tới. Ban chấp hành vẫn sẽ tiếp tục giữ gìn và phát triển hội ngày một lớn mạnh. Một lần nữa xin chân thành cảm ơn tất cả các hội viên.

Kính chúc mọi người có một Mùa Thu, mùa lễ hội 2023 sắp tới thật nhiều niềm vui và ý nghĩa bên gia đình và bạn bè.

Thân mến

Kathlyn Tran DDS

Chủ Tịch Hội Y Nha Dược, Florida
President of Vietnamese American Medical
Professionals

Fall Dinner: Roaring 20's !!

Location: Neveya Sushi Thai (100 S. Eola Drive, Orlando, FL 32801)
 Date: Saturday, October 14, 2023
 Time: 6pm to Closing
 Buffet, 2 Drink Tickets, plus Alcoholic Cash Bar
 Dress: Roaring 20's Attire
 Parking: Street Parking, Valet, Nearby Parking Garages

Pricing
Advanced Purchase
 \$75 for Members
 \$85 for Non-Members

At the Door Pricing
 \$100 All Guests

Kids Pricing
 Ages 0-3: Free
 Ages 4-12: \$45
 Ages 13 & up: Adult Pricing

Register here: <https://vampgroup.org/upcoming>

See you all on Saturday, October 14th!!

Fall Gala Dinner 2023
GATSBY PARTY
 Saturday, October 14, 2023
 6pm to Closing
 All-You-Can-Eat Buffet and Karaoke!!
 2 Drinks Tickets plus Alcoholic Cash Bar

Fundraising Auction for SAKYA (HỘI Y TẾ TỰ THIỆN)

Kids Pricing	Door Pricing
Ages 0-3: Free	\$100
Ages 4-12: \$45	All Guests
Ages 13 & up: Adult Pricing	

Advanced Purchase
 Members: \$75
 Non-Members: \$85

DRESS IN THE ROARING 20'S ATTIRE!

NEVEYA SUSHI THAI
 100 S. EOLA DRIVE
 ORLANDO, FL 32801

vampgroupfl@gmail.com
 WWW.VAMPgroup.org
 407-801-9918

3rd Quarter Activites- 2023

Summer is a wonderfully kinetic time. It is a season of warn/hot weather, longer days, and shorter nights. During the summer, people often travel to beaches, go swimming, and enjoy outdoor activities. Our members are no different and many have travel to different destinations to stay cool and spend quality time with their families. Not many activities were planned during the summer by the organization. However, we still manage to plan 2 quality summer activities.

The Vietnamese American Professionals hosted a Lunch and Learn Session on August 6, 2023, at

Season's 52 Restaurant. Members gathered to learn via a 3-D experience in the Innovations in Eye Surgery presented by Dr. Sarina Amin, MD. In addition, Dr. Nam Dinh, MD from Optimotion Orthopedics presented The Lateral Subvastus Approach to Total Knee Replacement. Members also enjoyed a healthy delicious lunch with mimosas.

This summer we also organized Summer Sizzler Social Introducing Speed Networking! About 50 members and friends attended the event at Phở Hương Lan enjoying a delicious bowl of Phở or Bún Bò Huế with some Chè. A little alcohol loosens people up for some speed networking organized by our Licensed Mental Social Worker Minh Giang Nguyen creating ice breaker questions to help people open up and getting to know one another. It was a fun filled night ended with free Karaoke and dancing.

Our next event is the upcoming Fall Gala with the Great Gatsby Theme on October 14, 2023. Dress up in the 1920s outfit and come out to have a wonder night with karaoke and dancing. We hope to see you there.

Michelle Nguyen, MD
Secretary General

Hoạt động của Hoa Hậu Cộng Đồng Việt Nam Florida

Sau khi được đăng quang vào tháng 2 năm 2023 (vào dịp Tết Ất Mão của Cộng Đồng Người Việt Trung tâm Florida) vừa qua, Hoa Hậu Helen Thủy Dương Võ đã có một buổi gặp gỡ thân mật tươi vui cùng các cựu hoa hậu và tân á hậu, trong đó có Hoa Hậu 2019 Jenny Anh Thư Nguyễn cũng là board member của Hội Y Nha Dược Florida.

Vào ngày 30/4, Hoa Hậu Helen được mời tham dự một buổi tưởng niệm quốc hận trang trọng ở tượng đài Việt Mỹ và có dịp phát biểu lên những kỷ ức và cảm nghĩ của mình về ngày đau thương này.

Trong vai trò thủ quỹ và là board member mới của hội YNDF, ngày 7 tháng 5, cô đã tổ chức và dẫn dắt thành công Ngày Hội Y tế cộng đồng miễn phí tại Hội Thánh Tin Lành Orlando.

Ngày 17/6 HH tổ chức và tham dự một màn fashion show dành tặng cho các chiến sỹ quân lực Việt Nam Công Hoà trong buổi lễ kỷ niệm ngày thành lập QLVNCH

Ngày 26 tháng 8 cô Helen đã giúp đỡ board member mới cô Minh Giang tạo nên một buổi gặp mặt cho các thành viên độc thân trong hội YNDF thành công.

Hiện tại HH đang ráo rức tập luyện cho một màn biểu diễn đặc biệt tại buổi hội ngộ Nha Trang Khánh Hoà 21/10. Vào ngày 12/2 HH sẽ tổ chức 1 màn fashion show trong buổi tiệc gây quỹ của cộng đồng người Việt trung tâm Florida chuẩn bị cho tết Giáp Thìn 2024.

Quan trọng hơn hết HH Helen đang chuẩn bị cho cuộc thi Hoa Hậu tới vào ngày 17 tháng 2 năm 2024, là lúc kết thúc nhiệm kỳ HH của cô.

Đăng Ký
Hân Này

**Hoa Hậu Cộng Đồng
Việt Nam Florida
2024**

**Mrs. Vietnamese
Community of Florida**

Liên Lạc Ghi Danh
(Registration Contact)
Helen Võ 863-398-1223
Dun Thanh Nguyễn 727-426-7714
Trúc Lan Đào 407-963-1061
Trúc Hà Lê 727-334-8847
Trishui Lê 727-677-8866

**February 17, 2024
11am-6pm**

Central Florida International
200 W. Colonial, Orlando, FL 32808
bookings.org/hoa@villages.com

(BS Helen Võ. Thủ Quỹ Hội YNDF từng trình)

Ông cụ tôi đã bỏ Hà nội lên vĩnh Phúc Yên theo kháng chiến chống Pháp; bỏ lại 3 anh em chúng tôi ở Hà nội song với mấy bà cô ruột.

Con không cha như nhà không nóc: cô nhân dầy chẳng sai chút nào; do đó chúng tôi như những con ngựa hoang; học hành vớ vẩn; vui chơi cả ngày ngoài đường hoặc kéo nhau vào làng Vân Hồ phía trong cầu cá, bẻ muỗm trộm ăn thoải mái.

Khi rừng rinh vài hào thì kéo thằng Robert ra chợ trời (còn gọi là Chợ duổi) sát Nhà Diêm để ăn hàng: chè, kem, bánh, kẹo. Tối về nhà rã rời thân thể; đi tắm rồi đi ngủ... sách vở coi như không có. Kết quả là tôi bị cô giáo Lân cho ở lại lớp tư.

Cuộc vui này qua mau khi ông cụ tôi bỏ Bác năm 1947; dinh tề về Thành đi dạy học trở lại và đi tản chiến thuật lên số nhà 80 phố Huế; ngay trước cửa Chợ Hôm ém tôi vào trường Hàng Kèn rồi Nguyễn Trãi.

Bọn Như, Bách, Bạch,... theo tôi bèn gót khi đi xi nê rạp Hà Nội vé đồng hạng cho học trò; nóng như cái lò lửa phim tào lao như Lửa thiêu Hồng liên Tự; lúc kéo nhau vào tiệm kem Cẩm Bình nhâm nhi que kem đậu xanh ngọt; bùi thạt hấp dẫn. Khi rách túi không xu nào thì rủ nhau lên khu Tòa Án lượm sáu rợi .

Hấp dẫn nhất vẫn là những buổi trưa kéo nhau lên Ấu trĩ Viên tắm; ăn bò khô đu đủ; bánh tôm nóng dòn ngon khủng khiếp với lửa tuôi 12-13 chỉ ăn, nghịch ngợm phá làng phá xóm như nhóm chúng tôi.

Muốn hưởng cái thú ở Ấu trĩ Viên phải chi ít ra 5 đồng; để có 5 đồng này tôi phải làm thợ chia bài ban đêm cho các bà cô, chú bác "kính tứ cố" nghĩa là đánh tổ tôm, chắn cạ.

Cả ngày vui chơi tối về hai con mắt mở không ra, nhưng vì muốn có tiền đi ấu trĩ viên vui với chúng bạn Bình phải căng mắt ra; ngáp lên ngáp xuống ngồi chia bài tới khuya với giá 1 đồng 1 hội. Cũng gay go hóc hác lắm chứ phải chơi đâu.

Khi chán Ấu Trĩ Viên phe ta kéo nhau lên Nghi Tàm Quảng Bá. Ở đó, bánh tôm Cổ ngư ngon tuyệt cú mèo vừa ăn vừa ngắm cảnh Hà Nội vào Thu lá vàng bay lác đác, mây xám lững lờ trôi lòng bồi hồi mơ tới Kim hang xóm hoặc Loan em Đại cà Lồ.

Kim, con Ông Kiến Trúc Sư Huế đã đẹp lại sang; mơ tới em thì chỉ hóc hác cả đời thôi. Biết vậy nhưng Bình vẫn không chừa cái tội mơ hoảng này khi ngồi ở Nghi Tàm, Quảng Bá trời Thu hữu cảnh sinh tình ngổn ngang tram mối tơ vương.

Còn bé Loan xinh như tiên thì hình như Bách đã chấm rồi. Bình là kẻ tới sau chắc cũng chẳng sơ múi gì.

Thu Hà Nội bỗng không hiu quạnh; cơn gió lạnh khiến Bình chợt tỉnh giấc Nam Kha và thờ dài.

I- Tôi tên Bình, quê nội Hưng Yên, quê ngoại Nam Định; ra đời trong ngõ Quỳnh đường Bạch Mai, Hà Nội.

Ô Cầu Dền là khởi đầu của đường Bạch Mai, bên trái đường mang số lẻ; bên phải số chẵn, có đường tàu điện chợ Mơ Bờ Hồ- Thái hà Ấp (Hà Đông).

Từ ngõ Quỳnh đi ngược lên Ô Cầu Dền, chừng 20 căn nhà thì dựng tiệm Vĩnh Bảo bán thuốc lào và ô mai mơ của gia đình Hoài Trung Hoài Bắc, Thái Hằng-Thái Thanh; ông Chú ruột tôi Nguyễn Đức Hoàng bạn Hoài Bắc. Ông chơi guitar; tới ca hát với Hoài Bắc chơi Mandoline 1940. Tôi theo chú tới đó và thường được chị Thái Hằng cho ăn Ô mai mơ.

Sau đó chúng tôi chuyển lên khu nhà Diêm đường Huyền Trần Công Chúa, rồi 13 Đoàn trần Nghiệp đối diện với nhà GS Hoàng cơ Nghị thường cưỡi xe mô tô Harley lên dạy học Lý Hóa trung học Albert Sarraut; Ông rất nổi tiếng vì có vợ đầm từ Pháp rước về; Robert là đứa con lai duy nhất của ông cỡ 12 tuổi nên hay ra nhập bọn với tôi, Như, Bách; Bạch; Đại số 17. Số 15 là một biệt thự cao to, đẹp 3 tang của Ông KTS người Huế giàu có với 2 trai; 2 gái: Phượng, Phương, Kim, Kỳ... Đám này ăn mặc sang trọng, kiêu cách và chỉ có Kỳ gia nhập đám con trai chúng tôi; đánh đáo, đánh khăng, đá bóng và đánh lộn kẻ như hàng ngày...

Tên Như khám phá ra ngay hỏi:

- Hôm nay bạn có vẻ bi quan và không vui, duyên có nào đây?

Bình chữa thẹn:

- Nhớ tới phim vùng biển xanh tuần trước coi ở Olympia, sao buồn quá!

- Ô hay chuyện xi nê hơi sức đâu mà buồn. Cậu lắm cảm quá. Thôi đi về tuần sau xuống Ngọc Hà thăm Chú Quảng.

Chú Quảng là Ông chú họ giàu có với vài chục mẫu đất trù phú sát đê Ngọc Hà.

Chú trồng đủ thứ cây ăn trái: Ôi, nhãn, na chỉ để ăn không bán. Khi rách túi và đem ăn, Bình kéo nguyên băng cái băng sang vườn chú Quảng. Chú cho ăn no nhưng không cho hái mang về nhà.

Ăn no rồi cả đám vào vườn hoa nằm dưới gốc cây ngắm hoa nhìn mây mùa Thu lặng lẽ trôi đi; nhặt lá vàng rơi bên bờ suối nhỏ bao quanh bởi hoa tóc tiên, hoa quỳnh còn nán lại mới nở đêm qua. Khung cảnh thật là thần tiên thoát tục tưởng như mình đang lọt vô chốn Bồng Lai tiên cảnh.

Sau hiệp định Ba Lê 20-7-1954, Bình rời Hà Nội giữa Mùa Thu vào SAIGON và tưởng như đã mất hết tất cả; Mùa Thu Hà Nội này, Xóm Vân Hồ kia; Nghi Tàm Quảng Bá đó và Kim nữa...

Nhưng một buổi sáng Mùa Thu Saigon; đang nhớ Hà Nội ra riết, Bình tới Từ Dũ thực tập năm II Y Khoa thì bất ngờ gặp Kim; người mơ hàng xóm con ông KTS Huế 15 Đoàn trần Nghiệp. Nàng là sinh viên năm II Nữ hộ sinh Quốc gia. Kim vẫn vậy: đẹp, quý phái, dẫy đà hơn. Kim cho biết: Kỳ đi Hải quân chị Phượng luật sư đã có 2 con. Kim thì vẫn ở giá vì "xấu xí không có ai thương"? !!!

Loan đã thành Bà Bách.

Bình nói đùa: mình thì nghèo quá chẳng có mối nào cả. Rồi cả hai cùng cười thông cảm.

Hồi đó Kim, nữ sinh Trưng Vương về học đi qua băng đảng Bình; thì tên nào tên đó lôi thôi lếch thếch; hôi mùi mồ hôi dầu, Kim không thèm để mắt tới đứa nào cả dù biết mình đang được những đôi mắt cú vọ bám sát sau lưng.

Bình biết như thế và ráng quên đi giấc mơ tiên hỡi hừng với Kim.

Nhưng hôm nay Bình chợt nhớ Mùa Thu Hà Nội và biết đâu Kim đã mang vào Saigon cho mình

Nguyễn đức An

(9-2023)

(Tài liệu tham khảo: Internet và Hồi Ký Phạm Duy thời Kỳ Cách Mạng Kháng Chiến)

I - Thân thế:

1- Tên: Võ thị Hoài Trinh DOB 12-10-1930, Mất 9-6-2017, CA

2- Cháu Ông Võ Liêm, Thượng Thư Bộ Lễ.

Con Ông Võ Chuẩn, Tổng đốc Quảng Nam

II- Hoạt động:

- 15 tuổi; gia nhập đoàn thanh niên Cách mạng

- 17 tuổi, bỏ nhà vô Quân khu III hoạt động văn nghệ Kháng chiến; gặp ban Thăng Long, Phạm Duy, Mai Thảo, Ngọc Bích; Nguyễn đức Quỳnh, Trương Tưu; Hoàng Cầm...

Nhờ nhan sắc mặn mà và quảng giao bà mau mắn được tất cả văn nghệ sĩ ngưỡng mộ.

Nhưng bà đã trở thành người yêu của tướng Tư Lệnh Nguyễn Sơn (40 tuổi; đã có vợ, con)

*Tướng Nguyễn Sơn quê ở Bắc Ninh là sinh viên sư phạm Hà Nội; đi biểu tình chống Pháp nên bị mật thám ghi tên vào sổ đen; phải bỏ Hà Nội qua Tàu, vô học Trường Quân sự Hoàng Phố; đi theo Mao Trạch Đông Vạn Lý Trường Chinh

Là vị Tướng duy nhất trong số 18 tướng sống sót; Mao gửi qua VN cố vấn cho Hồ chí Minh; Theo Phạm Duy; đây là vị tướng văn võ song toàn rất được lòng văn nghệ sĩ.

Khi Ông xin ly dị bà vợ cả (con một cán bộ đảng) để lấy bà Minh Đức Hoài Trinh (MDHT) thì Bộ Chính Trị bác bỏ; hạ tầng công tác đưa về Bắc cho ngồi chơi xơi nước vì mất lập trường cách mạng.

Bà MDHT bỏ về Huế cặp với Ông Phan văn Giáo (Thủ Hiến Trung Phần, một con yêu râu xanh khét tiếng). Nghe đâu bà MDHT có bầu và bị vợ đánh ghen nên ông buộc lòng phải thu xếp cho bà MDHT qua Pháp ghi tên học Ngôn ngữ Á Châu và phóng viên tại Đại học Sorbonne. Bà có 01 người chồng Pháp; trở về VN làm phóng viên chiến trường và GS Báo Chí tại Viện Đại Học Vạn Hạnh.

Năm 1972 bà được cử đi Ba Lê tham dự Hòa đàm.

Sau năm 1975 bà trở lại Pháp rồi qua Mỹ định cư với ông chồng tên Nguyễn quang Huy (cán sự Xã Hội CA).

Ông Huy không phải nhà văn, nhà báo; đã sẵn sóc bà rất tận tâm cho tới ngày bà qua đời ngày 9-6-2017 tại CA.

II- Tác phẩm đủ loại trên 20 cuốn

1- Truyện dài Sám Hối được Hãng Alpha Film dựng thành phim do đạo thương Bích Thuận đóng vai chính.

2- Bài thơ Kiếp nào Có Yêu nhau tầm thường đã được phù thủy Phạm Duy phổ nhạc trở thành nổi đình đám đưa tên tuổi bà lên cao hơn; xa hơn trước đó rất nhiều.

Câu hỏi giữa thiên tài tội Lỗi Phạm Duy và Bà MDHT có liên hệ tình cảm hay không?

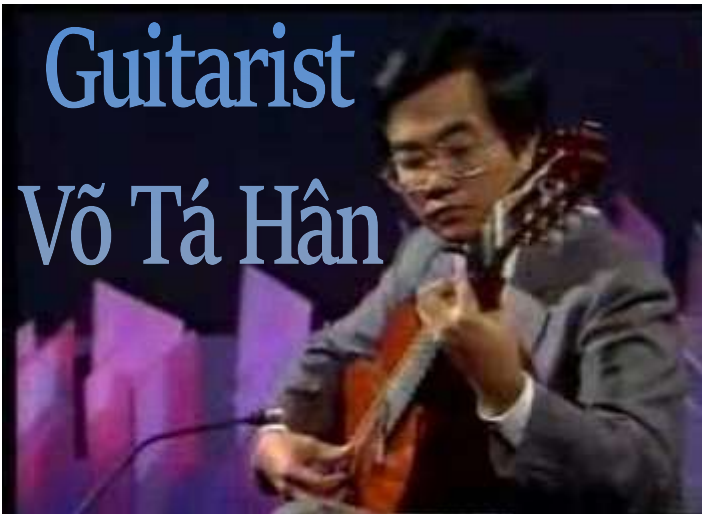
Tôi đã hỏi; Phạm Duy xác nhận là có. Ở mức độ nào thì chỉ có hai người biết, tôi Không dám phỏng đoán.

Theo tôi bà MDHT và Bà Trần Lệ Xuân là hai phụ nữ Việt tài giỏi đáng được đề cao. Thông tấn xã VC đã dung đủ mọi cách để bôi nhọ hai bà này.

Thí dụ như họ bịa ra chuyện bà Nhu bỏ bịch với vua Bảo Đại; với Đại sứ Mỹ Nolting và Trung tướng Trần văn Đôn...

Nguyễn Đức An
(8.30.23)

Bấm vào link dưới đây để đọc đầy đủ về MDHT:
[Minh Đức Hoài Trinh](#)

[Danza Oriental by VO TA HAN - Singapore TV Jan 1983](#)

I- Thân thế

1- con ông Võ văn Sáu; cháu bà Võ thị Trinh (thi sĩ Minh Đức Hoài Trinh, nguyên Chủ tịch Văn Bút VN- Hải Ngoại).

2- Học sinh trung học Nguyễn Trãi Saigon (1960 -67) TÚ TÀI II ưu hạng. Được học bổng của Tổng thông qua Mỹ du học MIT 1968.

3- 1968-72: BS và MS degrees MIT.

4- sinh viên Quốc gia Âm nhạc Saigon 1962-1967; Guitar với GS Dương thiệu Tước năm thứ nhất và GS Phi luật Tân các năm sau cùng với Huỳnh hữu Đoan và Đỗ đình Phương (cả hai hiện ở

Mỹ. Đẳng cấp quốc gia Đỗ đình Phương sau này ra Huế làm GS guitar cho QGÂN Huế.

4- khi học MIT đã học thêm Piano và Guitar

II- Sự nghiệp

A- chuyên viên ngân hàng và tài chánh cho Montreal bank

- sang Singapore 1981 làm giám đốc điều hành.

- Phổ nhạc Bên Trời lặn đạn cùng với Trịnh công sơn.

IV- Trình độ

Piano: advance

Guitar: Soloist quốc tế

Hãy nghe Võ tá Hân đàn Los sitios và so sánh với danh cầm David Moeno. Đây là một bản nhạc nổi tiếng của de Zaragova; hay như La Cumpasita, el Chochlo (the kiss of fire),

- Để mô tả tiếng đàn tuyệt diệu của Thúy Kiều với Kim Trọng, cụ Nguyễn Du viết:

Rằng hay thì thật là hay

Nge ra ngậm đản nuốt cay thế nào

- Khi Thúy Kiều bị Hoạn Thư bắt gảy đàn cho nghe, thì người ngoài cười nộ, người trong khóc thầm.

Đó là tiếng đàn guitar của Võ tá Hân qua Los sitios. Với kỹ thuật tremolo thượng thừa và kỹ thuật ém 02 giây đàn để làm tiếng trống tuyệt vời.

Với Los sitios Võ tá Hân đã thực sự làm người nghe ngậm đản nuốt cay như Thúc Sinh và cười nộ như Hoạn Thư. Tuyệt vời!

Võ tá Hân đã xây dựng một số trụ sở guitar cổ điển ở MIT, Boston, Singapore (Classical guitar society).

Về piano ông đã soạn nhiều bài cho phụ nhân tập ở trình độ Advance.

V- Kết luận

Võ tá Hân là một thiên tài guitarist với đẳng cấp quốc tế đã làm người VN chúng ta hãnh diện và tâm phục, khẩu phục.

Xin hân hạnh giới thiệu nhạc sĩ Võ tá Hân tới tất cả quý vị mê Guitar.

Nguyễn Đức An

Học viên QGAN-Saigon (1955-1958)

[album, MV mới nhất trên Zing MP3](#)

1- (Bài Tiếng Việt)

Hạnh phúc thay người sống thanh nhàn,
 Chẳng nguì hương ảo vọng cao sang,
 Biết khẳng định đời là vô giá,
 Tư tưởng định kỳ chốn thanh an.

Những gì sáng rỡ không hẳn vàng ròng
 Giá trị bề ngoài ảo ảnh rỗng không,
 An hưởng những gì có trong tầm tay,
 Dừng phí não tâm ảo vọng lòng vòng.

Hạnh phúc về người triết lý thâm trầm,
 Nhãn quan thị thực chẳng sai lầm,
 Sống đời hòa thuận luật trời đất,
 Hài hòa nhân thế, chân thành tâm.

Tham vọng cá nhân đời vị kỷ,
 Thiếu lòng nhân, khổ ải trường kỳ
 Dừng mộng đời sắc không, không sắc,
 Phúc về tâm nhân ái, từ bi.

Hạnh phúc là người ngồi bên sông,
 Nhìn mây trôi nước chảy trên dòng,
 Lòng không tham, tình người không mất,
 Tâm an, hồn tịnh, lòng thanh trong.

Người hạnh phúc vì lòng thanh tịnh,
 Chọn nẻo đường tỉnh mịch an bình,
 Biết lựa chọn đường quang đạo nghĩa,
 Bỏ ngoài xa ảo vọng linh tinh.

Người tinh tế nhìn chốn trời sao,
 Chẳng ngỡ mình chim lượn trời cao,
 Hay buồn kiếp côn trùng đây đó,
 Vui kiếp người song khoáng thanh tao.

Trung dung là chữ quân bình,
 Thành tâm là chuyển hành trình quang minh,
 Chẳng gì sánh đặng chữ tình,

Vị tha, nhân ái, an bình thế nhân.

Nhìn quanh, sương khói phù vân,
 Nhìn vào tâm nội đầy chân ân tình.
 Nhìn về quá khứ ảo hình,
 Nhìn trong thực tại nghĩa tình thế nhân,
 Nhìn vào vũ trụ mây tang,
 Tương lai thanh tịnh hay lộn lênh đênh,
 Mịt mù sông nước bồng bênh,
 Đâu bờ hạnh phúc lâu bền an vui.

Thôi thì tâm xả bụi nguì,
 Trăm nguồn ảo vọng, tịnh vui sân si,
 Sao cho quang đảng đường đi,
 Đâu ghềnh cuối bãi lưu ly nắng hồng.
 Thôi thì, chân chính lòng trong,
 Hưởng gì ta có trong vòng hiện sinh.
 Thôi thì viễn ảnh ảo hình,
 Thả dòng sóng biếc, giữ tình chân nguyên.
 Tìm về một chuyến đường duyên,
 Giác lặn ảo ảnh, ngộ miền chân như.

2- HAPPY (English Version)

Happy is the person who contents himself in little yet precious possessions,
 Leaving the rest of useless, inconsistent and lazy things to go by,
 Keeping the essence of the existential delights,
 Transcending them to the spiritual realm of eternal perpetuation.

All that glitters is not pure gold or diamond of the first water,
 All that gleams cannot be priced by their appearances,
 It is not worthy to chase them on the life moving waters,
 Better enjoy what is ours, tangible or immaterial, in this time of evanescence.

Happy is the person who, like a philosopher with sound principles of ethics,
 Sees life without the varnishing of shimmery mirages, glossiness of false magic,
 Fashions his destiny following the truthful laws of nature and life,
 Heart on proven human values, eyes on realities of life.

All ambitions are not scrupulous and altruistic of ideation,
 It is not relevant to hoard narcissistic power, selfish possession,
 We rather not dream than pursue senseless egocentric visions,
 And delight in a life without tragic repercussions.

Happy is the person who sits on the riverbank, by the fall sounds,
 Contemplating the flowing waters, the traveling clouds,
 Devoid of greed, thus without undue losses, untamed fears,
 Heart humble, soul serene, spirit clear.

Happy he is in his wisdom of choices, serenity of conscience,
 Safe he is from the illusions of this earthy journey of tu-

multuous events,
Clear on differences between genuine values and false
pretensions,
Having forged himself a peaceful life devoid of the turbu-
lence of utopic ambitions.

Happy is the person who is aware of the surrounding uni-
verse and ponders,
I cannot be eagle flying the august skies, **dolphin** sailing
the propitious waters,
But neither am I earthworm foraging the lugubrious dirt
and dust,
I am happy to be human, living in a world of beauty and
kindness, compassionate and just.

Wise is the person who follows the harmony of the middle,
As a way of keeping and accepting the boundaries of
bounty and penury,
Happy he is, seeing the path of clarity,
Realizing that of the sound human values, the heights of
noble goals,
The varieties of faith and universal beliefs, all things tangi-
ble or of transcendence,
Nothing encompasses love and benevolence,
Friendship and forgiveness that govern the peace of exist-
ence.

All around swirl the clouds of inconsistency,
The foundation of stability is in the core of the human soul
and heart,
True domains of intrinsic wisdom, humble and smart.
The past is charged with pretenses and false appearanc-
es,
Hazardous occurrences, events left to chances,
The present is a confusion of decisions amidst challenges
and uncertainties,
The future is unknown territory,
The pursuit of eternal happiness is illusory,
Perhaps it is better to enjoy the realities of the here and
now present life,
Leave the mirage of utopia to flow with the changing time,
Preserve the pristine truth of the original human world,
Despite the misdeeds of the evolution on the ephemeral
existential world.

3-HEUREUX (Version Francaise)

Heureux celui qui a su se contenter de peu et de mieux,
Laissant s'écouler le reste de superflu, inutile et oiseux,
Gardant l'essence des valeurs existentielles,
Les rehausser dans domaine spirituel à durée éternelle.

Tout ce qui brille n'est pas or ou diamant,
Tout ce qui brille ne se valorise point par leur apparence,
Il ne sert de les chasser en vain sur fuite du temps,
Autant jouir de ce qu'on possède, même de peu, de ce
temps d'évanescence.

Heureux celui qui comme philosophe ou sage à
fondements éthiques,
Voit la vie sans fausse prétentions de vernissage chimé-
rique,
Façonne son destin selon les lois de la nature véridique,
Yeux sur réalités de vie, cœur sur valeurs humaines au-
thentiques.

Toute ambition n'est point scrupuleuse et altruiste,
Il ne sert d'amasser pouvoir narcissistique, richesse
égoïste,
Autant ne point rêver que poursuivre ambitions insensées,
égoïcentriques,
Autant se contenter d'une vie simple sans conséquences
tragiques.

Heureux celui qui s'assoit sur bord de cascade, sur
berge de rivière,
Contemplant eau qui coule, nuages qui passent,
Sans convoitises exorbitantes, sans pertes qui ne pas-
sent,
Coeur humble, âme serein, esprit clair.

Heureux il est dans sa sagesse de choix, clarté de con-
viction,
Illusions épargnées sur ce parcours tellurique,
Éclairé des différences d'entre valeurs intrinsèques et chi-
mériques,
Il s'est forgé une vie paisible de sage sans tumultes de
fausses ambitions.

Heureux celui qui regarde ciel et terre et raisonne,
Je ne peux être aiglon volant cieus augustes, **dauphin**
voguant eaux salubres,
Mais vers de terre ni ne suis, forageant milieu lugubre,
Heureux je suis, d'être humain habitant monde où beauté
et bonté foisonnent.

Sage est celui qui poursuit l'harmonie du milieu,
Voie de contenance et d'acceptance des choses
d'abondance et de peu,
Heureux il est, envisageant un parcours de clarté,
Réalisant que sur vérités des valeurs humaines,
Variété des croyances religieuses, feux de convictions
universelles,
Apogées d'ambitions, toutes choses tangibles et immatéri-
elles,
Rien ne surpasse amour et amitié,
Bienveillance et pardon qui gouvernent la paix
d'existence.

Tout autour tourbillonnent les nuages de l'inconsistance,
Le centre de stabilité est dans notre coeur d'âme, d'esprit,
Milieu de sagesse intrinsèque, de nobilité d'essence.
Le passé est rempli de prétextes et fausses apparences,
Événements hasardeux, occurrences de chance,
Le présent est confus de décisions à prendre, parmi in-
consistences et défis,
L'avenir est univers inconnus, domaine probable d'illu-
sions,
La recherche du bonheur éternel est mirage d'idéations,
Autant se jouir des réalités de notre vie d'ici-bas du pré-
sent,
Autant laisser s'écouler visions chimériques sur flots in-
consistents,
Préserver les vérités d'un temps originel de vie sur terre,
Malgré les méfaits d'évolution sur marche du temps
éphémère.

Huỳnh Anh Trần- Schroeder

Trung tâm kiểm soát bệnh Hoa Kỳ CDC vừa đưa ra các khuyến nghị về thuốc chủng ngừa Covid cho mùa thu này sau khi thuốc được Cơ quan Quản trị Thực phẩm và Thuốc (FDA) của Hoa Kỳ chuẩn thuận hôm thứ hai, ngày 12 tháng 9, 2023.

Sau đại dịch Covid mấy năm vừa qua, kiến thức của quần chúng về các bệnh nhiễm, các thuốc chủng ngừa (vắc xin) đã tăng lên nhiều, cũng như óc phê phán và sự nghi ngờ đối với các biện pháp y tế hay phòng ngừa do chính quyền hay các cơ quan như CDC đề xướng, lắm khi gắn liền với lập trường chính trị của mỗi người, có khi tùy theo tiểu bang.

Bài sau đây chỉ có tính cách thông tin, dựa trên những nguồn tin tức mà người viết nghĩ là đáng tin cậy.

Độc giả cần tham khảo với người săn sóc y tế cho mình để đi tới quyết định có nên dùng vắc xin nào hay không.

Sau đây là những điểm chính của các thông báo của CDC cho báo chí, kèm theo chú thích để bàn thêm:

1. CDC khuyến nghị tất cả mọi người từ 6 tháng tuổi trở lên nên tiêm vắc-xin ngừa COVID-19 Cập nhật (Updated COVID-19 Vaccine) để được bảo vệ trước những hậu quả nghiêm trọng có thể xảy ra do bệnh COVID-19 vào mùa thu và mùa đông này (2023 qua 2024). “Vắc xin COVID-19 Cập nhật” của Pfizer-BioNTech và Moderna sẽ có mặt cho quần chúng sử dụng vào cuối tuần này.

Chú thích: Các quan chức y tế liên bang cho biết các vắc xin tăng cường (booster) mới chống COVID-19 phù hợp hơn nhiều với các biến thể hiện đang lưu hành so với các loại vắc xin trước đây. Chúng là phiên bản cập nhật của vắc xin Moderna và Pfizer-BioNTech hiện có, đồng thời được chế tạo

để nhắm mục tiêu đến một biến thể phụ omicron tương đối gần đây có tên là XBB. 1.5.

Mặc dù các biến thể mới khác đã xuất hiện kể từ khi FDA phát triển thuốc booster/cập nhật hóa này, vắc xin cập nhật vẫn “rất phù hợp với tất cả các chủng/strain đang lưu hành”, bao gồm BA.2.86, một chủng mới mà chính quyền bắt đầu theo dõi vào tháng 8. Khi mới xuất hiện, BA.2.86 đã gây ra cảnh báo vì có quá nhiều đột biến. Nhưng một loạt nghiên cứu trong phòng thí nghiệm gần đây cho thấy nó không có khả năng trốn tránh khả năng miễn dịch con người hơn các biến thể lưu hành khác và thuốc tăng cường COVID mới vẫn sẽ cung cấp khả năng bảo vệ chống BA.2.86.

Riêng về trẻ em dưới 5 tuổi, Hàn lâm viện Nhi khoa (AAP) hướng dẫn như sau: “Trẻ em từ 6 tháng-4 năm tuổi nên hoàn thành loạt tiêm nhiều liều ban đầu (multidose initial series gồm hai liều Moderna hoặc ba liều Pfizer-BioNTech) với ít nhất một liều vắc xin cập nhật. Tất cả các liều phải của cùng một nhà sản xuất cho nhóm tuổi này”. Cần tham khảo với bác sĩ nhi khoa.

2. CDC: Tiêm chủng vẫn là biện pháp bảo vệ tốt nhất chống lại tình trạng nhập viện và tử vong liên quan đến COVID-19. Tiêm chủng cũng làm giảm khả năng bạn phải chịu tác động của “long COVID” hay Covid kéo dài, loại bệnh có thể phát triển trong khi hoặc sau khi nhiễm trùng cấp tính với virus Covid và kéo dài trong thời gian dài. Nếu bạn chưa được tiêm/chích vắc xin COVID-19 trong 2 tháng qua, hãy tiêm ‘Vắc xin COVID-19 Cập nhật’ để bảo vệ bản thân vào mùa thu và mùa đông này.

Chú thích: Hầu hết những người nhập viện vì COVID kể từ tháng 1-2023 đến nay đều chưa được tiêm nhắc lại/bivalent booster vào mùa thu năm ngoái (tuy chỉ có 17% dân Mỹ đã tiêm ngừa booster

năm ngoài). Theo dữ liệu của CDC, tỷ lệ nhập viện cao nhất là ở những người từ 75 tuổi trở lên, tiếp theo là trẻ em dưới 6 tháng tuổi và sau đó là người lớn trong độ tuổi từ 65 đến 74.

Nếu bạn có nguy cơ cao mắc bệnh nghiêm trọng do COVID, nên chích vắc xin, có lẽ không cần dẫn đi; nhóm này bao gồm những người trên 65 tuổi hoặc những người có hệ thống miễn dịch yếu hoặc một số tình trạng bệnh lý khác, chẳng hạn như bệnh phổi mãn tính, béo phì, tiểu đường tiến triển hoặc bệnh thận.

Người đang mang thai cũng nên tiêm phòng.

3. CDC: Loại vi-rút gây ra COVID-19 luôn thay đổi và khả năng bảo vệ của vắc-xin ngừa COVID-19 (được dùng từ năm ngoài cho đến nay) giảm dần theo thời gian. Việc nhận “Vắc xin COVID-19 Cập nhật” có thể khôi phục khả năng bảo vệ từng có và nâng cao khả năng bảo vệ chống lại các biến thể (variant) hiện gây ra hầu hết các trường hợp nhiễm trùng Covid và các ca Covid phải nhập viện ở Hoa Kỳ. Mùa năm trước, những người được tiêm vắc xin ngừa COVID-19 giai đoạn 2022-2023 đã tiếp nhận được khả năng bảo vệ khỏi bệnh tật và tránh nhập viện tốt hơn so với những người không được tiêm vắc xin giai đoạn 2022-2023. Cho đến nay, hàng trăm triệu người đã được tiêm vắc xin COVID-19 một cách an toàn dưới sự giám sát an toàn chặt chẽ nhất trong lịch sử Hoa Kỳ.

Chú thích: CDC cho biết những người vừa bị nhiễm Covid có thể đợi ba tháng trước khi được tiêm nhắc lại. Tuy nhiên có nhiều chuyên gia nói rằng có thể đợi lâu hơn, ví dụ sau 4-6 tháng nếu là người mạnh khỏe, cơ nguy thấp (low risk).

Người già, người bị suy giảm miễn dịch và những người mắc bệnh tiềm ẩn - nên tiêm vắc xin COVID thường hơn vì tình trạng miễn dịch của họ yếu hơn.

Vì vậy, tốt nhất bạn nên kiểm tra với bác sĩ nếu bạn không chắc chắn.

Các quan chức y tế liên bang cho biết nếu bạn chích liều booster cũ cách đây trên 2 tháng, bạn có thể tiếp tục và tiêm mũi tiêm mới (updated vaccine 2023-24).

Đối với những người có nguy cơ thấp hơn, nhiều chuyên gia về bệnh nhiễm nói rằng có thể tốt hơn là bạn nên đợi lâu hơn - từ ba đến sáu tháng kể từ lần tiêm chủng trước vì như thế sẽ kéo dài thời gian bạn được che chở (tác dụng vắc xin chỉ tồn tại vài tháng).

Bạn có thể muốn cân nhắc việc định thời gian chích booster xung quanh các sự kiện như ngày lễ hoặc kế hoạch du lịch vì những khoảng thời gian đó bạn có nguy cơ cao hơn. Số ca nhiễm COVID đã gia tăng vào dịp Lễ Tạ ơn trong ba năm qua, vì vậy, việc tiêm nhắc lại vài tuần trước đó là điều hợp lý.

4. CDC: Hầu hết người Mỹ vẫn có thể được tiêm vắc xin COVID-19 miễn phí. Đối với những người có bảo hiểm y tế, hầu hết các chương trình bảo hiểm sẽ chi trả miễn phí vắc xin ngừa COVID-19 cho bạn.

Những người không có bảo hiểm y tế hoặc có chương trình bảo hiểm y tế không chỉ trả chi phí có thể được tiêm vắc xin miễn phí từ các trung tâm y tế địa phương; sở y tế tiểu bang, địa phương; và các nhà thuốc tham gia Chương trình Cầu nối Tiếp cận của CDC (Bridge Access Program, có hiệu lực cho đến ngày 31 tháng 12 năm 2024)). Trẻ em đủ điều kiện tham gia chương trình Vắc xin cho Trẻ em (VFC/ Vaccines for Children, cung cấp thuốc ngừa miễn phí cho trẻ thuộc chương trình bảo hiểm người nghèo Medicaid hay không có bảo hiểm) cũng có thể nhận vắc xin từ nhà cung cấp (phòng khám, nhà thuốc/pharmacies) đã ghi tên tham gia chương trình đó.

Giám đốc CDC, Mandy Cohen, M.D., M.P.H. cho biết: “Chúng tôi có nhiều phương tiện hơn bao giờ hết để ngăn chặn những kết quả tệ hại nhất do Covid-19 gây ra”. “CDC hiện đang khuyến nghị tiêm chủng ngừa ‘COVID-19 Cập nhật’ cho tất cả mọi người từ 6 tháng tuổi trở lên để bảo vệ bạn và những người thân yêu của bạn tốt hơn.”

Chú thích: *Riêng trẻ em thì sao? Khuyến nghị cho họ là gì?*

CDC khuyến nghị tiêm phòng cho trẻ từ 6 tháng tuổi trở lên. Mặc dù phân tích của CDC cho thấy trẻ em từ 5 đến 17 tuổi ít có khả năng mắc bệnh nặng do COVID hơn nhiều so với các nhóm tuổi khác, nhưng trẻ em đôi khi vẫn bị bệnh nặng, ngay cả những trẻ không có bệnh lý tiềm ẩn. (Phần lớn trẻ em từ 6 tháng đến 11 tuổi nhập viện từ tháng 1 đến tháng 6 năm nay (2023) đều chưa được chích ngừa Covid.)

Theo CDC, cùng với những người lớn tuổi, trẻ sơ sinh dưới 6 tháng tuổi – còn quá nhỏ để tiêm chủng – có tỷ lệ nhập viện do COVID cao nhất. Vì vậy, cách tốt nhất để bảo vệ những đứa trẻ nhỏ nhất này là tiêm chủng cho những người xung quanh chúng.

Chích ngừa Covid cũng giảm nguy cơ nghỉ học và giảm nguy cơ mắc bệnh COVID kéo dài (long Covid).

Không phải tất cả các chuyên gia đều đồng ý rằng cần phải chích liều vắc xin cập nhật này (booster) cho trẻ em. Có người thấy cần có thêm dữ liệu cụ thể về trẻ em và thanh thiếu niên.

Có người nghĩ rằng hầu hết trẻ em đã được tiêm vắc xin COVID cơ bản (primary vaccines) và khỏe mạnh có thể sẽ không nhận được nhiều lợi ích hơn từ việc tiêm thêm một mũi nữa.

Giám đốc chương trình y tế công cộng (surgeon general) tiểu bang Florida, theo đường lối chống vắc xin của thống đốc DeSantis, lại khuyên người dưới 65 tuổi không nên chích mũi booster này. (Washington Post, 16 tháng 9)

Phụ huynh nên bàn với bác sĩ của cháu nếu do dự về vấn đề này.

5. Đây là mùa vi rút mùa thu và mùa đông đầu tiên chúng ta có vắc xin cho ba loại vi rút gây ra hầu hết các trường hợp nhập viện – COVID-19, RSV và cúm. Ngoài các vắc xin “COVID-19 Cập nhật”, an toàn, các xét nghiệm vi rút tại nhà (at home tests) có thể xác định tình trạng lây nhiễm để bạn có thể bảo vệ gia đình, đồng nghiệp và cộng đồng nói chung. Nếu bạn bị bệnh, hãy nói chuyện với bác sĩ về các phương pháp điều trị hiệu quả, đã được chứng minh có thể làm giảm nguy cơ mắc bệnh nặng, nhập viện và tử vong.

Chú thích:

a) Có thể tiêm vắc xin tăng cường COVID cùng lúc với việc tiêm phòng cúm không?

CDC cho biết bạn có thể tiêm vắc xin cúm và vắc xin COVID trong cùng một lần khám. Tuy nhiên nếu chích làm hai lần có thể ít đau nhức hơn.

Nên tiêm vắc xin phòng RSV riêng biệt, sau khi chích Covid và cúm một hai tuần.

b) Về Vắc xin RSV: (hRSV viết tắt của “Human Respiratory Syncytial Virus”, có thể dịch là “Vi rút hợp bào hô hấp”; lý do là những nơi bị virus này nhiễm, các tế bào bệnh nhân nhập lại với nhau thành những tế bào lớn có nhiều nhân hay “syncytia”).

RSV là một loại virus đường hô hấp phổ biến thường gây ra các triệu chứng nhẹ giống như cảm lạnh. RSV thường lây lan qua tiếp xúc trực tiếp với vi-rút, chẳng hạn như những giọt nước từ người khác ho hoặc hắt hơi tiếp xúc với mắt, mũi hoặc miệng của bạn. Nó cũng có thể lây lan bằng cách chạm vào bề mặt có vi-rút trên đó, như tay nắm cửa, sau đó chạm vào mặt bạn trước khi rửa tay.

RSV có thể gây bệnh ở mọi lứa tuổi nhưng có thể đặc biệt nghiêm trọng đối với trẻ sơ sinh và người lớn tuổi. Trẻ sơ sinh và người lớn tuổi mắc các bệnh mãn tính như bệnh tim hoặc phổi, hệ miễn dịch suy yếu hoặc sống trong viện dưỡng lão hoặc cơ sở chăm sóc dài hạn có nguy cơ cao nhất mắc bệnh nặng và biến chứng do RSV.

Các triệu chứng của nhiễm RSV có thể bao gồm sổ mũi, chán ăn, ho, hắt hơi, sốt hoặc thở khò khè. Hầu hết mọi người hồi phục sau một hoặc hai tuần, nhưng RSV có thể nghiêm trọng, dẫn đến khó thở và nồng độ oxy thấp trong máu. RSV đôi khi cũng có thể làm trầm trọng thêm các tình trạng bệnh lý khác như hen suyễn, bệnh phổi tắc nghẽn mãn tính (một bệnh mãn tính ở phổi khiến bạn khó thở) hoặc suy tim sung huyết (khi tim không thể bơm đủ máu và oxy khắp cơ thể).

Người lớn tuổi và trẻ sơ sinh bị bệnh nặng do RSV có thể phải nhập viện. Một số thậm chí có thể chết.

Những người già bắt đầu mất khả năng miễn dịch khi có tuổi - họ không thể chống lại các bệnh nhiễm trùng, chẳng hạn như RSV, giống như khi họ còn trẻ. Thêm vào đó, đại dịch COVID-19 có thể đã khiến khả năng miễn dịch bị mất trong vài năm vì RSV không thực sự lưu hành trong thời gian đó. Tuy nhiên, đến tháng 11 năm 2022, RSV gia tăng ở trẻ em và tỷ lệ nhập viện do RSV ở người lớn tuổi cao gấp 10 lần so với bình thường vào thời điểm đó trong năm. Ngày càng có nhiều người bị nhiễm bệnh, có thể là do tiếp xúc trực tiếp nhiều hơn và không đeo khẩu trang.

Vắc xin RSV tên Arexvy (của hãng bào chế GSK), và Abrysvo (của hãng Pfizer) đã được phê duyệt để sử dụng tại Hoa Kỳ vào tháng 5 năm 2023.

Arexvy đã được phê duyệt để sử dụng ở Liên minh Châu Âu vào tháng 6 năm 2023 và được phê duyệt vào tháng 8 năm 2023 để sử dụng ở Canada cho người lớn từ 60 tuổi trở lên.

CDC khuyến nghị người lớn từ 60 tuổi trở lên có thể tiêm một liều vắc xin RSV, dựa trên cuộc thảo luận giữa bệnh nhân và bác sĩ.

Vắc-xin RSV có thể được tiêm cùng lúc với các loại vắc-xin khác, tuy nhiên một số chuyên gia khuyên nên chích rời ra sau 1-2 tuần.

BS Hồ Văn Hiền. MD

Ngày 16 tháng 9 năm 2023

Tham khảo:

- 1) Thông báo của CDC:
CDC Recommends Updated COVID-19 Vaccine for Fall/Winter Virus Season
<https://www.cdc.gov/media/releases/2023/p0912-COVID-19-Vaccine.html>
- 2) <https://www.npr.org/sections/health-shots/2023/09/13/1198803134/covid-boosters-updated-vaccines-fda-cdc>
- 3) <https://www.cdc.gov/vaccines/hcp/vis/vis-statements/rsv.html#:~:text=CDC%20recommends%20adults%2060%20years,same%20time%20as%20other%20vaccines.>
- 4) <https://www.yalemedicine.org/news/should-you-get-the-new-rsv-vaccine>
- 5) <https://www.washingtonpost.com/politics/2023/09/16/desantis-boosters-shots-covid-trump/>

Mission:

To protect, promote & improve the health of all people in Florida through integrated state, county & community efforts.

Ron DeSantis

Governor

Joseph A. Ladapo, MD, PhD

State Surgeon General

Vision: To be the Healthiest State in the Nation

Guidance for COVID-19 Boosters

September 13, 2023

As the federal government makes new boosters for COVID-19 available, the Florida Department of Health (Department) reminds health care providers of their obligation to remain up to date with the current literature related to the mRNA COVID-19 vaccines.

A new mRNA COVID-19 booster was approved on September 11, 2023, by the federal government. While the initial mRNA COVID-19 vaccines were authorized by the United States Food and Drug Administration (FDA) utilizing human clinical trial data, the most recent booster approval was granted in the absence of any meaningful booster-specific clinical trial data performed in humans. In both cases the federal government has failed to provide sufficient data to support the safety and efficacy of the COVID-19 vaccines. Health care providers are expected to include the information in this guidance in discussions with patients regarding the mRNA COVID-19 vaccines.

Based on the high rate of global immunity and currently available data, the State Surgeon General recommends against the COVID-19 booster for individuals under 65. Individuals 65 and older should discuss this information with their health care provider, including potential concerns outlined in this guidance.

Providers and patients should be aware of outstanding safety and efficacy concerns:

- Throughout the pandemic, studies across geographic regions have found that the mRNA COVID-19 vaccines are associated with [negative effectiveness](#) after 4 to 6 months. As efficacy waned, studies showed that COVID-19 vaccinated individuals developed an [increased risk for infection](#). This is not found in other vaccines, including the [flu vaccine](#).
- The mRNA COVID-19 vaccines present a risk of [subclinical](#) and clinical [myocarditis](#) and other [cardiovascular conditions](#) among otherwise healthy individuals.
- There is unknown risk of potential adverse impacts with each additional dose of the mRNA COVID-19 vaccine; currently individuals may have received five to seven doses (and counting) of this vaccine over a 3-year period.
- Elevated levels of [spike protein](#) from the mRNA COVID-19 vaccine [persist](#) among some individuals for an indefinite period of time, which may carry [health risks](#).

Improving habits and overall health help manage and reduce the risk of serious health problems such as heart disease, type 2 diabetes, and obesity. The State Surgeon General and the Department continue to encourage Floridians to prioritize their overall health by:

- Staying physically active,
- Minimizing processed foods,
- Maximizing vegetables and healthy fats, and
- Spending time outside to support necessary vitamin D levels.

Florida Department of Health
Office of the State Surgeon General
4052 Bald Cypress Way, Bin A-00 • Tallahassee, FL 32399-1701
PHONE: 850/245-4210 • FAX: 850/922-9453
FloridaHealth.gov

PHAB Accredited Health Department
Public Health Accreditation Board

Các phương cách trị liệu chứng vô sinh của phụ nữ

BS Đinh Đại-Kha

Vô sinh là gì?

Y học định nghĩa vô sinh là sự việc một cặp vợ chồng trong lứa tuổi thanh niên, mặc dầu không dùng tới các biện pháp ngừa thai mà vẫn chưa có con sau thời gian một năm ăn ở với nhau.

Thống kê chung về các cặp vợ chồng trẻ thay đổi theo từng địa phương: có từ 10% tới 15% trong số này bị chứng vô sinh. Nếu phân biệt nguyên nhân theo nam, nữ thì chứng vô sinh phần lớn là do cơ thể phụ nữ có điều bất thường.

Khi trị liệu chứng vô sinh thì các phương cách áp dụng cho nam bệnh nhân tương đối dễ dàng và mau lẹ. Ngược lại, nữ bệnh nhân vô sinh sẽ vất vả hơn nhiều vì phải trị liệu lâu dài, tuân theo một thời biểu chính xác và chấp nhận một số phản ứng phụ gây khó chịu trong cơ thể.

Những điều trình bày sau đây riêng nói về chứng vô sinh bên phái nữ.

Nguyên nhân vô sinh của phụ nữ

Chỉ có một số ít trường hợp vô sinh của phụ nữ là do bệnh Nội khoa gây ra, còn thì nguyên nhân chính của chứng vô sinh phái nữ là khi bộ phận sinh dục của họ có điều bất thường.

Khi so sánh với bộ phận sinh dục phụ nữ bình thường như hình sau đây với các điều bất thường gây vô sinh ta nhận thấy trong hình vẽ:

- Nơi cổ tử cung:
 - *lỗ cổ tử cung quá nhỏ so với bình thường, hạn chế số tinh trùng xâm nhập thân tử cung khi giao hợp (xem hình 1),
 - *chất nhờn do cổ tử cung tiết ra có hóa chất tác hại tinh trùng.
- Nơi thân tử cung:

*tử cung chẻ đôi còn gọi là tử cung hai sừng (xem hình 2), hoặc 1 sừng (xem hình 3), mỗi bên không đủ lớn để chứa bào thai,

*nội mạc tử cung quá mỏng, không đủ chỗ chứa trứng thụ tinh, hoặc bị dính chùm (xem hình 4) khiến lòng tử cung bị thu hẹp,

*mô cơ tử cung quá mỏng, tuần hoàn ít hơn bình thường nên không đủ ô-xy để cung cấp cho bào thai.

- Nơi vòi tử cung:

*dị tật bẩm sinh khiến người bệnh sinh ra không có vòi tử cung, hoặc vòi tử cung của họ quá nhỏ nên không có chức năng tiếp nhận trứng,

*bệnh lý trong lòng vòi tử cung gây nghẹt tại đó,

*bệnh lý bên ngoài vòi tử cung khiến đầu vòi tử cung biến đổi. Đầu vòi tử cung lành mạnh hình dáng giống một bông hoa, khi bệnh lý gây viêm cục bộ sẽ khiến các cánh hoa dính chùm với nhau mà gây nghẹt tại đó.

- Nơi buồng trứng. Số trứng sản xuất quá ít do buồng trứng thiếu kích thích tố:

*khiến cho nhiều chu kỳ kinh nguyệt không có trứng rụng,

*hoặc bệnh nhân hành kinh quá thưa, không tới 4 lần một năm.

Xác định nguyên nhân vô sinh

Xác định nguyên nhân vô sinh của phụ nữ xử dụng khám nghiệm lâm sàng và nhiều loại xét nghiệm.

1) Khám lâm sàng

Khám nghiệm lâm sàng có kết quả hạn chế vì sờ nắn tử cung nhỏ bé chưa bao giờ mang thai qua phía sau âm đạo khó lòng được chính xác. Bác sĩ chỉ có thể nhận thấy được những sự bất thường hiển nhiên trong cơ thể nữ bệnh nhân, thí dụ như cổ tử cung quá nhỏ, thân tử cung chẻ đôi. Vì vậy nên cần tới các xét nghiệm sau đây để chẩn đoán.

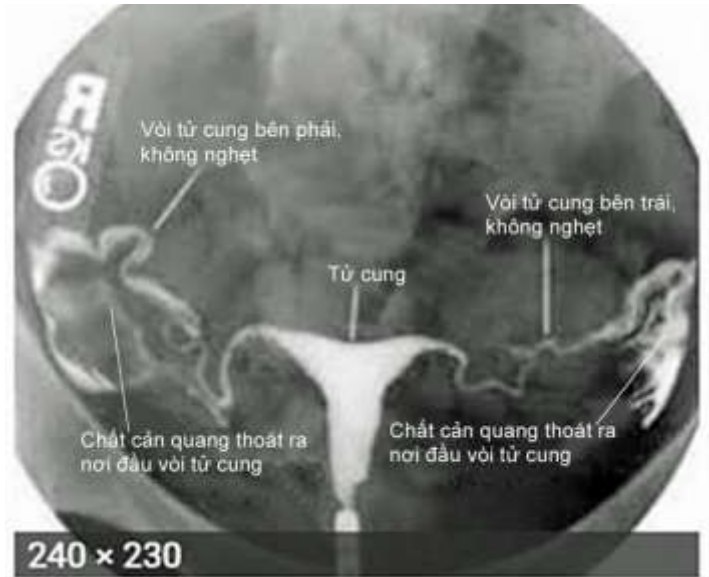
2) Xét nghiệm về chứng vô sinh của phụ nữ

Các xét nghiệm sau đây khảo sát những điều bất thường tại cổ tử cung, thân tử cung, vòi tử cung và buồng trứng.

*** Nội soi tử cung:**

Kính nội soi tử cung dùng quan sát được

- Kích thước lỗ cổ tử cung,
- Kích thước lòng tử cung,
- Tình trạng nội mạc tử cung dày hay mỏng, có thịt dư không? có chỗ dính chùm khiến lòng tử cung thu hẹp không?
- Phía trong vòi tử cung có bình thường không?

Trị liệu

Các phương cách trị liệu chứng vô sinh của phụ nữ tất nhiên thay đổi tùy theo nguyên nhân. Tiếc rằng có một số các bà không thể chữa trị để mang thai được.

1) Trường hợp phụ nữ không thể mang thai được

Có những phụ nữ hiển nhiên không thể mang thai được, thí dụ như tử cung của họ quá nhỏ, nội mạc tử cung hoặc mô cơ tử cung quá mỏng. Trong trường hợp này, cách giải quyết là dùng trứng của người vợ và tinh trùng của người chồng, áp dụng thụ tinh trong ống nghiệm để tạo ra túi phôi (xem chi tiết trong mục 6). Các túi phôi này sẽ được đặt trong tử cung một phụ nữ lành mạnh tình nguyện làm "người mẹ thay thế".

2) Trị liệu vô sinh do buồng trứng bất thường

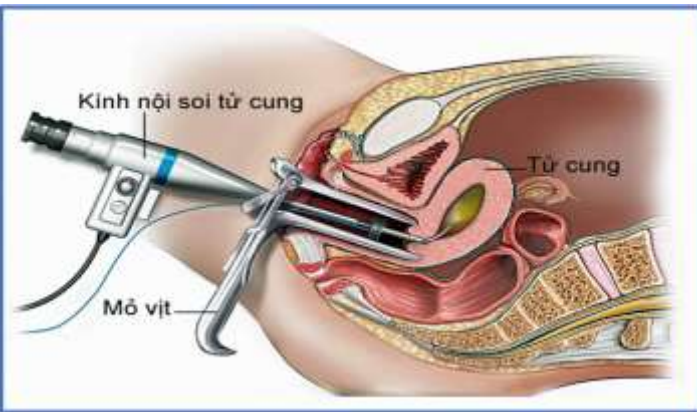
Khi buồng trứng ít rụng trứng hơn bình thường, cách trị liệu là dùng thuốc uống hoặc thuốc chích phối hợp với kích thích tố phù hợp để khiến trứng rụng rồi vợ chồng sẽ giao hợp trong khoảng thời gian trứng rụng đó. Trong thời gian trị liệu, bệnh nhân sẽ dùng bộ dụng cụ thử nước tiểu (có bán tại dược phòng) để xác định là có trứng rụng vào khoảng giữa chu kỳ kinh nguyệt.

Thông thường khi trị liệu như trên đây, thì sau 3 chu kỳ kinh nguyệt có trứng rụng, sẽ có 40% tới 50% bệnh nhân cần thai. Các bà chưa thụ thai có thể tiếp tục cách trị liệu này thêm 3 lần rụng trứng nữa. Nếu vẫn chưa đạt kết quả thì phải dùng các phương cách trị liệu khác.

3) Trị liệu vô sinh do vòi tử cung bất thường

Sự bất thường tại vòi tử cung bao gồm, từ nhẹ tới nặng như sau đây:

- Một bên nghẽn chút ít hoặc nghẹt hoàn toàn, một bên bình thường,
- Hai bên đều nghẽn chút ít,
- Một bên nghẹt hoàn toàn, một bên nghẽn chút ít nơi đầu vòi,

*** Chụp hình siêu âm:**

- Chụp hình siêu âm khoang chậu khi bơm dung dịch Clorua-Natri 0,9% trong tử cung xác định được kích thước tử cung, tầm cỡ phía trong vòi tử cung, tình trạng đầu vòi tử cung mở rộng hay bị nghẹt.

- Chụp hình siêu âm liên tiếp nhiều ngày xác định khi trứng rụng.

* **Chụp hình điện tuyến** khoang chậu khi bơm dung dịch cản quang trong tử cung, cũng tạo hình ảnh giống như hình siêu âm khoang chậu nói trên.

* **Chụp hình cộng hưởng từ tính** khoang chậu nếu cần.

* Lấy mẫu **sinh thiết** nội mạc tử cung, mô cơ tử cung.

* **Xét nghiệm hóa học** chất nhờn tại cổ tử cung.

* **Xét nghiệm máu** để đo lường các kích thích tố.

- Hai bên đều nghẹt hoàn toàn.
Nếu một bên vòi tử cung bình thường, cách trị liệu là dùng thuốc và kích thích tổ để gây rụng trứng tại buồng trứng phía bên đó.

Cách giải phẫu trị liệu vòi tử cung bị nghẽn chút ít là mổ nội soi trong khoang chậu để tách rời những chỗ bị dính chùm nơi đầu vòi.

Khi cả 2 bên vòi tử cung đều nghẹt hoàn toàn, giải pháp trị liệu là áp dụng thụ tinh trong ống nghiệm để tạo túi phôi rồi cấy túi phôi trong tử cung bệnh nhân.

Trị liệu vòi tử cung bị nghẽn nơi gần thân tử cung: có thể dùng bong bóng luồn vào trong vòi tử cung rồi bơm căng thẳng để nong rộng, giống như kỹ thuật nong động mạch bị nghẽn.

4) Trị liệu vô sinh do cổ tử cung bất thường

Khi lỗ cổ tử cung quá nhỏ, cách trị liệu là bơm tinh khí đậm đặc của người chồng vào phía trong thân tử cung của bệnh nhân, trong khoảng thời gian rụng trứng.

Trường hợp chất nhờn tại cổ tử cung gây tác hại tinh trùng cũng điều trị theo cách trên đây.

5) Trị liệu vô sinh do thân tử cung bất thường

Bệnh lý phía trong thân tử cung cần dùng giải phẫu để trị liệu. Bác sĩ sản phụ khoa dùng kính nội soi tử cung có kèm theo dụng cụ giải phẫu để

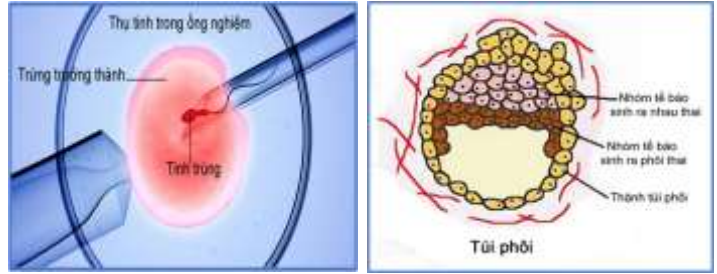
- tách rời những nơi nội mạc tử cung bị dính chùm,
- cắt bỏ các thịt dư nội mạc,
- cắt bỏ các u xơ nằm dưới nội mạc.

Về phần các u xơ nằm dưới thanh mạc (màng bọc phía ngoài) tử cung hoặc nằm trong mô cơ tử cung, phải dùng nội soi khoang chậu để giải phẫu.

6) Trị liệu vô sinh khi không tìm ra nguyên nhân

Có một số cặp vợ chồng khỏe mạnh, không có gì bất thường trong bộ sinh dục mà vẫn bị chứng vô sinh. Trị liệu trường hợp này có thể dùng phương cách chữa trị buồng trứng bất thường như ghi trong mục 2 trên đây. Tuy nhiên, phương cách hữu hiệu hơn hết là sự "thụ tinh trong ống nghiệm" diễn tiến như sau đây:

- dùng thuốc phối hợp với kích thích tổ khiến buồng trứng của người vợ tạo ra nhiều trứng trưởng thành trong một chu kỳ kinh nguyệt,
- dùng kim rỗng ruột xuyên qua vách sau âm đạo người vợ để hút các trứng trưởng thành nhô ra trên mặt buồng trứng,
- dùng các trứng trưởng thành của người vợ và tinh trùng của người chồng, chích thẳng tinh trùng vào trong trứng để gây thụ tinh trong phòng thí nghiệm (xem hình dưới đây) rồi chờ ít ngày cho tới khi các trứng thụ tinh phát triển thành túi phôi là một khối tế bào có khả năng tiến triển thành bào thai và nhau thai,
- mang 2 túi phôi lành mạnh đặt vào phía trong tử cung của người vợ.

Kết quả của sự trị liệu vô sinh dùng phương cách thụ tinh trong ống nghiệm khả quan hơn các phương thức khác. Theo thống kê, trong số các bà áp dụng phương cách chữa trị này, sẽ có từ 35% tới 50% cần thai sau 1 hay nhiều chu kỳ trị liệu.

Mặc dầu phương pháp này dùng 2 túi phôi cấy trong tử cung bệnh nhân trong mỗi chu kỳ trị liệu, nhưng khi thành công thì bệnh nhân thường chỉ sinh ra một con mà thôi. Là vì ngay như theo sự tiến triển của thiên nhiên, tức là đối với những cặp vợ chồng sinh sản bình thường, thì trung bình cứ 4 chu kỳ kinh nguyệt có thụ tinh mới có 1 lần đậu thai. Như vậy chỉ có một số ít các bà áp dụng phương pháp thụ tinh trong ống nghiệm sẽ đẻ sinh đôi. Hai trẻ sơ sinh này do 2 trứng tạo ra nên chúng có thể là 1 trai, 1 gái. Nếu cùng là con trai hay con gái, chúng cũng không giống hệt nhau như trường hợp song thai do 1 trứng tách đôi.

Tóm tắt

- 1) Chứng vô sinh là tình trạng một cặp vợ chồng trẻ không dùng các biện pháp ngừa thai mà không có con sau thời gian 1 năm ăn ở với nhau.
- 2) Nguyên nhân vô sinh phần nhiều là những điều bất thường trong bộ sinh dục của phụ nữ.
- 3) Xác định nguyên nhân vô sinh thông thường là khảo sát bộ sinh dục của phụ nữ, từ cổ tử cung qua thân tử cung, vòi tử cung, rồi tới buồng trứng. Công việc này bao gồm khám nghiệm lâm sàng và nhiều loại xét nghiệm.
- 4) Trị liệu vô sinh tất nhiên thay đổi thay đổi tùy theo nguyên nhân, bao gồm
 - thuốc kích thích buồng trứng,
 - mổ nội soi trong thân tử cung,
 - mổ nội soi khoang chậu,
 - bơm tinh khí vào trong thân tử cung,
 - thụ tinh trong ống nghiệm.
- 5) Khi không tìm ra nguyên nhân vô sinh, cách trị liệu hữu hiệu hơn hết là thụ tinh trong ống nghiệm. Phương cách này có thể thành công tới 50% và đôi khi khiến bà mẹ sinh song thai. Hai trẻ sơ sinh này do 2 trứng tạo ra nên không giống hệt nhau như trường hợp song thai do 1 trứng tách đôi.

Đối chiếu danh từ y học Việt-Anh

Chứng vô sinh	Infertility
Ngừa thai	Contraception
Âm đạo	Vagina

Khoang chậu	Pelvis/Pelvic cavity
Cổ tử cung	Cervix
Thân tử cung	Uterus
Nội mạc tử cung	Endometrium
Mô cơ tử cung	Myometrium
Vòi tử cung	Fallopian tube(s)
Buồng trứng	Ovary(ries)
Lâm sàng	Clinical
Xét nghiệm	Lab test(s)
Nội soi qua thành bụng	Laparoscopy
Nội soi tử cung	Hysteroscopy
Thụ tinh	Fertilization
Túi phôi	Blastocyst
Thụ tinh trong ống nghiê	In-vitro fertilization (test tube baby)

BS Đinh Đại Kha , MD

Thương

Ta ngồi giữa quạnh hiu
 Ôm nỗi buồn cô liêu
 Đêm tối tấm mờ mịt
 Ngày hoang vắng tiêu điều
 Người chân trời xa thẳm
 Kẻ góc bể buồn thiu
 Ôi! cuộc tình hư ảo
 Mà thương tím cả chiều

Vinh Hồ

Ếch ngồi đáy giếng

Từ ngày đất nước “thanh bình”
 Việt nam ta bỗng *‘dị hình’* nhiều hơn
 Từ thành thị đến nông thôn
 Văn hóa, nghệ thuật *mất hồn* nước Nam
Bất chước, lập dị ta làm
 “Kỷ lục thế giới” dẫn đầu khoe khoang
Con đường gổm sứ thênh thang
 Áo dài dài nhất nghênh ngang giữa trời
Tô phở lớn nhất trên đời
Bà Nà dây cáp nửa vời không trung
Bánh tét khủng đến tận cùng
 Bằng cấp *tiến sĩ* chỉ dùng để khoe
Xe Vinfast ai cũng nghe
 Tưởng rằng ưu tú ai dè Mỹ chê
 Nói đến *tham nhũng* cũng ghê
 Từ trên xuống dưới một bề thẳng trơn
Chính sách ngu dân vẫn hơn
 Bày trò ‘giải trí’ quên cơn khó nghèo
Sống ảo giới trẻ đuổi theo
Hoa hậu bội thực leo trèo lợi danh
 Ba mươi cuộc thi chưa đành
 Nay cho tổ chức xuống ngành nông thôn
 Idol = thần tượng, muốn ôm
 Idol = ngẫu tượng, khôn hồn khắc ghi
 Như cô hoa hậu Ý Nhi(*)
 Sắc thì có ít, **óc** thì trống không
Cốt lõi chẳng được vun trồng
 Nói năng sắc xược, ngông nghênh, khinh đời
Ếch ngồi đáy giếng nhìn trời
 Không biết mình chỉ tuyệt vời dưới sâu
Chẳng biết mình là ai đâu
 Khả năng, phẩm giá như hầu quá cao
 Con người giờ chỉ trông vào
Bê ngoài hào nhoáng, trong nào có chi
 Mục đích cuộc sống là gì
 Phải chẳng **sống ảo**, tiện nghi cho mình?.

Trần Chính Trực

(*) Được phỏng vấn, sau khi đạt chức hoa hậu: Ai là người nổi tiếng nhất của tỉnh Bình định, cô hoa hậu Ý Nhi trả lời : 1/ Em, 2/ Hàn Mặc Tử, 3/ Vua Quang Trung

Con người sống trong hai thế giới, thế giới bên ngoài và thế giới bên trong. Nhưng thường khi chúng ta chỉ biết thế giới bên ngoài, bởi vì từ sáng tới tối chúng ta bị lôi cuốn ra thế giới bên ngoài, hơn nữa có tới năm cửa để mở ra bên ngoài và chỉ có một cửa để mở vào thế giới bên trong. Năm cửa đó là **ngũ quan**: mắt, tai, mũi, lưỡi, thân và cửa kia là **ý thức**. Vả lại chúng ta không quen để quay cái nhìn vào bên trong và cũng không biết rằng con người có một đời sống tâm linh rất dồi dào, nếu biết khám phá và khai thác nó.

Thế giới bên ngoài là thế giới của vật chất, của các sóng ba động, là đối tượng nghiên cứu của các nhà khoa học tự nhiên. Còn thế giới bên trong thuộc tinh thần, tâm linh; nó được quan tâm bởi các nhà tâm lý học, tâm não học và các thiền gia.

Thế giới nội tại rất phức tạp nó bao gồm nhiều yếu tố có khi ý thức được, có khi không. Các nhà tâm lý học phải tự rèn luyện trí tuệ để quan sát nó, hoặc phải dùng những phương pháp khoa học tân thời để đối tượng hóa nó. Các thiền gia phải dùng thiền định để nội quán nó. Chúng ta thử khám phá cái thế giới này.

Trước hết là **Ý THỨC (conscience)**, hay cửa ý là cánh cửa mở vào thế giới bên trong. Trong ý nghĩa này nó tương đương với 5 giác quan mở cửa ra thế giới bên ngoài. Ý thức là giác quan thứ sáu. Trong ý nghĩa thứ 2, Ý thức hay tâm thức bao gồm tất cả các loại tâm (theo tâm lý học Phật giáo có tất cả 89 loại tâm hoặc 121 loại tùy theo kể thêm những yếu tố chứng thiền trong các loại tâm siêu-thế).

Theo nhà tâm-não-học Pháp **Stanislas Dehaene** trong sách *Le code de la conscience*, thì Ý thức có 2 thành phần là sự **Tỉnh thức (Éveil)** và sự **Nhận Biết (perception consciente)**. Phải tỉnh thức thì mới nhận biết được. Có những dấu chỉ sinh học chứng tỏ rằng một tín hiệu (information, signal) được ý thức nhận biết: như dấu chỉ ghi nhận được bởi điện-não-đồ (EEG) là sự xuất hiện của sóng P3, còn gọi là sóng P300 bởi vì nó xuất hiện khoảng 300 milliseconds (ms) sau khi hình ảnh được trình diện trước mắt,

sóng này mạnh gấp 2,3 lần (vài microvolts) các sóng vô thức nhưng đủ để chứng tỏ sự khác biệt giữa sóng vô thức và sóng ý thức. (trang 175, hình 18)

Sau đó **TRÍ NHỚ** là khả năng tinh thần khiến ta có thể khởi lại những gì đã được ghi chép và lưu giữ trong ký ức, khởi lại những kỷ niệm mà mỗi lần nhớ đến ta có thể mũi lòng thương khóc hoặc rộn ràng vui sướng. Một quang cảnh hay một bài hát có thể gợi cho ta cả một khung trời dĩ vãng. Sở dĩ như vậy là vì Trí nhớ được hình thành nhờ 4 tiến trình sinh động sau đây :

- * chép nhớ ban đầu (encodage)
- * lưu trữ (stockage)
- * khởi lại (restitution)
- * sự quên (oubli)

Trong đời sống thường nhật sự nhớ lại đôi khi xảy ra một cách tự động, *không cố ý*; cũng như tự nhiên ta nhớ đến tòa đô chính Sài Gòn. Nhưng thường khi muốn nhớ lại ta phải *cố tâm* như trong lớp học chẳng hạn và phải lập đi lập lại nhiều lần. Cái khung cảnh ghi nhớ ban đầu và cái *xúc cảm* kèm theo lúc đó sẽ làm in dấu lâu bền 1 kỷ niệm. Như vậy yếu tố tình cảm và cảm xúc đóng vai trò quan trọng trong sự ghi nhớ, do đó khoảng đời từ 15 tới 30 tuổi chứa đựng nhiều kỷ niệm nhất, vì nó trùng hợp với khoảng sống mà ta có nhiều quyết định và chọn lựa quan trọng về nghề nghiệp, về tình yêu...

Kế đến **TƯỜNG TƯỢNG** là một tác động của tâm làm cho một hình ảnh, một âm thanh mà chúng ta đã biết qua trong quá khứ, xuất hiện ra trong hiện tại và sau đó tâm điều khiển cái hình ảnh hay âm thanh đó diễn biến theo một bối cảnh (scénario) nào đó. Tường tượng dựa trên trí nhớ để khởi lại và trên tri giác để làm rõ nét và sau đó nó làm công việc của chính nó. Nếu dừng lại ở hai giai đoạn đầu thì tường tượng chỉ là trí nhớ và tri giác thôi.

Tường tượng được xử dụng nhiều bởi các văn nghệ sĩ để sáng tác, để diễn dịch cái nhìn, cái rung cảm của mình trước thiên nhiên hay thực tại của đời sống.

Trong thế giới nội tại còn có phần tình cảm và cảm xúc:

TÌNH CẢM là sự đánh giá về cảm tính (affectivité) trên một cảm giác. Cảm giác thì có dễ chịu, khó chịu và trung tính. Dễ chịu sinh ra ưa thích, muốn có nữa; khó chịu sinh ra ghét bỏ, muốn xa lánh; còn trung tính thì sinh ra dửng dưng, nhưng cũng có thể sinh ra ưa thích vì tính cách không thiên vị, an nhiên tự tại của nó. Tình cảm chính là thái độ ưa thích, ghét bỏ, hoặc dửng dưng trước một cảm giác.

CẢM XÚC là một phản ứng tự động, nhanh lẹ nhưng chóng qua của cả thân và tâm trước một tình huống, một biến cố xảy ra bất ngờ từ bên ngoài (nhưng cũng có thể từ bên trong do nhớ lại). Nó được biểu hiện bằng những biến đổi trên sắc mặt và bên trong cơ thể hay trong óc não. Những sự thay đổi này rất chuyên biệt cho mỗi loại cảm xúc.

Có 5 loại cảm xúc căn bản được thừa nhận bởi nhiều khoa học gia khác nhau: vui sướng, buồn sầu, giận dữ, sợ hãi, ghê tởm [Darwin (1872), Ekman (1982), Mac Laun (1993), Izard (1997)]

Năm loại cảm xúc này có tính cách bẩm sinh phổ quát (universel). Từ đó sẽ phát sinh những cảm xúc thứ phát (secondaire) do sự tương tác giữa môi trường sinh sống và con người với tất cả cá tính, kinh nghiệm sống và sự hiểu biết của mình.

Công dụng của cảm xúc là để diễn tả tâm trạng và thái độ của mình trước một tình huống, đó là một cách để liên hệ trao đổi giao lưu với thế giới bên ngoài. Ngoài ra là để thích ứng với môi trường sống bằng những cách hành xử:

*chẳng hạn vui sướng là để tăng cường mối dây liên lạc với người khác.

*buồn sầu là để lôi cuốn sự giúp đỡ, thương hại.

*giận dữ là để răn đe đối thủ hầu giới hạn sự đụng chạm.

*sợ hãi là để tăng cường phản ứng thích ứng (chiến đấu, rút lui hay bất động)

*ghê tởm là để tránh né những gì mình không ưa thích.

Năm yếu tố trên đây: ý thức, trí nhớ, tưởng tượng, tình cảm và cảm xúc rất dễ nhận diện khi nó xuất hiện ở trong tâm.

Những yếu tố sau đây mới khó phát hiện:

1/- KIẾN THỨC hay **TRI THỨC** là tất cả những hiểu biết và kinh nghiệm mà chúng ta có được từ bé thơ sống trong gia đình, rồi đi học ở nhà trường và ra đời trong cuộc sống. Tất cả mọi học hỏi đều bắt đầu bằng sự quan sát. Quan sát không phải chỉ bằng mắt mà bằng cả 5 giác quan.

Từ sự quan sát con người ghi chép, mô tả, phân loại các sự vật, các hiện tượng ở trong hai thế giới. Thế hệ sau tiếp nối thế hệ trước làm công việc này bằng những phương tiện mà thế hệ mình phát minh được; trước kia bằng loại kính hiển vi thường, ngày nay bằng loại kính hiển vi điện tử, trước kia bằng

quang tuyến X, bây giờ bằng Chụp Cộng Hưởng Từ (IRM) hoặc bằng Scanner. Người ta nói một học sinh trung học ngày nay hiểu biết nhiều hơn các nhà bác học thời Galilée.

Phương tiện thứ nhì sau quan sát là sự học hỏi và ghi nhớ. Nếu không ghi nhớ thì mọi kiến thức đều tan biến, trả lại thầy. Nhưng nếu dừng ở đây thì kiến thức của chúng ta chỉ là kiến thức sách vở, từ chương, kiến thức của người khác nếu chúng ta không biết suy nghĩ, giải đáp những vấn nạn còn tồn đọng của các thế hệ trước. Vậy thì phương tiện thứ ba là suy nghĩ, tư duy để phát minh, phát kiến.

Tới đây cũng chưa đủ, phải đem những suy nghĩ của mình đặt thành giả thuyết để đưa vào phòng thí nghiệm hay đưa ra thực nghiệm. Bao giờ thí nghiệm thành công thì giả thuyết trên trở thành một nguyên lý, một kiến thức mới cho nhân loại. *Thí nghiệm có thể chỉ xảy ra trong đầu óc của một thức giả hay một thiên gia*. Như một NEWTON nhìn thấy trái táo rơi đã tìm ra được Định Luật Hấp Dẫn Vũ Trụ hay một HUỆ NẮNG khi chứng nghiệm «Ứng vô sở trụ nhi sanh kỳ Tâm» đã chứng ngộ. Đó là quý vị này đã trải nghiệm quá trình tư duy hay thực hành thiền cho đến độ chín mùi để thoát nhiên trí tuệ trực giác bừng sáng.

Như vậy theo quan điểm của Phật Giáo có 4 tầng tri thức:

* tri thức do quan sát (**thức tri**)

* tri thức do học hỏi, ghi nhớ (**tưởng tri**)

* tri thức do suy tư (**tuệ tri**)

* tri thức do trực giác nhờ sự thực hành (**giác tri**).

QUAN SÁT=>HỌC HỎI, GHI NHỚ =>SUY TƯ=>THỰC HÀNH (kinh nghiệm trong cuộc sống, thử nghiệm trong phòng thí nghiệm, thiên định trong các tu viện)

2/- THÓI QUEN của THÂN và TÂM trong đời sống

Mặc dầu với tất cả những kiến thức có được, con người khi hành động vẫn hành động theo thói quen, nhiều khi không phù hợp với tư cách và tri kiến của mình. Những thói quen này bắt nguồn từ những nếp suy nghĩ, những tánh tình, những tập khí có từ bao giờ không biết. Tục ngữ có câu «cha mẹ sanh con, Trời sanh tánh» chữ Trời ở đây chính là nghiệp. Nghiệp của những kiếp quá khứ, hay của chính kiếp hiện tại. Những nghiệp này khiến chúng ta có những thói quen suy nghĩ, hành động theo một lẽ lối nào đó. Trong nội tâm cứ lập đi, lập lại một sơ đồ làm lạc một cách tự động. Chẳng hạn người có *tánh tò mò* thường hay nói nhiều, đặt nhiều câu hỏi, có ý nghĩ rắc rối, chẻ sợi tóc làm tư, vui thích những nơi tập hợp đông đảo, để bàn luận đối thoại.

Thói quen cũng có thể bắt nguồn từ những *phản xạ bẩm sinh vì sinh tồn* (réflex vital). Chẳng hạn khi chạm phải điện chúng ta rút tay lại vì ý thức sinh tồn, sợ nguy hiểm, muốn bảo vệ đời sống.

Loài thú vật cũng có những phản xạ này, như khi chúng nghe tiếng rống của con sư tử, chúng vội

tránh xa. Các em bé sơ sinh, vừa lọt lòng mẹ đã *biết bú vú mẹ* đó cũng là phản xạ sinh tồn. Nhờ những phản xạ này mà loài người mới tồn tại trên trái đất đến ngày nay.

Từ những phản xạ bẩm sinh tới những *phản xạ thụ đắc*.

Trong đời sống, dần dần chúng ta thụ đắc những thói quen do học hỏi, luyện tập như biết lợi, biết đi xe đạp, biết lái xe hơi, biết xử dụng máy điện toán... Đó là những phản xạ được điều kiện hoá (réflex conditionné).

Đôi khi có những thói quen làm hại cuộc sống như thói quen hút thuốc, uống rượu, nghiện ngập ma tuý; thói quen dùng dằng dặc, la hét mắng chửi; thói quen nói láo, chửi thề: mở miệng ra là bắt đầu bằng hai chữ ĐM; thói quen giựt mình lo sợ, phản ứng một cách xuẩn động....

3/- SỰ DÍNH MẮC cũng là thói quen của tâm.

Có người dính mắc với cái đẹp do nhãn quan, cái gì phải nhìn thấy đẹp mới thu hút được họ. Họ đi tìm cái đẹp, cái dễ nhìn, cái hài hòa. Ngoài ra tất cả đều vô nghĩa. Có người dính mắc với sự êm dịu thích thú qua lỗ tai. Câu nói, lời văn, tiếng nhạc phải êm ái, dịu dàng mới lọt tai họ được. Những người này rất dễ siêu lòng với những lời nịnh hót.

Có người dính mắc với mùi thơm, họ mất tiền rất nhiều trong các mỹ phẩm, dầu thơm để tìm cho được cái mùi thích hợp.

Có người dính mắc với vị béo ngọt, họ đi tìm những món ăn khoái khẩu, họ biết rất nhiều tiệm ăn ngon. Mỗi tiệm còn biết có món nào ngon đặc biệt, món nào không ngon. Họ rất sành các hiệu rượu, rượu nào đi với món ăn nào mới hợp khẩu...

Có người dính mắc với những lạc thú của thân, thích được người nắn bóp, vuốt ve, hoặc ngược lại thích nắn bóp, vuốt ve người khác.

Có người dính mắc với những thú vui tinh thần như đọc sách, viết sách, làm thơ...

Có bao nhiêu cảm giác là có bấy nhiêu nguồn khoái cảm làm trói buộc con người. Sự trói buộc này rất sâu xa, chính nó quyết định sự lựa chọn nghề nghiệp của mình một cách vô thức.

4/- Ý CHÍ

Ý chí cần thiết cho con người như bộ máy và bánh lái của một con tàu. Không có hai thứ này, con người giống như một con tàu không bến, chỉ làm nô lệ cho người khác mà thôi.

Một ý chí hành động bao gồm 4 giai đoạn :

1/ hình thành một ý muốn, một ước nguyện, một mục đích ở trong tâm.

Ý muốn đôi khi rất đơn giản, chỉ để thoả mãn một nhu cầu sinh lý: đói ăn, khát uống; hoặc những nhu cầu vật chất căn bản: thực phẩm để gìn giữ sự sống, quần áo để che thân; nhà ở để trú nắng che mưa, thuốc men để bảo vệ sức khoẻ. *Nhưng tất cả những hành động của con người không phải chỉ để thoả mãn những cái CẦN (besoins) mà còn để thoả mãn những cái MUỐN (désirs) nữa:* từ những ước muốn tầm thường thoả mãn những khoái cảm của giác

quan, những nhu cầu tinh cảm thương yêu và được yêu thương đến những nhu cầu tinh thần hiểu biết và tâm linh. Con người có rất nhiều cái muốn: tự trung có 2 cái căn bản qui định mục đích của đời người: một là tránh cái khổ của những điều kiện vật chất và tinh thần của kiếp sống; hai là tìm thoả mãn cái vui của lòng ham muốn.

2/ cố gắng thực hiện ước muốn này.

Trong sự cố gắng thực hiện này phải có sự suy nghĩ chọn lựa một giải pháp ngắn gọn, kế hoạch thông minh, những phương tiện ít hao tổn nhất. Điều này đòi hỏi phải có một sự hiểu biết về những qui trình thực hiện, khả năng và hoàn cảnh của chính mình.

Một khi đã đắn đo suy nghĩ biết đường tiến lên lối thoát đã đến lúc phải quyết định thực hiện.

3/ để tâm theo dõi từ đầu đến cuối.

Trong tiến trình thực hiện ước muốn trên: phải để tâm theo dõi từ đầu đến cuối những giai đoạn thực hiện để điều chỉnh, chuyển hướng hành động cho tới thành công. Trong giai đoạn này có những yếu tố dẫn đến thành công:

- sự cố gắng liên tục.

- sự động viên tất cả những nguồn năng lực nhân sự, tài chánh, nguyên liệu.

- sự xử dụng phương tiện một cách hợp lý và thông minh.

Nhưng cũng có những yếu tố đưa tới thất bại:

sự không theo đúng chương trình, kế hoạch đã lập ra.

sự thiếu kỷ luật và tự giác.

sự thiếu kiên nhẫn.

sự thay đổi của hoàn cảnh và những điều kiện bên ngoài.

4/ sau cùng là kiểm điểm kết quả thành công hay thất bại. Thành công tốt đẹp với sự hao tổn năng lượng tối thiểu? Hay thành công với hậu quả tai hại để lại cho con cháu nhiều thế hệ và môi sinh nhiều đời.

5/- BÀN NGÃ cũng là một yếu tố tâm lý nội tại:

Bàn ngã là một cảm tưởng, một hình ảnh, một khái niệm về một «cái tôi» mà mình nghĩ là duy nhất, bền vững và không thay đổi từ hồi nào tới bây giờ. Thực ra đó chỉ là *ký ức về «những cái tôi» trải dài theo năm tháng ghép lại.*

Có người nghĩ rằng tôi vẫn trẻ đẹp, khoẻ mạnh như năm nào. Họ không muốn nhìn nhận sự thật. Họ muốn tẩy xoá những nét nhăn trên mặt để gìn giữ nguyên vẹn cái hình ảnh ấy. Thật ra đây là một ảo tưởng. Cái tôi bây giờ và cái tôi cách đây 10 năm có là một hay không? Nói là không cũng không hẳn đúng, nói là một thì chắc chắn sai vì khoa học đã chứng minh như vậy. Sắc thân con người có hơn 37.000 tỷ tế bào với 200 loại khác nhau, nhưng mỗi ngày có 300 tỷ tế bào chết đi cần phải được thay thế. Mỗi loại có thời gian tồn tại khác nhau: ngắn nhất là tế bào lót mặt trong của dạ dày và ruột (**2-5 ngày**), kế đến là tế bào da (**15 ngày**), rồi đến hồng-huyết-cầu (**120 ngày**), tế bào xương tồn tại **10 năm**,

Vậy thì tại sao ta cứ bám vào cái hình ảnh và cảm tưởng ấy. Tại vì con người ham thích cái trường cữu, cái bền vững và lo sợ cái mong manh, biến đổi ham thích cái an toàn và sợ cái bất toàn. Cái ham thích và lo sợ đó chính là sự thể hiện của Bản Ngã. Nó luôn luôn muốn những cái làm nó vừa lòng, không muốn những cái nó không thích và dừng đứng với những điều nó không quan tâm.

Bản ngã thể hiện bằng nhiều cách: tham, sân, si cũng là nó, ngã mạn tà kiến cũng là nó, vô minh hoài nghi cũng là nó.

Trong nhiều khuynh hướng triết học và tôn giáo người ta coi cái tôi là đáng ghét (le moi est haïssable) và người ta tìm cách tiêu diệt nó, khống chế nó. Nhưng càng khống chế nó, chúng ta vô tình càng củng cố nó. Bởi vì cũng chính cái tôi đó tìm cách vượt thoát, tiêu diệt hình ảnh của chính nó, cũng như nó muốn đập vỡ kính để không còn nhìn thấy nó ở trong gương; nhưng nó vẫn còn sờ sờ ra đó.

Còn Phật giáo thì nghĩ sao về bản ngã?

Trước hết PG coi bản ngã là một khái niệm, một tục để chỉ định một hợp thể bao gồm 5 thành phần gọi là ngũ uẩn:

1- **Sắc:** là những yếu tố vật chất cấu tạo nên thân thể con người.

2- **Thọ:** bao gồm vừa cảm giác, tình cảm và cảm xúc. Một cách đơn giản có 3 loại cảm giác dễ chịu, khó chịu, trung tính ở trong thân và cả ở nơi tâm; tình cảm: ưa thích, ghét bỏ hay dừng đứng xuất phát từ 3 loại cảm giác trên. Cảm xúc thì có 5-7 loại: vui mừng, lo âu, buồn rầu, sợ hãi, tức giận...

3- **Tưởng** (perception): là chức năng quan trọng ghi nhớ, nhận biết, hình dung, diễn dịch một hình ảnh, âm thanh, mùi, vị, xúc chạm hay một biểu tượng đã được biết từ trước. Đây là quá trình chuyển đổi một rung động giác quan thành ý nghĩa, tên gọi.

4- **Hành:** là chủ tâm để hành động qua thân, khẩu, ý.

5- **Thức:** là khả năng hay biết, ghi nhận, nắm bắt một đối tượng khi nó lọt vào một trong 6 cửa: mắt, tai, mũi, lưỡi, thân, ý. Thức cũng có thể được xem là toàn bộ tâm thức con người.

Năm thành phần trên bao gồm tất cả những yếu tố tạo nên con người. Chúng là những thực tại chân để nhưng Bản ngã đã biến ngũ uẩn thành những đối tượng để bám víu vào, để tự đồng hoá với chúng. Trong kinh «*Nhứt dạ hiền giả*» (Baddekarattasuttam trung bộ 3) Đức Phật nêu ra 4 cách đồng hóa, bám víu của bản ngã vào 5 uẩn:

- Sắc này là tôi,
- Sắc này là của tôi,
- Sắc này ở trong tôi,
- Tôi ở trong Sắc này.

Nếu suy luận như thế với các thành phần của 4 uẩn còn lại (thọ, tưởng, hành, thức), ta có tất cả 20 cách chấp ngã. Đây là 20 loại tà kiến mà PG đánh đổ trong đó có triết học của Descartes bị vướng vào

với chủ trương: Tôi suy tư nên tôi hiện hữu» (je pense donc je suis) hay với triết học của Jean Paul Sartre «*j'agis donc je suis*». Thật ra cái tổ hợp 5 thành phần này nó thay đổi từng giây, từng phút, nhưng tâm thức và giác quan con người không đủ khả năng cảm nhận được sự thay đổi này. Chúng ta có cảm tưởng cái Ta ngày hôm nay là một với cái Ta ngày hôm qua, nhưng thử so sánh hình ảnh Ta ngày hôm nay và hình ảnh Ta 10 năm trước thì ta thấy ngay sự thật. Ta có còn là Ta của mười năm trước?

Nhưng làm sao giải phóng con người khỏi sự chi phối của sự chấp thủ này?

- PG dạy ta trước tiên phải tìm hiểu nó từ bên ngoài trên giấy trắng mực đen. Tìm hiểu sự vận hành của nó qua sách vở (trí Văn), tìm hiểu nhân duyên làm phát sinh mỗi thành phần của năm uẩn qua sự suy nghĩ (trí Tư)

- Sau đó dùng trí tuệ nội quán (thiền quán) quan sát ngũ uẩn một cách chủ quan ở ngôi thứ nhất và một cách khách quan ở ngôi thứ ba (Quán thân trên thân bên trong, thân trên thân bên ngoài... quán thọ, tâm, pháp như trên, theo Kinh Niệm Xứ trung bộ 10), ta sẽ nhận ra chúng là những tiến trình tự động sanh, trụ, hoại, diệt do nhân duyên làm sinh khởi. Quán là tách rời sự quan sát ra khỏi đối tượng để chỉ còn là một sự quan sát đơn thuần (trí Tu)

- Rồi trong cuộc sống áp dụng những hiểu biết và kinh nghiệm qua quá trình tu tập (văn, tư, tu) trên để không đồng hoá mình với những thành phần của ngũ uẩn.

Có như thế dần dần con người mới sống tự do, không bám víu, không còn bị trói buộc trong vòng cương tỏa của Bản ngã.

6/ VÔ THỨC

Vô thức là cõi sâu thẳm của tâm hồn. Nơi chứa đựng những dự vọng ẩn ức bị dồn nén lúc thơ ấu—nói theo kiểu Freud—. Hay nói theo kiểu khoa học nhận thức (science cognitive) là tất cả những gì chúng ta cảm nhận, ghi nhớ học hỏi và khám phá mà không được ý thức biết đến.

Còn Darwin thì cho vô thức là tất cả những gì đã tạo thành bản năng con người khi con người biến hóa từ khai sinh lập địa như bản năng tự vệ, sinh tồn, bản năng truyền giống... con người sinh ra đã có sẵn không cần phải học hỏi, tập tành.

Ngoài ra các nhà xã hội học còn thừa nhận một loại vô thức xã hội (inconscient social) theo đó người ta suy nghĩ, nói năng và hành động một cách tự động, máy móc theo sơ đồ (schéma, programmation) đã nhập tâm từ thuở còn bé, tùy theo những mẫu mực và giá trị của môi trường mà đứa bé được nuôi dưỡng. Một loại điều kiện hóa một cách vô hình bởi xã hội trong đó người ta sinh sống.

Trong Phật giáo, chữ vô thức bao hàm 2 ý niệm, một là **tiềm thức** là dòng tâm thức tàng ẩn ở ngoài sự hay biết của con người, đời sống con người được liên tục nhờ sự hoạt động không ngừng của dòng tâm thức này, cho đến khi con người vĩnh viễn nhắm mắt; nhưng dòng tâm thức không chấm dứt ở

đây, nó tiếp tục cuộc hành trình luân lưu trong tam giới (hay 6 cõi). Phật giáo Nam truyền gọi đây là *Dòng họ kiếp* nó chứa đựng tất cả những dữ kiện ghi chép được trong «ký ức» của một chúng sinh từ vô lượng kiếp luân hồi. Những dữ kiện này được chuyển tải từ kiếp này qua kiếp khác. Người bình thường chỉ có thể quay lại những cuốn phim cho tới một tuổi thơ nào đó của kiếp sống hiện tại. *Nhưng một số trẻ em lại nhớ được kiếp trước của mình.* Duy thức học Bắc truyền gọi là A Lại Da Thức hay Thức thứ Tám. Nó chứa đựng tất cả những chủng tử của nghiệp và chờ đợi nhân duyên đầy đủ để thể hiện thành tư tưởng, lời nói hay hành động. Những nhân duyên này có thể là ngoại cảnh xuyên qua mắt, tai, mũi, lưỡi, thân hoặc nội cảnh như một hình ảnh tưởng nhớ lại. Ý niệm thứ hai là **vô thức, không hay biết**, là khi nào những dữ kiện hay tín hiệu đã lọt vào từ thế giới bên ngoài nhưng không được ý thức biết đến, chưa vào được ý thức trường, chưa vượt qua được ngưỡng cửa của ý thức. (như trong lúc ngủ sâu hay bị gây mê...)

Người ta không hiểu vì sao đứng trước một người phụ nữ đẹp, người đàn ông đó không rung động, mà lại rung động trước hình dáng người đàn ông khác. Có phải chăng người đàn ông đó kiếp trước là một người đàn bà và trong vô thức của anh ta vẫn còn những rung động, những tình cảm vô thức của người đàn bà.

Người ta không hiểu vì sao, sau khi xem một cuốn phim hung bạo, anh chàng hiền lành đó trở thành kẻ sát nhân. Những hình ảnh tàn bạo đã trợ duyên cho một chủng tử giết người trong kiếp quá khứ đã làm thay đổi một sớm một chiều một anh chàng hiền lành. Những phim ảnh hung bạo giết chóc không những nên tránh cho các trẻ em mà cả đến người lớn. Vì chúng ta không biết rõ trong vô thức của mỗi người có một chủng tử xấu nào đó, chỉ chờ đợi một trợ duyên từ bên ngoài để nổi dậy thực hiện bằng hành động.

SƠ ĐỒ VẬN HÀNH CỦA TÂM THỨC CON NGƯỜI

Từ cảm giác đến Tri giác.

Những ba động (vibrations) đến từ thế giới bên ngoài (*ngũ trần*: sắc, thính, hương, vị, xúc) được tiếp nhận bởi năm giác quan (*ngũ căn*) làm rung động các dây thần kinh cảm giác. ***Tất cả ngũ căn và ngũ trần đều là sắc pháp.*** Các ba động này sau khi đã xuyên qua các giác quan chúng trở thành những **cảm giác** và được đưa vào thế giới bên trong là ***thế giới của não bộ (ý căn), cũng là một sắc pháp.*** Ý căn làm việc theo những nhiệm vụ chuyên biệt (như tri giác, ghi nhớ, tưởng tượng, suy nghĩ...).

Sau khi đi ngang qua một giác quan, cảm giác được xử lý (traiter) bởi ý thức, được nhận diện, đặt tên và gắn cho nhiều thuộc tính: xấu, đẹp, đáng ưa, đáng ghét, đáng buồn, đáng sợ,... từ đó nó trở thành một **tri giác** (perception). *Tri giác là sự diễn dịch một cảm giác thành ý nghĩa.* Như khi ta nghe

một âm thanh, ta biết đó là tiếng chim hót, chứ không phải là tiếng chó sủa. Như khi ta nhìn con gà, ta biết đó là con gà chứ không phải là con chim quóc (trông gà hóa quóc). Trừ phi con người bị chứng sự mất nhận thức (agnosie).

Mỗi người có một cái nhìn khác nhau về cùng một sự vật, tùy theo sự hiểu biết, trình độ văn hoá và tâm linh hay tâm trạng của người quan sát (người buồn cảnh có vui đâu bao giờ).

Từ Tri giác đến Tư tưởng và Hành động

Tri giác được phân tích, đánh giá, phê phán, rồi sau đó óc não sản xuất ra tư tưởng. **Tư tưởng** là sản phẩm của tâm-não. Tới đây hành trình tư tưởng sẽ chia ra hai ngã. Một ngã, chúng ta có những **tà tư duy**, những ý tưởng tiêu cực, xấu xa đen tối. Những ý tưởng này làm khởi sanh những **cảm xúc** tiêu cực như: tức giận, sợ hãi, đau buồn hoặc lo âu. Rồi những cảm xúc này, tới phiên chúng gây ra những **phản ứng** xuẩn động: mắng chửi, đánh đập, tàn hại hay tự mình làm khổ mình, khổ người.

Con người bị giam hãm trong cái vòng luẩn quẩn đen tối: tà tư duy <=> cảm xúc <=> phản ứng. Cái này sinh ra cái kia và ngược lại. Con người bị nhốt chặt trong ý nghĩ, cảm xúc và phản ứng của chính mình.

Ngã thứ hai là ngã **chánh đạo**: con người sẽ có tư tưởng thiện lành (**chánh tư duy**), có những lời chân thật dịu dàng (**chánh ngữ**), có những hành động hướng thiện (**chánh nghiệp**).

Cái gì có thể phá vỡ cái vòng luẩn quẩn đen tối trên và chuyển đổi, ngăn chặn ta đi theo đường tà?

- a/ Đó là cái **ý chí không theo tà hạnh** (*bonne volition*) muốn hành động làm chủ cuộc đời mình, chứ không bị động quay cuồng trong vòng cảm xúc, xuẩn động. Ý chí muốn tạo nghiệp lành, không tạo nghiệp ác.

- b/ Đó là sự **chú tâm** (*attention*) ghi nhận 6 trần khi nó vừa lọt vào 6 căn

- c/ Đó là sự **sáng suốt, tỉnh giác** (*vigilance*) không để tham sân và vô minh chi phối tâm mình.

Ba yếu tố này là nền tảng căn bản của Thiền Quán, sẽ được rèn luyện, dùi mài khi ta thực hành thiền trên. Lâu ngày chày tháng ba yếu tố trên sẽ trở thành phản xạ, sẽ gắn liền với tâm tư, ngôn ngữ và hành động của ta, giúp ta sống «cư trần, lạc đạo» trong giòng đời quay cuồng biến đổi và giúp ta một ngày nào đó sẽ thoát giòng tục lụy đau khổ này. Vấn đề quan trọng cần hiểu là tâm thức vận hành theo 2 cách:

- cách chủ động với ý định theo dõi kiểm soát tư tưởng và hành động để đạt tới mục đích mong muốn, trong những trường hợp mà việc làm có tính cách mới mẻ hay rắc rối.

- cách tự động máy móc (automatisme cognitif) khi việc làm đã thành thói quen, phản xạ không cần suy nghĩ, không cần tốn nhiều năng lượng.

BS NGUYỄN TỐI THIÊN
(04/09/2023)

CÁI CÒ VIỆT NAM 1

Cái cò lặn lội tiêu điều,
 Bờ sông nước đục, rong rêu bến bờ,
 Vai gầy chân yếu bơ phờ,
 Miễn sao môi nhỏ con thơ đủ đầy,
 Thẩn thờ chân ngập bùn lầy,
 Xót xa gia cảnh nổi này ai hay.
 Quê nhà khói lửa bữa vầy,
 Chồng tôi nghiệp lính cõi này lia xa.
 Chàng đi gìn giữ sơn hà,
 Mang niềm u uất về nhà cõi thiên.
 Quê hương còn hận triền miên,
 Dân tôi còn nặng ưu phiền nghiệp duyên.
 Tưởng rằng khói lửa lặng yên,
 Tình người vun bón xây miền an vui,
 Mới hay trong sóng bụi ngùi,
 Nước non binh biến còn ngùi tình thân,
 Hoà bình sao thiếu nghĩa nhân,
 Chẳng tình tương trợ, ngắt lằn tang thương.
 Trên dòng nhân thế mù sương,
 Cái cò còn nặng buồn thương nhân tình.
 Ngày xưa đưa tiễn người tình,
 Ngày nay khô lệ khóc tình thế nhân.
 Cái cò lặn lội đường trần
 Vai gầy trĩu nặng thế nhân nổi sầu.

CÁI CÒ VIỆT NAM 2

Cái cò lặn lội ao người,
 Tóc mây sương tuyết, một đời ai bi,
 Mắt mờ còn khóc người đi,
 Tay run vuốt lệ trên mi, buồn đời.
 Quê ta dẫu bể đổi đời,
 Trắng mò chiến sĩ vá trời quê hương.
 Bây giờ gió lạnh hương sương,
 Mộ anh chẳng biết trên nương dưới đồng.
 Cái cò lội nước đục trong,
 Còn tìm xương cốt của giòng anh linh.
 Thương anh giữa chốn lửa binh,
 Cánh bằng gãy cánh, vẹn tình nước non,
 Nhưng sao tình nghĩa chưa tròn,
 Khiến người nghiệp nặng hao mòn nhớ thương,
 Bao năm lặn lội đường trường,
 Có tìm dấu vết cuối đường phong ba,
 Cửa người đi viết sử nhà,
 Vẫn còn hoang lạnh phương xa mộ phần,
 Hay anh chẳng có được lần,
 Nằm vào đất mẹ ngủ lần nghìn thu,
 Xác anh bay chốn mịt mù,
 Hồn anh xin được thiên thu an bình.
 Cái cò bồn phận nghĩa tình,
 Mẹ già, con dại, trọn tình cưu mang,
 Chỉ phần ân nghĩa tào khang,
 Đầu non cuối bể chưa mang anh về,
 Mong người đi lối câu thề,
 Hiễn linh dẫn bước em về đường quê,
 Góp muôn nghìn mảnh não nề,
 Cố nhân ấm chốn, ấm bề mộ yên.
 Tình này xin hẹn đường duyên,
 Cõi nào ta lại dựng miền yêu thương.

Huỳnh Anh Trần-Schroeder

Đúng như dự luận thế giới tiên đoán từ lâu, năm nay Ủy Ban giải Nobel đã chọn hai khoa học gia Mỹ được trao giải Nobel Y học nhờ phát minh ra thuốc chủng ngừa Covid 19, giúp hàng tỷ người tránh được tai vạ này do một giống siêu vi khuẩn coronavirus gây ra, có lẽ từ một phòng thí nghiệm ở Vũ Hán bên Trung Quốc thoát ra bên ngoài...

Thuốc chủng mRNA được áp dụng cho việc chế tạo thuốc chủng chống Covid đã được áp dụng rộng rãi trên khắp thế giới và thành công giúp cho hàng tỷ người tránh được căn bệnh nguy hiểm này, Phát minh dung mRNA có thể dùng chế tạo ra nhiều thuốc chủng và bệnh ung thư.

Sự thành công mau lẹ của kỹ thuật mRNA đã khiến cho một số người chống vaccine tỏ ra hoài nghi. Nhưng thực ra hai nhà khảo cứu đã rất thận trọng và bỏ ra nhiều công phu tỉ mỉ trong việc khảo cứu cấu trúc di truyền của siêu vi Covid khi hai người gặp nhau vào năm 1988. Nhưng TS Kariko bị coi là chưa đủ tiêu chuẩn làm Giáo sư mà chỉ được làm phụ giáo mà thôi. TS Katadi nghiên cứu mRNA từ lâu nhưng không đạt kết quả mong đợi, Bà cùng người con gái, một MBA, lập ra một công ty riêng và đã bỏ ra năng lực chế tạo thuốc chủng chống lại siêu vi. Báo cáo về mRNA làm cùng với GS Weissman không được các báo chí Y học chấp nhận và cuối cùng chỉ có một tờ Immunity chọn đăng và... làm thay đổi Y học thế giới!

Lúc ban đầu chỉ có công ty Moderna và Biontech chọn phương pháp này để chế tạo thuốc chủng chống cytomegalovirus và bệnh HIV nhưng không có kết quả. Nhưng khi siêu vi Covid xuất hiện lan tràn khắp thế giới thì công ty Moderna, Biontech hợp tác với Pfizer cùng chế tạo thuốc chủng chống Covid. Sau khi TS Katalin thành công thì bà mẹ cho biết là trông đợi hằng năm tin tức giải Nobel...

Kỹ thuật mRNA đã được dùng từ lâu để làm thuốc chủng chống bệnh cúm, sốt rét, HIV nhưng trở ngại là thuốc chủng mRNA không xâm nhập vào hệ thống miễn dịch để tạo ra những kháng thể chống lại.

Ủy ban Nobel công nhận là sáng kiến của hai vị Katalin và Weissman dùng một loại vỏ bọc enveloped giúp cho mRNA vào được hệ thống miễn dịch mà không bị phá hủy khiến hệ thống miễn dịch chế tạo ra được kháng thể chống lại siêu vi Covid.

Drew Weissman, MD, PhD

Katalin Karikó, PhD

Drew Weissman, MD, PhD, is a world-renowned physician and researcher at Penn Medicine, best known for his contributions to RNA biology and the COVID-19 vaccines. He and co-collaborator Katalin Karikó, PhD, invented the modified mRNA technology being used in

Tiến Sĩ Katalin Katedo, PhD, gốc Hungary và Drew Bác Sĩ - Tiến Sĩ Weissman, MD, PhD, gốc Do Thái, đã trúng giải Nobel Y học, cả hai đều làm việc chung tại Đại Học Pennsylvania.

Riêng TS Katedo thì xuất thân trong một gia đình gốc Hungary, Cha của Katedio chỉ là một người bán thịt nhưng có cao vọng của đa số di dân là nếu đời cha phải hy sinh tất cả cho đời con cháu...

mRNA và Covid.19

Từ đó kỹ thuật do hai nhà phát minh tìm ra được phổ biến khắp thế giới và sẽ còn được áp dụng trong tương lai vì hiện nay còn nhiều loại siêu vi ẩn nấp trong rừng hoặc trong những phòng thí nghiệm bên Tàu hay Phi châu rồi xông chuồng thoát ra bên ngoài tác oai tác quái!

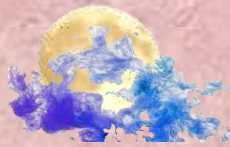
BS Vũ Văn Dzi, MD

Chờ 1

Mùa hè sao võ vàng?
Chiếc lá rơi khẽ khàng
Cứ sáng chiều chiều sáng
Rồi tàn đêm đêm tàn
Ta chờ trong giá buốt
Sóng gợn sầu mênh mang
Ơi hỡi người trong mộng!
Mãi hờ hững bề bàng?

Chờ 2

Mùa cách ly đèn vàng
Tiếng thời gian khẽ khàng
Nhớ nhung hoài nguyệt lặn
Thao thức mãi canh tàn
Tiếng vượn kêu lạnh lạnh
Con tim buồn mang mang
Cứ hi vọng tuyệt vọng
Mùa Hạ sao bề bàng?

Vinh Hồ

tuổi thu đông

Óng ả tia vàng xuyên dòng sương,
Lung linh hạt ngọc rải mặt đường,
Lững thững thuyền mây hồng phương đông,
Đầu ghềnh, cuối bãi, sáng vàng dương.

Nền trời in bóng đôi cò trắng,
Liền cánh tung bay chuyển trâm trăng,
Cánh rẽ thướt tha trời mây sóng,
Hương vùng nắng ấm, chốn an bằng.

Bên rèm cửa, nhìn ngày quang đặng,
Phong cảnh mùa thu, bức tranh vàng,
Cảm thiên ân ban tình nghệ sĩ,
Ngộ nét tuyệt trần, họa bình an.

Nâng chung trà mạn ta chúc nhau,
Một ngày hạnh phúc nắng dạt dào,
Ai quăng thu đông mùa nhân thế,
Khi khắp thiên nhiên rục nắng đào,

Rừng thu còn nắng về muôn lối,
Ta chẳng ngỡ ngàng, chẳng bồi hồi,
Gió thu chẳng lạnh ngày dần tắt,
Khi lửa bếp hồng vẫn sục sôi.

Tuyết bang mùa giá còn kim hoa,
Rực rỡ lượn bay khắp quan hà,
Bên lò sưởi em quàng khăn ấm,
Rót chén rượu nồng, vịnh tình ta..

Ta đã đi qua vùng dâu bể,
Liền cánh liền cành cõi đường mê,
Phong ba bão táp cùng chèo chống,
Ngày nắng, ngày mưa, chẳng nào nề.

Bước lối rung thu, vàng rơi động,
Ngắm lá thu bay, nắng trên dòng,
Tay trong tay, hưởng ngày hạnh phúc,
Tâm tư thanh thản, tịnh sóng lòng.

Trong mùa thu đông chốn nghỉ ngơi,
Hạnh phúc còn đây, chẳng rã rời,
Ân huệ hoàng thiên sao kể xiết,
Có đến, có đi, cũng luật trời.

Huỳnh Anh Trần-Schroeder

con người thực Anthony Fauci

BS Ngô Trọng Vĩnh

Trước Đại dịch Covid 19 có lẽ chúng ta không biết đến tên ông Anthony Fauci.

Khi cơn Đại dịch Covid-19 xuất hiện và nỗ bùng cuối năm 2019 và đầu năm 2020, thì cả nước Mỹ và thế giới đều biết hay nghe nói đến Giáo sư, bác sĩ Anthony Fauci. Ông đã giúp 2 Tổng thống Mỹ chống lại con siêu vi Covid 19 này. Kết quả ra sao thì tùy nhận định của mỗi người.

Tuy nhiên ta có thể khẳng định: Nước Mỹ đã khai báo có nhiều người chết vì Đại dịch Covid 19 nhất thế giới, trên 1 triệu 139000 (1,139,000) người ở 1 nước có hơn 300 triệu dân và là 1 nước có nền Y Khoa tiên tiến nhất!!!

Tại sao lại như vậy??

Cuốn sách The real Anthony Fauci do tác giả Robert F Kennedy Jr vừa xuất bản tháng 11 năm 2021 đã giúp chúng ta hiểu thêm về sự kiện này, tại sao các Đại học lừng danh nước Mỹ như Harvard, Stanford, John Hopkins, Mayo Clinic... đứng trước 1 nguy cơ về bệnh dịch lịch sử này lại bị tê liệt, không đưa ra được 1 kế hoạch hay phương thuốc nào chống lại con siêu vi Covid 19 1 cách cụ thể đưa đến tình trạng nước Mỹ có nhiều người chết nhất trên thế giới, làm mất uy tín nước Mỹ, khiến chúng ta rất đau lòng và thấy không còn hãnh diện gì về Y Khoa nước Mỹ, người dân không còn tin tưởng nhiều về Y tế cộng đồng của nước Mỹ và các khuyến cáo về Y học trong tương lai cũng bị ảnh hưởng.

Anthony Stephen Fauci (born December 24, 1940) là 1 bác sĩ, khoa học gia và chuyên viên về bệnh miễn nhiễm (physician, scientist, Immunologist), ông là người Mỹ gốc Ý, tốt nghiệp Đại học Y khoa Cornell University's Medical College năm 1966 (đứng đầu lớp), sau đó làm nội trú và thường trú môn nội khoa tại New York Hospital, Cornell Medical Center (1968). Sau đó ông về làm cho viện National Institute of Health và trở thành giám đốc của National Institute of Allergy and Infectious Disease (NIAID) năm 1984. Ông nghiên cứu nhiều về các bệnh siêu vi như HIV, AIDS, SARS, MERS, Ebola, rồi Covid

19. Ông cũng tìm ra cách chữa bệnh miễn nhiễm như Polyarteritis nodosa, granulomatosis with polyangiitis và được rất nhiều tán thưởng.

Còn tác giả cuốn sách viết về Anthony Fauci là ông Robert F Kennedy Jr, cháu ruột cố Tổng thống lừng danh John F Kennedy và Thượng nghị sĩ Ted Kennedy. Bố ông là cố Thượng nghị sĩ Robert F Kennedy bị ám sát chết năm 1968 khi ông 14 tuổi. Ông tốt nghiệp luật sư tại Đại học University of Virginia school of Law và trở thành 1 luật sư chuyên về môi trường (environmental lawyer) Ông đã kiện thành công nhiều vụ án chống lại sự ô nhiễm môi trường (sông ngòi, biển, thành phố...) do các công ty lớn hóa chất (Dupont...) hay hãng dầu hỏa (Mobil) và các thành phố lớn như New York City... Ông cũng nổi tiếng về chống đối các vụ chủng ngừa, như liên kết bệnh Tự kỷ (Autism) do chích ngừa làm tăng bệnh này. Khi dịch Covid bùng nổ ông đã cáo buộc Bác sĩ Anthony Fauci và Bill Gates chống đối mọi thuốc đã thành danh và rẻ tiền như Hydroxy Chloroquine và Ivermectin mà rất nhiều nước trên thế giới đã và đang dùng chống lại Đại dịch Covid-19 rất là hiệu quả, nếu dùng sớm.

Ông tố cáo vì lợi nhuận và sự liên kết chặt chẽ với các các hãng thuốc lớn (Moderna, Pfizer...) nên Fauci và Bill Gates tìm đủ mọi cách để ngăn chặn các bác sĩ tại Mỹ dùng các thuốc này cứu dân Mỹ, để thúc đẩy chính phủ Mỹ phải bỏ tiền giúp các hãng thuốc tìm vaccine trong khi dân Mỹ đang chết. Robert F Kennedy Jr cáo buộc Fauci và Bill Gates cố tình kéo dài bệnh dịch khi làm đủ áp lực cấm các bác sĩ dùng các thuốc rẻ tiền, đồng thời đòi cấm vận kinh tế làm tan nát kinh tế thế giới gây nguy hại khôn lường.

Vụ cấm vận kinh tế ở Mỹ dù ngắn hạn đã làm kinh tế suy thoái và nước Mỹ mượn thêm 5 trillions dollars trong vài năm làm lạm phát tăng vọt và ảnh hưởng đến toàn dân Mỹ.

Đó là lý do tại sao cuốn sách này ra đời. Cuốn sách này có 1035 trang chia thành 12 chương

(chapters) nói về con người thật của Dr Anthony Fauci, sự liên kết giữa Tỷ phú Bill Gates và các hãng thuốc lớn trong cuộc chiến toàn cầu chống lại nền dân chủ và Y tế Công Cộng. Cuốn sách này đã được rất nhiều nhân vật nổi tiếng ca tụng (Luc Montagnier Nobel laureate, Robert W Malone, MD, Naomi Wolfe...)

Chính sách đối phó của Dr Anthony Fauci với đại dịch Covid 19 như bắt đeo khẩu trang, cách ly, cấm vận kinh tế (lockdowns), không cho dùng thuốc sẵn có và rẻ tiền đã làm người Mỹ chết nhiều nhất trên thế giới (trang 55) và biểu đồ trang 35 (đính kèm). Biểu đồ này cho ta thấy nước Mỹ thua xa các nước khác trong vụ đối phó với đại dịch Covid 19. So với Nhật Bản thì Mỹ chết gấp 15 lần. So với Đại Hàn thì chết nhiều hơn 44 lần!! So với nước ở Phi Châu như Kenya thì tỷ lệ chết gấp 21 lần hoặc gấp hơn 1700 lần nước Tanzania!!! và 700 lần nước Trung Quốc !!!

Tại sao lại có sự quái đản này??

Ở Chapter 1, tác giả Kennedy Jr đã cho thấy Dr Fauci và Bill Gates tìm cách giết chết thuốc Hydroxy Chloroquine như thế nào. Cả thế giới đã dùng thuốc này trên 65 năm chủ yếu ngừa và trị sốt rét rất hiệu quả và an toàn. Cả tỷ viên thuốc đã dùng và chả ai nói thuốc này độc ra sao. Hydroxy Chloroquine còn chữa bệnh phong thấp, lupus...

Năm 2004 và 2005 các khảo cứu cho thấy thuốc này còn chữa được bệnh SARS-Coronavirus. Do đó rất nhiều nước trên thế giới như Ấn Độ Trung Quốc, Ba Tư, Anh, Pháp... đã dùng ngay thuốc này để chống dịch. Tuy nhiên vì thuốc này quá rẻ tiền nên Dr Fauci, Bill Gates và các hãng thuốc đã toa rập nhau để giết nó vì họ đang có dự án trị giá 48 tỷ dollars để tìm vaccine chống dịch. Do đó các hãng thuốc cùng Dr Fauci, Bill Gates đã tung ra 1 chiến dịch chống lại thuốc Hydroxy Chloroquine, bảo rằng thuốc này nguy hiểm, không tác dụng tốt, và cho 1 đám khoa học gia ăn tiền của họ ngụy tạo các khảo cứu, cố tình dùng Hydroxy Chloroquine với liều thật cao (để dễ ngộ độc) và trên các bệnh nhân nặng đang nhập viện để chứng minh rằng thuốc này không hiệu quả và nguy hiểm (trang 110) tức cố tình giết bệnh nhân và đổ lỗi cho thuốc Hydroxy Chloroquine!!

Đáng ngạc nhiên hơn nữa khi 2 tạp chí Y Khoa nổi tiếng (The Lancet and the New England Journal of Medicine) đăng 2 khảo cứu nói là Hydroxy Chloroquine không hiệu quả và tăng tử vong do ngộ độc tim.

Sau khi hơn 200 independent scientists nghiên cứu lại và phản đối 2 nghiên cứu sai lạc này, 2 tạp chí đã phải rút lại bài đã đăng 1 cách xấu hổ vì đã làm hoen ố uy tín của 2 tạp chí lừng danh (trang 218)

Tuy nhiên Dr Fauci toa rập cùng Bill Gates và các hãng thuốc đã ép cơ quan FDA ra lệnh cấm dùng Hydroxy Chloroquine để chữa bệnh Covid 19.

Nên nhớ rằng các khảo cứu cho thấy nếu dùng Hydroxy Chloroquine sớm lúc mới bị bệnh cùng các

thuốc khác như trụ sinh Azithromycin, Zinc, Vit D hoặc thuốc Ivermectin thì kết quả rất tốt.

Chả thế mà các nước Phi Châu nghèo đói hơn Mỹ, nhờ dùng Hydroxy Chloroquine trị và ngừa sốt rét đã ít chết hơn Mỹ rất nhiều!!

Trong vụ chống lại dịch Covid 19 ở Mỹ ngay từ đầu đã có nhiều bác sĩ nổi tiếng như Yale epidemiologist Harvey Risch, Dr Peter McCullough (Internist and Cardiologist at Baylor Heart and Vascular Hospital in Texas), Dr Pierre Kory (pulmonary and critical care specialist) cùng nhiều bác sĩ khác chủ trương trị bệnh thật sớm tại nhà với các thuốc rẻ tiền như Hydroxy Chloroquine, Ivermectin và các thuốc khác... đã có thể dập tắt cơn dịch nhanh chóng và cứu được hơn 500,000 người Mỹ (trang 73).

Chúng ta cũng nhớ có rất nhiều bác sĩ Mỹ (Front line doctors) đã dựa trên kinh nghiệm bao năm, nên xung phong chống dịch bằng mọi phương thuốc họ tin rằng giúp được bệnh nhân chứ không ngồi chờ tìm vaccine và cấm vận kinh tế như Bill Gates chủ trương và hô hào trên đài CNN tháng 3 năm 2020!!!

Tuy nhiên các bác sĩ tuyến đầu này đã gặp rất nhiều khó khăn (dọa rút bằng hành nghề, các dược phòng sợ không dám bán thuốc... vì áp lực của Fauci và CDC do Fauci kiểm soát...

Cũng vì hô hào về cấm vận kinh tế như vậy nên Bill Gates đã mất đi rất nhiều uy tín!! Các hãng thuốc do Bill Gates tài trợ đã làm nhiều thử nghiệm ở các nước Phi Châu làm nhiều người chết và tàn tật. Ông bác sĩ Fauci với số lượng hơn 417,000 dollars 1 năm (cao nhất nước về công chức liên bang) chưa kể các tiền khác từ các hãng thuốc và 1 ngân sách 6 tỷ đô của cơ quan NIAID đã khống chế rất nhiều cơ quan chính phủ như CDC (Center for disease control and prevention), FDA (The Food and Drug Administration), NIH (National Institute of Health, the Pentagon, the White house, WHO (World Health Organization), the United Nations (UN), các trường Đại học Mỹ, các Trung tâm nghiên cứu, các tờ báo Y khoa!! Các Đại học và các giáo sư nghiên cứu của họ đều nhận sự giúp đỡ và tài trợ từ cơ quan của Fauci nên sợ nếu chống lại Fauci sẽ mất nguồn tài trợ và cả công việc!!

Đó là lý do tại sao các Đại học Y khoa nổi tiếng của Mỹ không dám đứng ra tìm phương thuốc chữa bệnh Covid, mà chỉ nghe lệnh của Fauci đợi tìm vaccine, trong khi dân đang lăn ra chết!!

Cũng như khi lửa đang cháy, người đang chết, thay vì tìm cách dập tắt ngọn lửa ngay lập tức bằng mọi phương tiện xung quanh, lại ngồi chờ 1 thứ hóa chất sẽ chế tạo để dập tắt lửa??

Cơ quan, NIAID dưới sự lãnh đạo của bác sĩ Fauci đã trở thành 1 Trung tâm tham những toa rập với các hãng thuốc lớn. Fauci cũng giúp hãng thuốc Gilead làm giàu bằng cách đổi cách chữa bệnh Covid trong bệnh viện bằng thuốc Remdesivir không hiệu quả nhưng đắt tiền (3000-5000 dollars 1 liều) vì thuốc này do Fauci giúp sản xuất.

Các chương khác trong cuốn sách đã phơi bày sự thật về các Đại dịch giả tạo do Dr Fauci tiên đoán mà không trở thành sự thật!!

Ở Chapter 11: Hying phony epidemics, Tác giả cho 1 ví dụ về dịch cúm heo (1976 swine flu)

Giám đốc NIAID, Richard Krause (boss of Anthony Fauci) lúc đó cùng Giám đốc CDC, David Sencer, và hãng thuốc Merck tung tin đồn giả tạo là 1 bệnh nhân chết vì cúm heo H1N1 tại Fort Dix, New Jersey có thể gây Đại dịch giết cả triệu người giống trận Đại dịch 1918 Spanish flu đã làm chết 50 triệu người trên thế giới. Đám này điều trần trước Quốc hội, tòa Bạch cung và khiến dân chúng hoảng sợ. Tổng thống Gerald Ford lúc đó đã phải bỏ ra 135 triệu dollars nhờ các hãng thuốc tạo vaccine ngăn ngừa dịch.

Cuối cùng khác với mọi tiên đoán chỉ có 1 người chết chứ không phải cả triệu người như hàng thuốc và CDC, NIAID hù dọa. Có 32 người chết, 500 người bị bệnh liệt Guillain Barre Syndrome và hơn 4000 người bị các tổn thương khác do chích ngừa!!! CDC phải ra lệnh bỏ chích ngừa, bao vụ kiện xảy ra sau đó!!! (trang 835). Thêm 1 ví dụ nữa về cúm gà (bird flu or avian flu) năm 2004, Fauci và Ferguson tiên đoán là 150 triệu người có thể chết. Cũng vì sự hù dọa này, Tổng thống George W Bush đã bỏ ra 7.1 billion dollars để giúp các hãng thuốc tìm vaccine giúp bảo vệ dân Mỹ, đồng thời đòi Quốc hội thông qua 1 đạo luật: Biodefense and Pandemic Vaccine and Drug Development Act of 2005 bảo vệ các hãng thuốc khỏi mọi thưa kiện !!! Trên thực tế chỉ có 282 người chết từ 2003 tới 2009 vì bird flu!! (Trang 843) chứ không phải 150 triệu người!!

Trong vụ tìm kiếm vaccine chống lại bệnh HIV và AIDS qua hơn 40 năm cũng chưa tìm ra và bao người kể cả trẻ con (Mỹ và trên thế giới) đa số da màu đã chết hay bị thương tích vì tham gia vào các khảo cứu này!!

Tóm lại, để có 1 cái nhìn tổng quát và chúng ta đang chứng kiến và kiểm chứng được.

Bác sĩ kiêm Giáo sư Anthony Fauci, cựu giám đốc viện NIAID qua 50 năm làm việc và giúp 2 Tổng thống Mỹ Donald Trump và Joe Biden chống lại Đại dịch Covid-19 đã thất bại hoàn toàn.

Nước Mỹ báo cáo số người chết vì Covid nhiều nhất trên thế giới thua xa các nước khác kể cả các nước Phi Châu.

Bác sĩ Fauci vì quyền lợi và tham nhũng, đã toa rập với các hãng thuốc cùng Bill Gates khống chế các cơ quan chính quyền và các Đại học Mỹ làm nước Mỹ mất hết uy tín trên thế giới về phương diện Y Khoa. Đó là chưa kể các khuyến cáo về lock-downs làm tai hại rất nhiều về kinh tế.

Bác sĩ Anthony Fauci sẽ phải trả lời với dân chúng Mỹ về sự thất bại của mình. Các cơ quan truyền thông Mỹ toa rập cùng Fauci cũng phải chịu trách nhiệm.

Ông Robert F Kennedy Jr tác giả cuốn sách này hiện là ứng cử viên Tổng thống của đảng dân

chủ. Ông tuyên bố đảng dân chủ hiện nay không còn là đảng dân chủ thời Tổng thống John F Kennedy, nay đã quá thiên tả, và ông chủ trương nói lên sự thật để mang đảng dân chủ quay lại ngày xưa cũ, đại diện cho dân nghèo và giai cấp trung lưu.

Ông Fauci và Bill Gates có thể thưa kiện tác giả Kennedy về tội phỉ báng nếu ông Robert F Kennedy Jr không nói đúng.

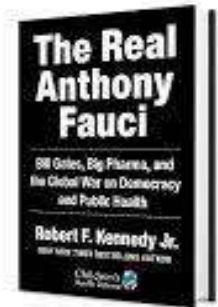
Ta hãy chờ xem.

BS Ngô Trọng Vĩnh, MD FACP

Anthony Fauci's Report Card

Dead from COVID per million population, as of September 30, 2021

United States	1,181	Rank 1	1,000,000
Canada	1,044	Rank 2	1,000,000
Italy	1,040	Rank 3	1,000,000
Spain	1,131	Rank 4	1,000,000
China	414	Rank 5	1,000,000
Germany	400	Rank 6	1,000,000
France	400	Rank 7	1,000,000
Japan	377	Rank 8	1,000,000
UK	350	Rank 9	1,000,000
Sweden	347	Rank 10	1,000,000
South Korea	28	Rank 11	1,000,000
India	19	Rank 12	1,000,000
China	18	Rank 13	1,000,000

Quý Độc giả muốn đọc toàn bộ quyển sách The real Anthony Fauci của Robert F Kennedy, xin vào link:

kennedy.the.real.anthony.fauci.pdf

Mong

Chín tháng cách ly mất lối về
Cánh chim bạt gió sâu sơn khê
Hai phương ngàn dặm đường xa vội
Một phút thiên thu dạ ước thề
Nức nở oanh ca tình ái gọi
Vẽ vờ én liệng chữ yêu đề
Ngập trời sương khói thu vàng tím
Lãng mạn dòng sông chảy mãi mê.

Vinh Hồ

French police

SUY NGHĨ CỦA MỘT CẢNH SÁT NGƯỜI PHÁP (Trắc nghiệm của một anh cảnh sát)

Lời người dịch: Câu chuyện này lấy ra từ một Video mô tả hiện trạng ở Pháp sau khi có tình trạng dân Ả Rập gốc Phi Châu ở Pháp không chịu làm ăn lại phá phách làm rối loạn xã hội Pháp nhất là ở thành phố Marseilles. Video có đầu đề *La France, Debout / Test du policier- Pháp quốc đứng dậy / Trắc nghiệm của một cảnh sát. Tôi dịch là Suy Nghĩ của một cảnh sát Pháp. Thấy nội dung của video khá hay vì đã dạng từ văn hóa chính trị xã hội... nên tạm dịch để quý anh chị em đọc và suy nghĩ. Cả vấn đề đạo đức tôn giáo?*

Nguyễn Tiến Cảnh

**Anh ta là cảnh sát,
Vợ và hai con cùng đi trên một đường
phố vắng...
Bất ngờ có chàng “trao trẻ” dí dao vào nách.**

**Anh có súng trong người để tự vệ,
Nhưng anh cần ít giây suy nghĩ....**

Cảnh sát Tàu phản ứng:

Pan! một viên trúng ngay vào ngực,
Tên bạo hành chết liền tức khắc.

Cảnh sát Nga làm ngay:

Cho một viên trúng ngay giữa trán,
Tên bạo hành chết không kịp ngáp.

Cảnh sát Mỹ, không chậm trễ:

Pan! Pan! Pan! Pan!....
Clic! một băng đạn khác:
Pan! Pan! Pan! Pan!....
Tên khốn kiếp lăn đùng xuống đất....

Cảnh sát Ả Rập, chỉ trong giây lát:

Bóp cổ tên khủng bố, cắt dái, móc ném cho chó
ăn quách
Cuối cùng ròi cũng chết gọn.

Cảnh sát Pháp, con người của văn chương triết lý:

Bình tĩnh máu lạnh... Để tôi suy nghĩ, phân tích
tình hình...

- Nếu bắn, tôi có lý tự vệ hợp pháp,
Nhưng có chắc hẳn không phải là dân Ả Rập?
Vì giết người bằng dao là “văn hóa của họ”
Tôi không có quyền chống đối.
Truyền thông báo chí la lối hẳn là nạn nhân?
Hắn có bị xã hội hiểu lầm?
Và coi đó là kỳ thị?

- Nếu hẳn thuộc thành phần đa văn hóa và thiếu
số...

Thì thành phố sẽ bốc cháy và máu sẽ chảy...
Do những người trẻ hung hăng trên đường phố?
Tôi sẽ bị theo đuổi bởi những tổ chức khủng
bố...

MRAP, CRAN, Halde SOS- Kỳ thị...?
Gia đình tôi sẽ bị ném vào đất bùn nhày nhựa,
Cuộc sống tôi sẽ bị sâu xé, cả cha mẹ con cái bị
đe dọa?

Truyền thông báo chí sẽ ung dung tha hồ kết tội
tôi?

Biết bao xe cộ sẽ cháy rụi nếu tôi bắn?

Quốc gia có vì tôi mà phải điều đình để có hòa
bình xã hội trong khu phố?

- Vài ngày sau,
Nhân danh quyền lực, ông ta ân thưởng tôi
BẢO QUỐC HUÂN CHƯƠNG cho người quá cố!
- Hãy ngưng ngay Lệnh Cấm cảnh sát dùng
súng tự vệ.

Nguyễn Tiến Cảnh
Fleming Island, Florida
Oct 3, 2023

LE TEST DU POLICIER

Vous êtes policier
Vous marchez dans une rue deserte
Avec votre femme et vos deux enfants...

Soudain un “jeune” (C’est comme ça que les
journalaux les appellent)
Se precipite sur vous avec un grand couteau...

Vous avez votre arme de service sur vous...
Vous avez quelques dixiemes de secondes pour
reagir...

*Le policier Chinois: Une balle en plein coeur
Et le voyeu est mort.

*Le policier Russe: Une balle entre les deux yeux
Et le voyeu est mort.
*Le policier Americain: Pan! Pan! Pan! Pan!
Pan!.....

Clic! Change de chargeur
Pan! Pan! Pan! Pan! Pan!.....
Et le voyeu est mort.

*Le policier Arabe, dans une seconde
Le voyeu est égorgé, émasculé, énucléé
Et bouffé par le chien..
Bref, mort!

*Le policier Francais: Je garde mon sang froid et
j'analyse la situation:
- Si je tire, suis-je en état de legitime
défense?

Ai-je bien verifié que ce n'est pas un Arabe...
Parce que dans ce cas tuer au couteau fait
partie de sa "culture"

Et je n'ai donc pas le droit de m'y opposer.
Les medias vont-ils en faire une victime?

Est-ce un "jeune" de quartier, incompris par la
société?

Est-ce que cela va être vu comme du racisme...?
- S'il fait partie de la "diversité", des "minosités",
etc

Est-ce que la ville va ensuite être mise à feu et à
sang par les jeunes des quartiers?

Est-ce que je vais être poursuivi par la Halde,
SOS-Racisme, Le MRAP, Le CRAN...?

Est-ce que ma famille sera traitée dans la boue
ma vie dissequée depuis la maternelle, mes enfants
menacés...?

Est ce qu'on va parler de "bavure" dans les
medias et me condamner?

Combien de dizaines de voitures vont bruler si je
tire?

L'État devra-t-il par ma faute, négocier la paix
sociale dans les quartiers?

Quelque jours plutard..., En vertue des pouvoirs
qui m'ont été conférés, je vous fais Chevalier de
La Légion d'Honneur à titre posthume.

- Fermer le Ban!

Và đây là cuốn video trên youTube:

Bài Hát Mùa Thu

Nhạc: Nguyễn Tuấn Thơ: Đinh Hùng

Hôm nay có phải là thu? Mấy năm xưa đã phôi du tử
về Cảm vi em bước chân đi Nước nghiêng mặt ngọc lư ly phôi
hồn Ai về xa mãi có thên Một mình trông khói hương liễn nhỏ
shà? Ngày em mỗi bước chân ra Minh tay xa cách lòng ta chưa
sầu. Nàng trời vàng chày về đâu? Hôm nay mỗi thực bất đầu vào
thu Động lòng dưới bước em đi Lũ rụi lại gọi phân ly mất
đôi Tóc bèo trôi mãi em về Nước non trôi mãi em về cuối đời
xinh Em đi hoài cảm một mình Hai lòng riêng để cô đơn mỗi tình Hồn
suy mỗi thực vào thu Đã trông đúp thoáng ngọn cỏ, bông sường Lạnh lừng
chàng, gió thu hương? Em về bên ấy, ai thương em cùng?

Bài Hát Mùa Thu Nhạc Nguyễn Tuấn Thơ Đinh Hùng
Hùng Trình bày Ngọc Quy

[Bài Hát Mùa Thu Nhạc Nguyễn Tuấn Thơ Đinh Hùng Trình bày Ngọc Quy](#)

những lá thư bưu điện

Phương Tuấn

Hôm nay tôi sẽ đưa các bạn quay lại thế giới tuổi hoa niên của tôi và của các bạn. Cả một thời thơ mộng, khi con người còn viết cho nhau những lá thư tay, gửi qua bưu điện.

Có ai còn nhớ nhạc sĩ Từ Linh với bài ca **Lá Thư:**

“Nhớ tới mùa thu năm xưa gửi nhau phong thư ngào ngạt hương, nét bút đa tình lả lơi. Nhớ phút ngập ngừng lòng giấy viết rằng, chờ đến kiếp nào, tình đầu trong gió mùa, người yêu ơi! Em nay về đâu, phong thư còn đây, nhớ nhau tìm trong ánh sao...”

Đây là tình của người nhạc sĩ, không phải của tôi.

Đó là thời gian con người chưa sống vội, một lá thư viết cho bạn hiền, phải tìm chữ nghĩa cho đúng, tìm giấy tốt, phong thư viết tên bạn đúng chỗ. Chữ nắn nét thật đẹp, con tem luôn dán ngay ngắn phía phải trên đầu thư và tên người gửi bên tay trái. Thư viết xong phải ra bưu điện cân xem có đúng và đủ tem không. Và cứ thế nằm nhà đợi hồi âm.

Và nhạc sĩ Trịnh Văn Ngân với bài ca:

“Người đưa thư đã đi qua”, với giọng hát Ngọc Lan :

“Người đưa thư đã đi qua, nhưng có sao không ngừng, người cứ đi, cứ đi, cứ lạnh lùng đi...”

Đó là những năm trung học, tôi và vài người bạn của tôi, trong đó có thằng bạn rất thân Vương Ngọc Lâm, ngồi cùng pupitre suốt 3 năm trung học ở Collège Français de Tourane, thường chơi “Bạn Thơ”. Trụ sở “Bạn Thơ” là “Pen Pal International”, nằm tại Copenhagen, Denmark. Bạn gửi thư cho họ và thay vì gửi tiền, bạn ra bưu điện mua “international coupons”. Mỗi một địa chỉ “bạn thơ” là bao nhiêu coupons, cứ thế mà mua. Tôi có không nhiều: một bạn trai ở Đức, và năm cô bạn thư gái,

một ở Pennsylvania, một ở Pháp, một ở Finland, một ở Thụy Sĩ và cuối cùng một cô bạn ở Indonesia.

Thằng bạn trai ở Đức, đúng là người Đức, sống rất thực tế, suy nghĩ vô cùng chín chắn. Bạn này cho tôi nhiều con tem thật độc đáo. Đó là những con tem Đức phát hành sau Thế Chiến I, khi đồng Deutsche Mark (DM) bị lạm phát phi mã. Có con tem đáng giá 1 triệu đồng DM. Tôi gửi lại cho anh bạn này những con tem thời Đệ Nhất Cộng Hoà, như tem hoàng hậu Nam Phương, tem hình nhà sàn người Thượng, hay những tem Dinh Điền... Vì có bạn thư người Đức tôi tự học tiếng Đức, mua sách và đĩa tiếng Đức về học hai năm. Tiếng Đức giọng đọc, không khó, nhưng grammar khá khó.

Cô bạn người Pháp Nicole, đáng người thật dễ thương, 16 tuổi, tuổi “teen” mộng mơ. Nicole khoe cô ta được thầy khen môn Litterature. Quả đúng vậy. Nicole tả cho tôi nghe làng của cô dưới rặng núi Vosges vùng Alsace-Lorraine thơ mộng. Nhà trong làng đa số làm bằng gỗ thông. Những cây mọc nhiều nhất ở đây là thông và sồi. Nicole tả mùa xuân vô cùng thơ mộng với hoa dại nở khắp núi rừng, một loại hoa mai trắng và hoa “cornouiller” (dogwood). Hoa này thường ra hoa mùa xuân ở những nơi núi rừng như Lawrenceville, tiểu bang Georgia.

Học chương trình Pháp nên tôi thuộc khá nhiều địa dư của nước Pháp qua các cours Géographie de France, nhưng qua những thư của Nicole mới biết nơi cô ở đẹp như vậy.

Thư của Nicole gửi tôi đầy tình cảm, tôi lại nhớ ngày còn bé đọc cuốn tiểu thuyết “Mây Ngàn” của nhà văn VITA.

Cuốn tiểu thuyết nói về cuộc tình của anh sinh viên Việt Nam nghèo qua Pháp học, mùa hè năm đó anh đến vùng Alsace Lorraine quen một cô gái Pháp tên Yvonne, hai người yêu nhau, nhưng không cưới nhau được, vì luật lệ gia đình Việt thời đó rất khắt khe, cha mẹ anh gọi anh về nước cưới vợ. Yvonne ở lại, buồn sinh bệnh và mất. Trong lá thư cuối cùng gửi người yêu, Yvonne viết : “Mai đây, em chết đi rồi, ai sẽ là người bẻ cổ áo lạnh cho anh khi anh đi vào sương tuyết?”. Yvonne nhắc lại cho người yêu

những ngày thơ mộng tại vùng quê núi đồi Alsace Lorraine, hôm nào trời tuyết, Yvonne thường ra sau lưng sửa lại cổ áo lạnh cho người cô ta yêu, trước khi dẫn chàng sinh viên Việt đi dạo tuyết cùng cô.

"Mây Ngàn" có thể là chính tâm tình của nhà văn Vita. Tôi cố tìm lại cuốn "Mây Ngàn" qua internet nhưng không còn dấu tích gì.

Ba người "bạn thư" ở Mỹ, Phần Lan và Indonesia không có gì đặc biệt.

Và Sybil, cô bạn thư người Thụy Sĩ. (tên đã đổi). Năm đó Sybil hồng thi trung học, đang buồn nằm ở nhà được lá thư đầu tiên của tôi. Mẹ của Sybil viết thư cảm ơn tôi, vì thư đã đến đúng lúc, làm cho Sybil bớt buồn. Gia đình Sybil ở Flawil, St. Gallen. Flawil dân không đông, dưới 10.000, đời sống khá thảnh thơi. Sybil cho tôi biết đa số nói tiếng Đức, một số nhỏ nói tiếng Ý và Pháp. Cảnh sắc tôi biết qua những cuốn lịch để tường Sybil thường gửi cho tôi mỗi năm. Mẹ Sybil thương con bà, nên bà thương luôn bạn của Sybil, bà viết thư cho tôi xưng mình là "maman en Suisse". Cứ thế thư từ qua lại, ngày qua, tháng qua, năm qua... Có lẽ "maman" viết cho tôi nhiều hơn cả Sybil viết cho tôi, thỉnh thoảng bà gửi chocolate cho tôi. Đó là thời gian tôi còn ở Việt Nam.

Sybil xong trung học đi làm việc thiện nguyện ở Indonesia. Em tôi ở Paris ghé thăm gia đình Sybil, sau đến chị tôi ở Anh cũng ghé thăm. Vào năm 1968 khi ba tôi theo phái đoàn đi hành hương Lourdes cũng ghé thăm Sybil và bà mẹ Thụy Sĩ. Vào năm 1979 gia đình tôi đến trại tị nạn Indonesia, đói rét, nhận được 200 US dollars Sybil gửi qua. Ôi, người bạn thư chẳng quên gia đình tôi trong cơn đói rách. Vào năm 1993 đưa con gái tôi có dịp qua Thụy Sĩ ghé thăm gia đình Sybil. Maman đã vào nhà già, bà bị bệnh Parkinson. Tôi vẫn không qua thăm được, tệ quá. Và Sybil cho tôi biết Chúa thương gọi bà về tháng 4 năm 1994, sau mấy năm nằm ở nhà già. Không đêm nào tôi không cầu nguyện cho bà. Nay bà ở trên chắc vẫn còn nhớ thằng con trai xa xôi chưa một lần gặp mặt nhưng vẫn gọi tôi là "mon garçon". Tội nghiệp. Rồi một ngày gần hay xa, con sẽ về thăm maman trên đó. Đến nay tôi vẫn còn biết tin của Sybil, nhưng chưa bao giờ gặp mặt người bạn thư gái này. Số kiếp chẳng hay vì hoàn cảnh. Tuần rồi tôi gọi thăm Sybil, Sybil nay có tiếng nói thật nhỏ và nhẹ, cô ta bảo: "Sybil mệt. Ung thư vào giai đoạn cuối...". Tôi bảo: "Whatsoever happen to you, May God blesses you and hold you in the loving palms of His Hands. Much love from your true pen pal." Có lẽ trên thế gian này ít có ai chơi "bạn thư" có người bạn gắn bó với mình như vậy, trong suốt 67 năm.

Và đây không phải bạn thư, nhưng bạn cố tri. Bạn Nguyễn Quốc Nguyên (tên đã đổi). Nguyên là bạn thân thời tiểu và trung học. Anh ngày xưa là giáo sư dạy trường Nữ Trung Học Đà Nẵng. Vừa rồi

tôi nhận được lá thư tay của Nguyên viết dài bốn trang giấy học trò:

Đà Nẵng ngày 20/8/2023

Tùng thân mến,

Có cô học trò về lại Mỹ, mình gửi tặng Tùng "món quà đặc biệt", đó là những lá thư viết tay của Tùng gửi cho mình, hay email Tùng gửi mình copy lại, từ năm 2.000 đến nay, để Tùng đọc lại cho vui. Nguyên là thời gian gần đây, khi tuổi đã lớn, không vợ con cháu chắt, chẳng ai có thể gìn giữ những kỷ vật của mình và bà Khánh, vợ mình đã qua đời từ lâu. Mình đã dọn dẹp nhà cửa, tặng sách của mình cho bạn bè, những ai còn thú đọc sách, trong số đó có những học trò cũ của mình.

Gần đây mình đã đốt hàng trăm bức thư của Khánh và của mình gửi cho bà từ thời mới quen biết nhau. Thật đau lòng, nhưng mình không muốn những bức thư mình trân quý ấy bị lọt vào tay người khác hay bị vất bỏ một cách thảm thương. Vì mình nghĩ thư cũng có hồn, mang trong trang giấy biết bao nhiêu buồn vui một thời.

Ngày xưa mình rất hay viết thư tay. Thời gian đó đã qua đi khá lâu. Sau ngày có internet, điện thư, nhanh thật nhưng thiếu hồn.

Nhớ lại người đưa thư thường đi xe đạp, mang trên vai một túi xách, dừng lại trước cổng nhà.

Những ngày còn là học sinh nội trú, hay quân trường, nghe người phát thư đọc đến tên mình lên lãnh thư, thật vui.

Mình viết thư cho những người thân yêu của mình ở khắp mọi nơi, lúc học nội trú, giả vờ chép bài, thật sự là đang viết thư, ngay trong giờ étude, thậm chí viết thư trong giờ học quân sự tại quân trường...

Mình đã đốt những bức thư đầy kỷ niệm ấy và thấy se lòng. Những bức thư Tùng gửi cho mình, mình gìn giữ rất cẩn trọng, những dòng chữ của Tùng mình thấy thân quen làm sao.

Ngay cả bây giờ mình cũng rất thích viết thư tay, mặc dù chữ viết đã nguệch ngoạc, ý tứ lộn xộn, vẫn phong không ra gì. Đọc những bài viết và những bức thư dài của Tùng mình rất vui trước khi trả lại cho bạn.

Tùng thân mến,

Mình mong gặp lại bạn một lần, nhưng khó quá. Lời thư không thể nói được nhiều. Cứ hồi tưởng những năm gần nhau thời còn trẻ, nay đã xa.

Mến chúc Tùng và gia đình an vui trong cuộc sống.

Thân ái.

Nguyên

Đó là những thư của bạn thư và của bạn thời niên thiếu, và đâu những thư của bạn gái một thời. Ai trong chúng ta không có bạn gái, chỉ là ít hay nhiều thôi. Đó là những lá thư tay, viết rồi gửi đi để chờ, để đợi, được thư rồi hồi hộp mở thư ra, xem người yêu viết gì, tâm tình nàng ra sao? Ôi cả một thời hoa niên thơ mộng, mới đó tưởng gần mà đã

xa, tưởng còn mà đã mất. Những người yêu viết thư tay cho mình nay ở đâu, chân trời góc bể nào? Một thoáng chốc nào đó có nhớ đến mình không?

Nay các cô đã lên chức bà nội, bà ngoại, còn trên con tàu đời này, hay đã xuống tàu một nơi nào đó, nào ai biết. Bao nhiêu năm đã qua, bao nhiêu cảnh đời đã thay đổi, biết có ai còn nhớ đến ai.

Và người bạn gái cuối cùng tôi chọn để cùng tôi đi suốt cuộc đời này.

Bao nhiêu thư tay đã qua tay nhau. Ngày đó có lần tôi hỏi: "Em có yêu anh không?"

"Thế nào gọi là yêu?"

"Yêu là ở gần thì thương, ở xa thì nhớ"

"Nhớ làm sao được, vì ngày nào anh cũng có thư cho em, và chiều nào, anh cũng đón em ở sân trường".

Em trả lời thật thà và khéo quá, tôi chịu không dám hỏi nữa. Ngày quen thân đó đã xa, trên bao nhiêu năm, và cuộc đời qua mau quá. Hai đứa chúng tôi đã đi bao nhiêu đoạn đường đời, vui có, buồn có, gian khổ có, hiểm nguy có, đủ mặn ngọt đắng cay.

Tôi trân quý những lá thư gửi cho nhau, không mang theo được trên đường vượt biên, những lá thư mang vui buồn những ngày trẻ dại đó với biết bao nhiêu mộng ước tương lai, đã lọt vào tay ai, hay cuốn đi theo chiều gió nào?

Thư là hồn người, là cả một trời tâm tình người viết và cả người đọc.

Nay tôi vẫn còn viết thư tay cho người tôi thương nhân dịp những ngày lễ lớn, như sinh nhật, ngày của Mẹ, và người tôi thương trân quý những bức thư đó.

Ngày xa xưa đó tôi đã viết cho em: "Je t'aime aujourd'hui plus qu' hier et moins que demain".

Và ngày hôm nay tôi cũng viết lại cho em câu đó, và càng ngày câu này càng có nghĩa hơn, có lẽ vì thời gian chung sống sẽ chẳng còn lâu, nào ai biết được. Cuộc đời này vô thường. Yêu ít, thương ít, yêu nhiều, thương nhiều. Tôi có người bạn khá thân, người bạn đời bỏ anh ra đi đột ngột, tức tưởi. Anh bảo quá sức chịu đựng của anh, mặc dù anh là người tu thiền bao nhiêu năm biết cuộc đời này vô thường và chúng ta không thể giữ mãi những gì chúng ta đang có, dù đó là người thân trong gia đình.

Nhìn lại quanh chúng ta đây, không thiếu những cảnh đời buồn tủi, kẻ mất vợ, người mất chồng, kẻ ốm đau vào bệnh viện, kẻ ngồi xe lăn.

Những bức thư chúng ta viết cho người yêu, người tình chung, còn hay mất. Ngày hôm nay có ai còn viết thư tay cho nhau, và có ai còn đợi người đưa thư dừng lại trước cổng nhà.

Cuộc đời thay đổi đến chóng mặt. Những email thay thư viết tay, đọc xong rồi delete, cho vào thùng rác, cũng tội nghiệp, biết làm sao, nhiều quá. Đôi khi là những lá thư rác vô bổ, đầy trong email.

Bỗng dưng tôi muốn sống lại một ngày xa xưa, đợi người đưa thư ghé lại trước nhà giao cho tôi một lá thư của Nicole gửi từ vùng núi rừng Vosges của Alsace-Lorraine, hay lá thư của Sybil gửi từ làng Flawil, Thụy Sĩ... hay của một bạn gái thân quen nào ngày xưa. Thời gian luôn lạnh lùng, không ai níu kéo được thời gian, dù chỉ một phút, một giây.

Bạn bè thư của chúng ta xa chúng ta, nhưng vẫn gửi lại cho chúng ta những kỷ niệm đẹp. Thế là đủ.

Ngày hôm nay, người bạn đời còn bên tôi. Ngày nào tôi còn viết cho người tôi thương thêm một lần kỷ niệm sinh nhật, hay Ngày của Mẹ, hay ngày mừng đám cưới, những lá thư đó vẫn là những lá thư vui. Và chỉ biết Cảm Tạ Thiên Chúa.

Phượng Tuấn

Ngân Ngơ

Lững thững trong chiều giữa gió Đông
Xuân sang không thấy bóng mai hồng.

Người còn đón gió trong hiu quạnh,

Kẻ mãi mong chờ giữa lặng không.

Lúc trước phân kỳ bao ước vọng,

Giờ đây hội ngộ vẫn hoài mong.

Ngân ngơ nhớ mãi người trong mộng

Lác đác rừng chiều lá đợi mong

Trần Việt Cường

Chuyện tình đá dế

Chiều hôm qua PARIS mưa nhiều quá
 Mưa thu buồn chợt nhớ chuyện ngày xưa
 Chuyện ngày xưa, thành phố tạnh cơn mưa
 Mình hai đứa ra đường đi bắt dế
 Em bắt dế than, anh dành dế lửa
 Hai đứa mình đá dế thật là vui
 Dế than thua, em phụng phịu bảo: Thôi!
 “Ổng đá nữa, thua rồi... ổng đá nữa!”

Thế là bé giận mình ba bốn bữa
 Không nụ cười, không thềm trái me keo
 Vắng bé rồi... sao lòng thấy hắt hiu
 Không thấy bé trong lòng nghe nhớ nhớ

Thời gian qua... học đường cùng sách vở
 Mỗi lần qua ngang cửa lén nhìn ai
 Bé giờ đây đã lược giắt, trâm cài
 Bên khung cửa, nắng ôm dài mái tóc
 Rồi thu đến... liểu buồn trong ánh mắt
 Có một người con gái bước sang sông
 Để một người nghe buốt lạnh chiều đông
 Ra đi mãi trốn cuộc tình câm lặng
 Bao năm tháng sao bão lòng chưa lắng
 Rồi hôm nay, đầu bạc trắng về đây
 Nghe dế buồn... lại nhớ chuyện ngày xưa
 “Chuyện ngày xưa, mình hai đứa dưới mưa...”
 Cơn mộng ấy... bao giờ mình quên được...!

Trần Văn Thanh

*Cảm Tác thơ " Chuyện Tình Đá Dế"
 Vài lời cảm tác thơ "Chuyện Tình Đá Dế" của thi sĩ Trần Văn Thanh, Gởi các bạn đọc đề an ủi anh Thanh:*

Anh ơi, muốn dụ trẻ em,
 Dụ khoai bánh đẹp, ly kem ngọt bùi,
 Ai thời dụ đá dế vui,
 Dế anh toàn thắng, dế “tui” ra rìa,
 Lệ nàng đôi má dầm đĩa,
 Thôi thì anh tặng lia thia cá vàng.
 Nụ cười, ánh mắt hân hoan,
 Thôi thì ta lại hớp đàn rong chơi.

Trò chơi của thuở thiếu thời,
 Còn như vắng vắng bên trời nhớ thương.
 Buồn ai mang lạnh hương sương,
 Tuổi thu pha muối trên đường tà dương.

Huỳnh Anh Trần-Schroeder

Thơ cảm ơn của Trần Văn Thanh gửi Thi sĩ Huỳnh Anh:

Cám ơn lắm... lời khuyên nữ sĩ
 Sẽ tặng nàng đá nhận một ly
 Như ai thuở bé tí ti
 Thích ăn đá nhận... mỗi khi tan trường

Trần Văn Thanh

Ba Vân

Nguyễn Mạnh Tiến

Thám thoát đã hơn 4 năm từ ngày Vũ Thanh Vân qua đời, tôi muốn viết lại một số kỷ niệm với nó, thằng bạn thân nhất trong lớp, một quái kiệt đa tài không giống ai và không ai giống, một con người trông thì bậm trợn nhưng lại rất có lòng nhân hậu, và là tên đã cùng chia sẻ với tôi nhiều kỷ niệm buồn vui qua những giai đoạn khốn khổ của cuộc đời. Nó là một trong những thằng nhiều nicknames nhất lớp: Ba Vân (nhái tên một anh hề già nổi tiếng), Vân Vuyn (vì nó cặp môi dây trông rất gợi hình và gợi cảm, giống y như cái labia majora, Vân Xích Lô (vì tướng tá nó trông giống một anh phu xe xích lô hơn là một bác sĩ), và sau này ra đơn vị, lính tráng kêu nó là “ông BS bụi đời”.

Khi học năm APM ở ĐH Khoa Học, tôi chưa biết Vân mà chỉ quen nó khi lên năm thứ nhất và đi học tại ngôi trường Y Khoa mới xây. Hai thằng mau chóng thân nhau, vì cùng có tính xuề xòa bụi đời, và thực tế hơn, vì nhà ở gần nhau nên đi học chung cho đỡ tốn xăng (nhà tôi ở đường Lê Lai, nó ở Ngô Tùng Châu, cách nhau chỉ vài phút chạy xe)! Vân chạy chiếc Honda dame màu xanh lá cây, tôi có chiếc Bridgestone màu đỏ, thay phiên qua lại đón nhau cùng đến trường trong mấy năm đầu Y Khoa.

Gia đình thằng Vân cũng là một gia đình có nhiều điểm khác lạ. Điều lạ đầu tiên là tên ở nhà của mấy anh chị em nhà nó đều có chất ngọt: anh cả (là Dược sĩ) tên Mật, bà chị (Luật sư) là Mít, nó là Mía, thằng em kế nó là Đường... Đến mấy đứa em sau thì tự nhiên lại...hết ngọt, chẳng hiểu tại sao! Điều lạ thứ nhì là anh chị em nó bắt kê lớn bé, đứa nào cũng xưng mày tao với các anh các chị một cách tự nhiên và thoải mái! Ông già Vân là sĩ quan Commando từ thời Tây đã giải ngũ, sau này sang Mỹ sống với các con và mất ở đó. Bà cụ rất hiền lành phúc hậu, hình như cũng đã mất ở San José.

Nó ở một căn gác lửng phía sau nhà, có một hành lang nhỏ từ căn nhà chính dẫn qua. Căn gác này quay lưng ra một ngõ hẻm. Thằng Vân trở một

cái cửa, thông thang từ trên đó để leo xuống, khỏi phải đi qua nhà chính. Bọn bè nó đến chơi, cứ tự nhiên trèo thang mà lên. Bao giờ nó muốn “bế môn” vì lý do nào đó (thường là gái gú) thì nó kéo cái thang lên, cật vào trong phòng.

Vân là một tay giang hồ, chơi với đủ hạng người. Mỗi khi trèo thang vào chơi trên cái gác lửng của nó, gần như lúc nào tôi cũng gặp một vài tên lạ mặt thuộc đủ mọi thành phần trong xã hội. Tôi còn nhớ Doãn Cao Tư cùng lớp, khi bị redoublé hai lần vào năm thứ hai YK và bị sortie lateral, tất nhiên là phải bị gọi nhập ngũ, đã trốn lính và được thằng Vân chữa chấp cả năm trời trên căn gác đó. Cho đến một ngày, khi đang lang thang ngoài đường thì Tư bị Quân Cảnh tở, bắt vào Quang Trung rồi Thủ Đức, ra trường là Chuẩn úy sĩ quan trợ y của Tiểu đoàn 92 BĐQ - sau này nổi tiếng khi bị VC vây và tử thủ cả năm trời trong tiền đồn Tổng Lê Chân đạo 1973-1974.

Thằng Vân to con, lanh lẹ, có lăm tài lạ. Nó giỏi chơi thể thao, nhưng đặc biệt là nó không chơi những môn thể thao tập thể có dính dáng đến nhiều người khác như đá banh, bóng chuyền, bóng rổ hay ngay cả ping pong, tennis. Nó chỉ chơi những món solo: bơi rất giỏi, vô địch sinh viên trong môn bơi sải (crawl), vận động viên quốc gia dự khuyết về bơi lội; đai đen Nhu Đạo, nhị đẳng huyền đai Thái Cực Đạo. Sau này làm huấn luyện viên part time cho Cercle Sportif, phải ra vào hàng tuần để dạy bơi, nó còn gia nhập vào toán múa ballet của club nữa! Suýt quên nói là thằng Vân nhảy đầm rất nhuyễn, như các bạn từng chứng kiến hai vợ chồng nó lả lướt trên sàn nhảy nhiều lần trong các dịp Reunion của lớp những năm xưa.

Tôi với Vân rất thân, mặc dù hai đứa có những sở thích hoàn toàn trái ngược. Tôi uống rượu, hút thuốc, thích chơi nhạc và nghe nhạc đủ thứ Ta Tây Mỹ, kể cả nhạc cổ điển. Nó thì không hút thuốc cũng không uống rượu, nhạc thì chỉ thích và nghe nhạc Mỹ. Có lần trên gác nhà nó, tôi đang ôm đàn guitare ư ử bài Đêm Xuân của Phạm Duy: “Đêm qua say tiếng đàn – Đôi chim uyên đến giương – Chim báo tin Xuân đã về trong giấc mộng...” thì nó khinh bỉ phán: “Mẹ, vô duyên! Người ta đang vui vẻ xà nẹo với nhau trong

giường, mấy con chim ấm ở này đến làm chó gì, chỉ tổ phá đám...". Hết nước nói! Bài hát favourite của nó dạo ấy là "Angel of the Morning" của Merrilee Rush, suốt ngày nó rên rĩ mấy câu "Just call me Angel of the Morning, baby – Just touch my cheek before you leave me, baby..." Tôi có dịp trả đũa: "Mày là Devil of the Morning, chứ angel cái nỗi gì? Cái mặt mày y như cái mặt, kinh bỏ mẹ, ai mà dám sờ?".

Cuối 1973 khi ra trường, bọn sinh viên Quân Y như tôi vì đã học quân sự và hành chánh quân y từ trước nên chọn và đáo nhậm đơn vị ngay. Đám dân y như Vân còn phải đi học quân sự và hành chánh quân y nên mãi đến gần giữa năm 1974 mới ra đơn vị. Có lẽ vì một lũ bạn QY chơi thân với nó là tôi, Đức Chà, Hoa Xanh, Tường Gầy đều đã về binh chủng Biệt Động Quân, Vân cũng chọn về BĐQ: Liên đoàn 6, một trong vài LĐ/BĐQ tổng trừ bị và lưu động khắp nước theo nhu cầu chiến sự, thay vì phần lớn các LĐ/BĐQ là trực thuộc vùng chiến thuật như những LĐ của chúng tôi. Và thay vì mỗi LĐ/BĐQ trực thuộc vùng chỉ có 1 bác sĩ, thì các LĐ/BĐQ tổng trừ bị được hưởng cấp số giống như bên Nhảy Dù và Thủy Quân Lục Chiến, mỗi LĐ có 4 bác sĩ, 1 ở Liên đoàn và 3 về 3 tiểu đoàn. Về LĐ 6 BĐQ ngoài Vân ra còn 3 BS nữa, một tay YK Huế và 2 tay trong lớp mình là Phạm Công Minh và Lê Thiện Nhân. 4

tên bốc thăm, Vân số hên được ở lại Bộ Chỉ Huy LĐ đỡ phải lội, 3 tên kia phải xuống các tiểu đoàn, than trời như bọng!

Thời chinh chiến, bạn bè ra trường rồi thì mỗi đứa một nơi, mấy năm trời chôn chân trong rừng núi, thỉnh thoảng mình được về phép Sài Gòn vài ngày thì bạn bè có đi phép đâu, chẳng gặp lại được tên nào. Cho đến ngày 30/4/1975, ngày tang thương, ngày xảy đàn tan nghe ...

Tháng 5/1975, đi trình diện học tập cải tạo theo lệnh của Ủy Ban Quân Quản Saigon-Gia Định, tôi gặp lại Vân trong địa điểm tập trung là trường Nữ Trung học Gia Long. Nó vẫn thế, vẫn bậm trợn, vẫn cười hề hề, vẫn coi trời bang vung! Vài ngày sau, Molotova đang đêm chở lũ tù cải tạo lên Trảng Lớn. Tôi, nó, Tuấn Diarrhée, Phùng Minh Hưng ở cùng một tổ. Ở đó được chừng hơn 1 tháng, có lệnh sửa soạn chuyển trại. Tôi và nó được cắt vào toán lên "khung" (chữ bọn cai tù VC dung, có nghĩa là Bộ Chỉ Huy đơn vị của chúng) nhận thực phẩm để chia cho tù đem theo lên trại tập trung mới. Cán bộ "khung" dung ca nhôm múc mỡ nước đã đông đặc chứa trong 1 cái lu con, chia cho tù mang về tổ. Cả tháng trời làm gì có chat béo, bọn tù mất sáng rục, "mèo thấy mỡ" cũng chưa chắc đã hào hung hơn mấy thằng tù này! Thằng Vân lừa lúc tên cán bộ ngó lơ, nhanh như cắt thò tay vào lu, vốc một cục mỡ to tưng bốp ngay vào túi quần, bởi làm gì có tô hay chén để đựng. Trên đường từ "khung" về, mỡ gặp hơi người nóng, tan chảy thành nước, nhỏ rờn rờn xuống đất theo bước chân đi của nó. Về đến tổ thì chẳng còn bao nhiêu. Ấy thế mà nó vẫn tụt quần, ra sức vắt được ít giọt mỡ, lấy phần cơm lẫn sạn trại phát, bỏ vào cái lon sữa bò, chum củi chiên lên ăn và suýt soa khen ngon rồi rít!

Chuyển đến trại L9T5 ở Long Khánh vào đầu tháng 8/1975, tôi, Vân và Tuấn Diarrhée ở cùng tổ 2 Đội 1, lãnh khẩu phần về ăn chung một nhóm 4 đứa gồm cả một thằng Không quân tên Lý "cao nhưng không mạnh" - nhại tên một trong 10 bài học cải tạo "lên lớp" của bọn VC "Mỹ to nhưng không mạnh", vì thằng này rất cao, đánh volley thì nhảy lên đập ngon lành lắm nhưng cú đập nhẹ hều, không làm bàn được! Thằng Tuấn râu ria xòm xoàm, mắc bệnh suyễn nặng. Đêm Long Khánh lạnh buốt xương, lại thiếu chăn mền quần áo nên nó rên hừ hừ, kéo violon cò củ suốt đêm. Thằng Vân ngựa mồm, trêu chọc Tuấn Diarrhée hoài khiến nó bực nên sau này nó với thằng Lý tách ra, ăn riêng. Trong tổ tôi còn có thằng Nguyễn Ngọc Ngạn mà thằng Vân gọi là Giáo Gian vì thằng này là thầy giáo biệt phái, chơi khá thân với chúng tôi dạo ấy.

Sau khi hai đứa kia ra riêng, tôi vẫn ăn chung với thằng Vân. Trại tù của chúng tôi so với nhiều trại tù cải tạo khác thì tương đối dễ thở hơn. Sau một ngày bị lừa đi lao động hay lên Hội trường nghe bọn sâu bọ lên làm người giảng bài, chiều về là thời giờ tự do, muốn làm gì thì làm cho đến tối mới phải "hợp tổ" để "phê và tự phê" hoặc "thảo luận" về mấy bài học

Võ sư-Bác sĩ Vũ Thanh Vân, Trung úy Y sĩ trưởng Liên đoàn 6 Biệt Động Quân, đang đánh Lương Quyền Tiết Côn Nhị Khúc

vớ vẩn mà bọn cán bộ vừa làm nhảm “lên lớp” trong ngày. Chủ Nhật là ngày “sinh hoạt tự do”, trừ những dịp đặc biệt phải lên Hội trường nghe cán bộ “lên lớp”. Tôi và Giáo Gian thuộc loại ham vui, nhập vào bọn ghiền bóng chày, ngày nào đi lao động về cũng ra sân chia phe đánh độ, làm gì có tiền nên cá độ ăn... giấy—loại giấy bản xấu bọn quản giáo phát cho tù để ghi “cua” những bài học “cải tạo” âm ớ của chúng. Thăng Vân vẫn giữ bản chất, không bao giờ tham gia vào những trò thể thao tập thể, ở lại tổ lãnh khâu phần của nó và tôi, lụi cụi chế biến thêm hoặc hâm nóng trên cái bếp con nhỏ xíu ở đằng sau nhà ở, chừa phần cho tôi. Nhiệm vụ của tôi khi đi chơi đã đời về chỉ là ăn xong thì rửa chén – hai cái ca nhà binh đem theo khi tập trung cải tạo.

Một hôm đánh banh xong thì trời đã nhá nhem tối. Vừa về tới, thăng Vân bảo: “Mày ra sau bếp lấy cơm mà ăn, hôm nay có canh mướp”. Tôi khoắng đũa trong cái nồi nhỏ, gắp ra 1 cục gì tối tối nên không trông rõ, bỏ vào mồm nhai rồi lập tức nhả ra, la bài hải: “Vân! Mày nấu cái gì mà y như cái bùi nhùi chùi xoong vậy?”. Vừa lúc đó, có thăng nào đi dọc con hẻm phía sau tổ, vừa đi vừa chửi toáng lên: “ĐM, thăng nào ăn cắp trái mướp tao để làm giống trên giàn cả tháng nay vậy?...”. Té ra ông Vân đi hái trộm mướp, vừa gắp gắp vừa tối mò không thấy đường, ông tóm vội quả mướp to nhất người ta để dành làm giống, chỉ còn toàn xơ và hạt, nấu canh cho tôi ăn!!! Một lần khác, khi không có gạo, trại chỉ phát bột mì do Liên Xô viện trợ nên bọn tù phải nhào bột và nặn thành “bánh bao”, chấm nước muối mà ăn. Tôi cũng đi chơi về, được thăng Vân phát cho 1 chiếc bánh bao như vậy. Vừa cắn vào một miếng, tôi lập tức học ra, ói đến mặt xanh mặt vàng: ông Vân lấy mắm ruốc thổi trại phát, chẳng chế biến gì cả, cứ thế nhét vào làm nhân bánh bao! Ăn vô miệng mới thấy mùi thối kinh khủng, không ói sao được!

Thăng này cũng lành tính, rất khó làm nó nổi giận. Nhớ có lúc tôi chọc nó: “Vân à, lâu lắm rồi tao không được gần đàn bà, nhớ quá... Mày cho tao sờ cái mồm của mày một chút cho đỡ ghiền được không?”. Thay vì nổi sùng, nó lại vầu vồ về phía tôi và nhăn nhó: “Đây, sờ đi, muốn sờ bao lâu cứ sờ...”.

Thăng Vân luôn luôn nuôi giấc mơ trốn trại, mặc dù chẳng bao giờ nó thực hiện được điều đó. Ai từng ở trại L9T5 (mà lớp mình ở trại này cũng khá đông: ngoài tôi, Vân, Tuấn ra còn HT Vĩnh Mụn, Bằng Lùn, Lê Văn Minh, Hiệp Hấp...) cũng đều phải biết tiếng nó: ngày nào như ngày nấy, nó dậy thật sớm cả tiếng đồng hồ trước khi anh em thức dậy sửa soạn đi lao động, ra trước lán tập võ một mình, rồi cứ chân đất đi mấy chục vòng quanh trại, tập luyện cho dẻo dai và quen đi chân không trên đường gập ghềnh sỏi đá, sẵn sàng để trốn trại nếu có dịp – nhưng dịp không bao giờ đến! Nó cũng là thăng tốt bụng. Không biết hút thuốc nên mỗi lần hiêm hơi mà trại phát thuốc rê thuốc lào là nó cất phần thuốc của nó đi, mấy tên ghiền hút gạ bán hoặc đổi cỡ nào nó

cũng không chịu. Đến một thời gian sau khi anh em hết sạch thuốc hút, nó mới từ từ đem mớ thuốc của nó ra, lâu lâu lại véo cho tên ghiền nào đó vài bì, thăng nào cũng sướng tê người, cảm ơn rồi rít. Nó bảo tôi: “của cho không quan trọng bằng cách cho, và nhất là lúc cho: mày phải biết cho đúng vào lúc người ta cần!”.

Ở chung tại Long Khánh đến cuối năm 1976 thì bọn VC chia chẻ hơn ngàn rưởi thăng tù trại L9T5 ra làm nhiều nhóm, lần lượt chuyển từng nhóm đi các trại khác nhau, không ai biết ai đi đâu. Thăng Vân thuộc nhóm khác, đi trước tôi, sau này mới biết là nó về Hóc Môn. Nhóm tôi chuyển lên Bù Gia Mập, ở đó đến đầu 1978 thì được thả về, cũng gần như cùng đợt với nó. Ở tù về, mọi BS “ngụy” đều phải trình diện Sở Y Tế Thành Phố để được phân bổ về nơi làm việc. Vân bị đi Thanh Niên Xung Phong, xuống tuốt dưới Năm Căn, Cà Mau phụ trách y tế cho một nông trường vùng kinh tế mới. Ở đó, nó cặp với một em y tá địa phương lai Miên khá xinh đẹp da ngăm đen tên Huệ, “văm” không tả được, chỉ trừ các cụ đời xưa đã tả xuất sắc qua câu tục ngữ: “nước da bở quần, tụt quần không kịp”!

Làm y tế ở miệt dưới chưa tới một năm, nó dắt em Huệ bỏ nhiệm sở, dzọt về Saigon tìm đường vượt biên. Chuyến đi của nó trên một chiếc ghe nhỏ chỉ có mấy anh em nó và Huệ, bị hải thuyền VC rượt theo bắn gãy tay Tí Khan, thăng em út của Vân. May mà tụi nó đi thoát. Vào đảo Pulau Bidong, thăng Vân nổi tiếng vì thành tích dọn bãi rác khổng lồ cao to như núi trên bờ biển, do thuyền nhân Việt tích tụ từ nhiều năm trên đảo, bốc mùi hôi thối kinh khiếp và là một nguy cơ lớn về dịch bệnh và nhiễm trùng cho mấy chục ngàn thuyền nhân đang sống ở đó.

Vân liên lạc với Cao Ủy Tị Nạn và Trưởng trại người Mã Lai, yêu cầu họ ra lệnh cho tất cả trại trảng trong trại từ 18 đến 60 tuổi phải ghi danh vào Ban Dọn Rác, nếu không sẽ không được rời trại đi định cư. Nó làm danh sách công tác mỗi ngày, huy động toàn bộ lực lượng thuyền nhân trên đảo để làm cái công việc kinh khiếp đó. Trong nhiều tháng, sáng sớm là thăng Vân cời trần trùng trục, mặc độc có cái quần đùi, đầu bịt khăn như hải tặc, cầm đầu mấy chục thanh niên dùng cuốc xẻng, xe cút kít... mang rác từ đồng rác vĩ đại đổ lên một chiếc xà lan để khi đầy, sẽ chạy ra biển khơi mà đổ rác xuống. Khi công tác đang làm dang dở thì Vân có tên đi Mỹ định cư. Vì tinh thần trách nhiệm cao, nó đã yêu cầu Cao Ủy Tị Nạn cho nó ở lại đảo thêm mấy tháng để dọn cho hết rác, xong hẳn công việc khó khăn đó rồi mới rời đảo đi Hoa Kỳ. Có mấy ai làm được như nó? Bạn Lê Văn Thu hình như cũng ở Bidong trong thời gian đó, biết rõ chuyện này.

Sang Mỹ cuối 1979, nó vừa làm những việc linh tinh như dậy võ, lao động tay chân... để kiếm sống, vừa chú ý tìm hiểu cách thức để có thể trở lại nghề y, bôn ba đi nhiều tỉnh khắp nước Mỹ tìm gặp bạn bè đi trước để học kinh nghiệm, bỏ Huệ ở lại Cali. Lúc trở về và biết cô ả lẳng nhăng khi nó vắng mặt, Vân

lẳng lẳng bỏ đi. Khi dậy Thái Cực Đạo trong một võ đường ở San José, nó gặp Châu, một võ sinh sau này là vợ nó.

Vân lấy lại bằng và hành nghề BS gia đình vào khoảng giữa thập niên 80. Khi tôi sang Cali lần đầu tiên vào năm 1991, nó là thằng đón tôi từ phi trường chở về nhà bà chị vợ ở Garden Grove. Nó vẫn y hệt như xưa, vẫn ăn to nói lớn, ăn mặc xuề xòa, vẫn nham nhở, lúc nào cũng cười hềnh hệch! Cái xe của nó cũ mèm, bên ngoài trầy trụa đầy bụi đất, bên trong chính là 1 đồng rác; băng trước băng sau chòng chát đủ thứ hầm bà lằng, vào xe phải mất vài phút bới bốt rác quăng ra phía sau thì mới có chỗ để ngồi! Nó cũng dắt tôi ra “tham quan” phòng mạch của nó, nơi mà nó đi chợ trời tha về đủ những thứ memorabilia về quân đội, nào là models tàu bay tàu bò, huy chương các loại, bầy la liệt khắp nơi! Rồi cơ man nào là hình ảnh của nó hồi ở BÐQ, hình nó múa võ, hình đi diễn hành, hình QLVNCH... treo tùm lum kín tường! Thằng này đúng là một tay mê lính thứ dữ! Nó hào hứng khoe tôi, bắt phải xem tại chỗ mấy cái video quay nó đứng nghiêm chào tay trên xe díp trong nhiều cuộc diễn hành Tết, nó múa súng garant trong lễ kỷ niệm Ngày Quân Lực ở Cali... Nó cũng tặng tôi 1 cái jacket màu hoa rừng BÐQ, dĩ nhiên là mua ở chợ trời, nơi mà tuần nào nó cũng có mặt lưng sục sụu tầm bất cứ cái gì có liên quan đến quân đội.

Vân và Châu có 2 đứa con, một trai và một gái. Thằng con giống bố nó như đúc, càng lớn càng giống tợn. Năm 2015 vợ nó mắc lỗi làm thất thoát tiền bạc nặng. Nó đuổi cô ta về San José sống với bố mẹ. Nhưng sau này nó cho tôi biết là nó đã cho phép Châu về ở chung trở lại, mặc dù trên thực tế thì chẳng còn dính dáng gì đến nhau nữa. Nó nói với tôi, lý do là vì nó tội nghiệp Châu nên không làm thủ tục ly dị và vẫn chấp nhận cho ở chung, để “ngộ nhớ tao có chết thì nó còn được hưởng tiền hưu bổng của tao...”. Đấy, cái thằng bạn lựu đạn, bậm trợn của tôi nó lại có tính thương người, nhân hậu như vậy...

Năm 2017 nhân có vợ chồng tôi sang Cali chơi, điền chủ Tú Sến tổ chức một buổi họp mặt bạn bè trong lớp ở trang trại của vợ chồng chàng trên Temecula, có khá đông anh chị em tham dự. Thằng Vân hôm đó cũng đi cùng với em nó là thằng Đường lên núi gặp bạn bè. Nó vui lắm, nói cười huyền thuyên. Vừa trả hết mấy chục ngàn làm nguyên một bộ dental implant, tay chỉ vào cái mồm há hốc, nó khoe: “Tụi bay coi nè, trong miệng tao có nguyên 1 chiếc xe Toyota mới cào cạnh đó...”. Buổi họp mặt rất vui và thành công, mọi người ai nấy đều vui vẻ và cảm ơn ông bà điền chủ rồi rít. Sau bữa đó, trở về Santa Ana, tôi còn gặp Vân ăn trưa thêm 1, 2 lần nữa, nói đủ thứ chuyện trên đời...

Tháng 10 năm 2018, bạn bè ở Cali email báo tin Vân đã chết trong khi đang bơi trong hồ bơi, có lẽ là bị heart attack. Thật là bất ngờ, vì dẫu đã biết là nó bị diabetes khá nặng (đến tuổi này thì đứa nào cũng

vậy, không có bệnh này cũng có bệnh kia theo lẽ thường của tạo hóa!), tôi không thể ngờ là nó ra đi sớm và đột ngột như vậy! Ở xa không thể tiễn đưa nó một lần cuối, tôi chỉ bùi ngùi thắp cho nó một nén hương trên bàn thờ Phật, mong nó tái sinh trong một thế giới an lành hạnh phúc hơn trong kiếp sau.

RIP Vân, tao nhớ mày...

Nguyễn Mạnh Tiến

Chiều cuối năm 31/12/2022

Thu Sầu

*Dạ ngẩn ngơ sầu Thu mới sang
Nhẹ bay theo gió lá thu vàng
Tìm trong gương cũ ai tri kỷ
Cổ độ đồ xưa chuyện lữ làng*

*Gió lạnh trời thu tím không gian
Lỡ hẹn tàu xưa đã muộn màng
Chờ mãi sân ga trong nỗi nhớ
Mây sầu ủ ấp giáng Thu sang.*

*Mưa thu nhuộm đỏ lá thu vàng
Đò còn ngóng đợi khách sang ngang
Mấy độ thu đi trong tuổi nhớ
Chiều về trong trống vắng mênh mang*

*Gió lạnh mùa thu, dạ xốn xang
Chim uyên mong đợi nắng hanh vàng
Mắt tím ngày xưa buồn nhưng nhớ
Ngày rơi, sầu nhớ héo tâm can*

*Thu buồn, tình sử đã sang trang
Oán trách chi nhau chuyện lữ làng
Hẹn một ngày mai về bến cũ
Thu tàn, Đông tận, đón Xuân sang.*

Trần Việt Cường

Anh và Tôi

Lê nguyên Bình

Anh và tôi sinh ra đời cùng một năm nhưng không cùng ngày tháng. Quê hương tôi miền Bắc còn anh thì miền Nam, nhưng chúng ta cùng lớn lên tại đồng bằng miền Nam, trên giòng sông Cửu Long, nơi có đồng lúa mênh mông, có sông nước chằng chịt, có rừng dừa xanh mát, có dân cư mộc mạc hiền hòa chất phác.

Hai chúng ta đều được nuôi dưỡng cùng loại lúa thơm được mọc lên bởi đất phù sa màu mỡ, vùng vẫy cùng giòng sông, uống cùng giòng nước. Anh và tôi cùng trải qua một thời thơ ấu bên nhau, chung với nhau nhiều kỷ niệm. Chúng ta cùng hưởng một phong tục tập quán của ông bà tổ tiên để lại, chúng ta lớn lên trong cùng một tổ chức xã hội của thời xa xưa, thời mà đất nước miền Nam còn là thuộc địa của thực dân Pháp. Chúng ta bị lôi cuốn theo guồng máy thời đại, cuộc sống chuyển tiếp nhẹ nhàng từ thuở ấu thơ đến khi gần tuổi trưởng thành hầu như chúng ta không hề hay biết. Khi còn bé đến tuổi đi học, chúng ta được cấp sách đến trường học vỡ lòng để học tính, học toán, học tiếng Tây như tiếng mẹ đẻ, được nhồi sọ bằng những bài Sử ký: "Mon pays natal s'appelle la Gaule, nos ancetres sont des Gaulois" (Nước mẹ của tôi tên là Gaule, tổ tiên chúng ta là người Gaulois) và trước khi vào lớp học được hát bài chào cờ Tây: "Marechal, nous voila"(Chào Thống chế Pétain).

Khi gần đến tuổi trưởng thành, gặp đúng thời loạn ly, chúng ta hoàn toàn không có lý tưởng, không rõ đang hướng về đâu, thời buổi nhiễu loạn. Phong trào học sinh nổi dậy, bãi khóa bị Công an Tây bót Catinat bắt bớ đàn áp toại bời. Chúng ta muốn yên tâm học hành cũng không xong. Tiến thoái lưỡng nan, anh còn nhớ không, khi chúng ta đang học năm cuối cùng Trường Pétrus Ký, cùng rủ nhau đầu quân vào Trường Võ bị Liên quân Dalat, tiếng Tây gọi là " École Militaire Interarmes

Dalat". Tôi may mắn được nhận, còn anh số phận hẩm hiu nên phải tìm con đường khác, con đường định mệnh mà cho đến nay anh vẫn còn dấn bước. Tôi còn nhớ như mới ngày hôm qua, ngày mà trước khi tôi lên Cao nguyên nhập trường, tôi tiễn chân anh hay anh tiễn chân tôi tại quán nhỏ đầu đường Nancy, ngày mà hai chúng ta chưa hề biết đến men rượu. Cả hai đứa đều say, chúng ta muốn say cho buổi chia ly đỡ nhớ nhưng đau khổ, để tránh né phần nào sự thật đang tràn lan vào tâm hồn chúng ta.

Chuyện đời tôi và anh thật giống như tiểu thuyết mà sự thật trở trêu đang đến với chúng ta. Tôi lên Cao nguyên nhập Trường Võ bị học chiến thuật của Tây để đánh Việt Minh, còn anh xuôi đồng bằng vô Chiến khu theo Việt Minh để đánh Pháp, để Trường kỳ kháng chiến, mang theo một lý tưởng ngất trời xanh muốn làm quân cách mạng đánh đuổi quân xâm lăng. Anh say mê kể cho tôi mộng ước của anh là được gia nhập Tiểu đoàn Tây do Chủ lực của Khu 9 Miền Tây Nam bộ do Ngô hồng Giới chỉ huy. Người Tiểu đoàn trưởng vô cùng dũng cảm có thành tích chống Pháp xuyên qua các trận đánh Cầu Nhím, Phong điền, đánh xe lội nước thật tuyệt vời. Tôi im lặng ngồi nghe anh kể, liên tưởng đến tương lai sau này, biết đâu tôi và anh lại gặp nhau ngoài trận tuyến, lòng tôi se thắt, có buổi chia ly nào đẹp đâu nhất là cảnh ngộ như anh và tôi, chắc hẳn anh cũng đã nghĩ đến điều đó. Nhìn anh ngồi thu gọn ở cuối băng chiếc xe đi Lục tỉnh xuôi Cần thơ, mắt anh ngấn lệ, mắt tôi chan hòa, chúng ta không nói thêm với nhau lời nào nữa. Tôi lặng nhìn theo bóng chiếc xe mang đi người bạn thân yêu khuất dần sau làn bụi đỏ.

Thời gian nhẹ nhàng trôi qua, sau gần một năm rèn luyện học tập, tôi rời trường Võ bị thân yêu để bắt đầu thân vào cuộc chiến đấu vô định. Tôi tình nguyện ra Bắc xin được gia nhập đơn vị lưu động ưu tú của Quân đội, đơn vị lừng danh nhất vào thời đó, Liên đoàn Lưu động 31 (GM 2) của Pháp trước

đây, với mục đích đơn giản là thỏa chi tang bồng của tuổi trẻ. Tôi hằng đêm vẫn tưởng nhớ đến anh, hai đứa chúng ta đều chiến đấu chống kẻ thù, địch của anh là chiến hữu của tôi, còn địch của tôi lại là đồng chí của anh. Thật trớ trêu nhưng cũng may là tôi ở phương trời Bắc, còn anh ở mãi tận trong Nam xa xôi, chúng ta khó có thể gặp nhau nơi trận tuyến. Anh ơi, chuyện chúng mình đâu có giản dị như vậy, việc gì đến vẫn phải đến. Hiệp định Genève 1954 chia đôi đất nước Việt nam chúng ta bằng giong sông Thạch hãn. Tôi theo đơn vị về Nam, còn anh, tôi được tin anh đi theo các đồng chí tập kết ra Bắc.

Tôi ngần ngại chuyện chúng ta như trò chơi trẻ con, kẻ Nam người Bắc, người Bắc kẻ Nam, hai chúng ta đang lạc lõng trong mê hồn trận của thời cuộc. Chắc hẳn hai chúng ta đều chờ mong sau hai năm ký kết hiệp định sẽ có Tổng tuyển cử thống nhất đất nước, chừng đó chúng mình lại gặp nhau trong cảnh thái bình không hận thù, để kể cho nhau những trận bắn giết nhau vô tình nhưng thật tàn bạo.

Rồi hai năm cũng trôi qua, hòa bình cũng đâu có. Cộng sản đâu có bao giờ muốn hòa bình, họ chỉ muốn làm kẻ chiến thắng thống trị nước Việt nam chỉ có một chủ thuyết duy nhất của Cộng sản mà thôi.

Trong khi đó tại miền Nam, quân đội chúng tôi nỗ lực tái thiết các khu vực các anh để lại, dân miền Nam tạm sống yên ổn trong cảnh thái bình giả tạo. Nhưng có bao giờ bỏ quên mộng ước xâm lăng, nên vào mùa Thu 1960, các anh cho tái xâm nhập cán bộ nông cốt để phối hợp với cán bộ nằm vùng lấy chiêu bài chống Mỹ Ngụy, dựng lên tổ chức "MẬT TRẦN DÂN TỘC GIẢI PHÓNG MIỀN NAM", với ý đồ nuốt trọn miền Nam.

Kể từ đó mùi tử khí như sương mù phủ kín giải đất miền Nam còn lại tiếp tục chiến tranh huynh đệ tương tàn.

Trở lại chuyện anh và tôi tưởng như chấm dứt, được tin anh hồi kết đưa về chôn cũ hoạt động. Phần tôi, toàn đơn vị được điều động về miền Tây để giữ nhiệm vụ hỗ trợ các đơn vị địa phương tiếp tục bình định nông thôn. Nhưng anh và tôi chắc đều hiểu rõ, có cuộc chiến tranh nào là cuộc chiến tranh nhân nghĩa, trái lại thật vô tình, vô tình đến độ chúng ta nhiều khi không còn có thể tin vào số mạng được nữa. Ngày nào là ngày đơn vị của mỗi chúng ta không có một số người ra đi vĩnh viễn, ngày là ngày không có người vợ khóc chồng, con khóc cha, mẹ khóc con, máu đã tràn ra nhiều trên khóe mắt. Mạng sống con người chỉ tính khi về đến căn cứ vào đúng thời điểm đó. Được tin một người bạn vừa nằm xuống, chúng ta có thể vẫn đứng vững, đau khổ quá nhiều rồi, đâu còn gì khổ hơn nữa để mà khóc. Riêng anh, tôi thầm mong ước vào ngày đẹp trời nào đó để trở đầu thú với chúng tôi, chắc hẳn cuộc hội ngộ đó thật là kỳ thú. Ước mơ của tôi đâu có bao giờ thành sự thật, anh là một cán bộ cộng sản trung

kiên, đang trên đà hăng say "GIẢI PHÓNG MIỀN NAM", đâu để một sớm một chiều anh thay đổi chủ nghĩa, dù rằng khi tuổi trẻ bồng bột, anh đã từng có lần "Không vào Võ bị Đà Lạt được thì vào Chiến khu", mà dù lòng anh bây giờ có muốn cũng không thể được vì hoàn cảnh và chức vụ không cho phép anh thực hiện.

Đôi khi sau cuộc hành quân, tôi có dịp gặp lại vài người bạn học thừa xưa trong đám tù binh, tình cảm con người, tình bạn thừa thơ ấu nổi dậy trong trái tim tôi, tôi muốn chạy ngay lại ôm chầm lấy người bạn cũ để thăm hỏi, nhưng chợt thấy màu "ĐỎ", màu Cộng sản đã che khuất mặt mày nên quyết định dùng lý trí đánh át tình cảm, tuy lòng quặn đau, chỉ có thể mời bạn cũ một liều thuốc lá đáp tình tri ngộ. Riêng đối với anh, hình ảnh thơ ấu hẳn trong trí nhớ của tôi, đôi khi tôi bênh vực cho anh, con người đó, không thể là con người Cộng sản được, tôi muốn nói người Cộng từ tâm hồn đến thể chất. Người Cộng sản thật, đâu có bao giờ biết rung động, đâu biết khóc, đâu biết nói chuyện tâm tình như anh và tôi vì họ không có tim óc của một con người thật sự.

Hằng đêm lắng nghe những tràng B52 nổ rền trời hoặc những cuộc hành quân chiến thắng lẫy lừng của chúng tôi, tôi vẫn cầu mong cho riêng anh được thoát nạn, để có ngày chúng ta gặp nhau lại.

Một hôm, chúng tôi bắt được tài liệu, anh được đề cử chức vụ Thủ trưởng Trung đoàn Z, Chủ lực khu ủy Miền Tây Nam bộ, tin này khiến tôi lại càng quyết tâm theo dõi nhiều mọi di chuyển đơn vị của anh nhiều hơn. Vài trận tao ngộ chiến dữ dội gây thiệt hại không ít cho cả hai phía, tuy chúng ta chưa hề mặt giáp mặt.

Không rõ là anh có theo dõi tôi hay không, nhưng có điều chắc chắn là anh có nghĩ đến tôi, giác quan thứ sáu cho tôi biết như vậy. Chúng ta tuy ở hai hai chiến tuyến, nhưng thần giao cách cảm đã đến với chúng ta.

Anh ơi, chúng ta đều là người chiến đấu lâu năm đều hiểu rõ, cuộc chiến nào dù dai dẳng đến đâu rồi cũng có ngày tàn cuộc chiến. Anh may mắn thành kẻ chiến thắng, số phận chúng tôi không may bị đem ra làm cuộc đổi chác chính trị thua thiệt, cả một quân đội hùng mạnh miền Nam phút chốc tan hàng một cách ngỡ ngàng. Không biết bao nhiêu chiến hữu của tôi phải hi sinh, bị tù đầy, trôi dạt khắp bốn phương trời sống những ngày lê thê buồn tủi.

Giờ đây, chắc hẳn anh đã đạt được ý nguyện, anh không còn địch thủ nữa để giao tranh. Thời gian này tâm hồn thực sự đã trở lại với chính anh, chắc anh đã suy ngẫm nhiều về những năm tháng dĩ vãng, bao nhiêu năm tranh đấu để tạo dựng được thành quả hiện tại. Cuộc sống cùng cực của nước Việt nam của chúng ta đã chạy ngược thời gian hàng thế kỷ so với một quốc gia thuộc hạng dưới trung bình trên thế giới.

Kể từ ngày 30 tháng 4 năm 75 đến nay cũng đã gần một nửa Thế kỷ, trải qua ít nhất hai thế hệ của

cuộc sống con người. Con và cháu chúng ta chắc hẳn đã sống quen thuộc với cảnh vật, địa dư và sinh hoạt, ngôn ngữ như một thói quen hàng ngày dù là những thay đổi xấu xa, đời sống khổ sở cùng cực hay phát ngôn tục tằn như một thói quen bình thường trước xử dụng ngay trong một gia đình, giữa cha mẹ và con cái không ngưng nghỉ mà trước kia chưa bao giờ có. Mong anh vẫn tồn tại trên đời để thụ hưởng những phần thưởng quý báu đó.

Phần tôi, kể thua trận đánh tháng Tư năm 75, nhưng may mắn thoát hiểm được đến phần đất Tự do, được hít thở không khí trong lành, chúng tôi quyết định hứa sẽ không bao giờ trở lại về quê hương Việt nam yêu dấu trước kia dù sau này chấm dứt chế độ Cộng sản nhưng di tích của họ vẫn còn tồn tại.

Lê nguyên Bình

Sơn Tây chiều chinh chiến

(Cảm tác thơ Quang Dũng)

Chiếc khăn mỏ quạ, tóc đuôi gà,
Nét đẹp đơn thuần xứ quê nhà,
Chẳng hương son phấn, lụa là áo,
Sao dáng nàng mãi ngự hồn ta?

Sơn Tây mây chiều bay trắng xóa,
Xứ Đoài bảng lảng khói la đà,
Một chiều chinh chiến qua xóm lá,
Thoáng bóng em như đóa trà hoa,

Mắt em u ẩn chiều lửa đạn,
Tâm ta sầu hận súng hoang đàng,
Cùng ao ước thanh bình trong sáng,
Hẹn ước tương lai mộng tơ vàng.

Ngại ngần trao chiếc khăn đẫm lệ,
Em bảo bao giờ dứt u mê,
Dù bao năm tháng dài dâu bể,
Em vẫn đợi tôi dưới trăng thề.

Từ đó quê hương vẫn đau thương,
Dài năm chinh chiến đời phong sương,
Hình bóng người em chiều trên nường,
Theo ta trên mỗi bước sa trường.

Trên quê hương dặm ngàn hồ hải,
Nhớ xứ Sơn Tây trắng non đoài,
Tìm đâu mắt em buồn u ẩn,
Chỉ nghe nặng sầu tiếng bi ai.

Mười năm lưu lạc, ngày cách xa,
Ta vẫn u hoài mắt thiết tha,
Ấn mình e ấp khăn mỏ quạ,
Thương trắng mây trời, tóc đuôi gà.

Mười năm xa xứ Đoài Sơn Tây,
Chắc hẳn thuyền mây vẫn giăng đày,
Trời chiều giờ thôi ngừng tiếng súng,
U ẩn lời thề trong gió mây,

Tìm đâu mái tóc bới đuôi gà,
Duyên dáng người em, mắt thiết tha,
Đã lỡ duyên tình đời mơ mộng,
Mộng tình mây trắng vẫn trong ta.

Huỳnh Anh Trần-Schroeder

THÁNH GIÁ THẬP GIÁ THẬP TỰ Savi

Cima da Conegliano, Giovanni Battista: Saint Helena

Nhân ngày lễ kính thánh Helena Thánh Giá, xin nói đôi điều về Thánh Giá.

Tại sao Thánh Helena lại gọi là Thánh Helena Thánh Giá?

Bà Helena khi còn là Hoàng Hậu La Mã thời vua Constantine Đại Đế đã bỏ tiên đi hành hương về đất thánh Jerusalem, thiết lập các đền thờ rất nổi tiếng như Đền thờ Chúa Sinh Ra (Christ's Nativity) ở Bethlem và đền thờ Chúa Lên Trời (Ascension) gần Jerusalem, giúp người nghèo, lập nhà thương, nhà hữu dưỡng, viện tế bần nơi ăn ở cho người nghèo khổ, và đặc biệt bà đã đi tìm cây thánh giá mà Chúa Giêsu đã bị đóng đinh chết trên đó. Cuối cùng cây Thánh giá được tìm thấy tại đền Venus đã bị suy tàn nằm ở sườn đồi Golgotha gần Jerusalem. Vì vậy mà Giáo Hội đã đặt tên cho bà là *Thánh Helena Thánh Giá*. Đại khái câu chuyện thánh giá thực mà Chúa Giêsu đã chết treo trên đó là như thế. Chi tiết cuộc tìm kiếm xin để một bài khác. Bây giờ xin ghi ít điều về ý nghĩa của cây Thánh Giá.

Tại sao gọi là Thánh Giá?

Người Kito Giáo, đặc biệt Công Giáo Việt Nam gọi là **Thánh Giá**. Đòi thường người ta gọi là **cây thập giá** hay **thập tự / chữ thập** (nói theo chữ Hán và chữ Nôm), Việt Nam dùng chữ thập vì hình cây thánh giá là hình chữ Thập (trong chữ Nho/Hán/Tàu), người Công Giáo gọi là **Thánh Giá**, đặt chữ thánh ở trước để tỏ lòng tôn kính vì Chúa Giêsu là đáng thánh thiêng, nhưng lại bỏ luôn từ **tự** và từ **thập**, mà lấy chữ **Thánh Giá**. Giá là cái gì để nâng đỡ một vật có sức nặng. Tiếng Anh, Pháp, Latin chỉ có một chữ mà thôi La croix, the cross, Crux.

Ý nghĩa của Thánh Giá

Thánh giá là gì? Đối với người công giáo, thánh giá được hiểu là một cái gì nặng nề, đau đớn, khổ cực chẳng ai thích. Nhưng những ai yêu mến Chúa Giêsu và muốn làm môn đệ Chúa thì phải vâng theo lời Chúa nói với các môn đệ: *"phải vác thập giá mình mà theo Chúa"* hay *"hãy tự từ bỏ chính mình vác thập giá mình mà đi"* (Mt16:24).

Vào thời kỳ dân Do Thái bị La Mã đô hộ, hình phạt chết treo trên thập giá chỉ dành cho người nô lệ, những kẻ trộm cướp gian ác, dân cùng đinh trong xã hội. Chúa Giêsu bị đóng đinh chết trên thánh giá cùng hai tên trộm thì đúng là Chúa Giêsu đã bị dân Do Thái xếp vào hàng nô lệ.

Trên đường đi lên đỉnh đồi Calvary để chịu đóng đinh cho chết, Chúa Giêsu còn phải qua một đoạn đường dài đau khổ vác cây thập giá nặng, ngã lên ngã xuống, lại bị hành hạ, đánh đòn, bị chế nhạo, nguyên rửa bởi những kẻ qua đường. Người Kito Giáo gọi con đường đó là Đường Thánh Giá, tức con đường đau khổ.

Chúa là Thiên Chúa mà xuống thế làm người với mục đích cứu chuộc loài người, hạ mình thấp đến tận cùng hết chỗ nói như vậy thì cái giá cứu chuộc Chúa ban cho loài người dĩ nhiên cũng phải cao. Loài người phải được giải thoát.

Trong Tân Ước Thánh Giá không đơn thuần chỉ là một biểu hiệu nói về cái chết của Chúa Giêsu, mà còn có một ý nghĩa sâu rộng có tính loan báo hay rao giảng (kerygmatic) và được xác định là thần học. Thánh giá không hoàn toàn nằm trong biến cố Chúa Giêsu chịu chết và sống lại, được hiểu như một hành động cứu chuộc của Thiên Chúa (Rm 4:24-25; 6:4-5; Cr 4:10-11). Dù người dân đã một thời coi việc đóng đinh trên thập giá là đáng khinh bỉ và ghê sợ nhưng thời gian ngắn sau đó những người Kito giáo ở Giáo Hội sơ khai đã tỏ lòng hối hận muốn xin lỗi bằng một suy niệm thần học (Theological reflection).

Có việc xin lỗi này là vì, trong khi ở trước thời Do Thái Giáo, đã có những vị tử đạo chết vì đau khổ (2Macc 6:7—7:42) cũng như những tiên tri và người công chính bị truy nã theo đuổi (1Kgs 18:4, 13; 2Chr 24:20-22; Jer 26:20-23; 38:1-5) thì vào thời tiền Kito Giáo không có một thiên sứ nào đau khổ và chết, nhất là người không được dân của mình chấp nhận. Trong khi không có một cá nhân rõ ràng nào được hình dung ra sự đau khổ và cái chết như của Chúa Giêsu thì những người ở Kito Giáo thời sơ khai đã trở lại -theo một nghĩa rộng- với những bản văn Cựu

Ước mà lúc đó đã minh thị ám chỉ hoặc nói rõ ra cái chết của Chúa Kito là “đúng theo như Kinh Thánh” (1Cor 5:3). Nhân vật chính trong đó là *Người đầy tớ trung thành*, nói trong bài ca thứ tư sách Isaiah 52:13—53:12 không chỉ minh thị kể ra mà còn ám chỉ là người âm thầm chịu đau khổ, là tôi tớ Chúa và là người bị “*thương tích vì tội lỗi của chúng ta*” (53:5) và “*mang lấy tội của nhiều người*” (53:12). Việc này đã phản ảnh qua ngôn từ và cách hành văn của thời tiền Phaolo như chữ “*vi*” “*cho*”, “*đúng như*” để nhấn mạnh ý nghĩa một sự kiện. Đức Kito đã chết vì chúng ta, **cho** tội lỗi chúng ta, **đúng như** lời Kinh Thánh (1Cor 15:3; 11:23-25; Rom 4:25; 8:34; 1Tim 2:6), và khi dùng hình thức ‘*chịu thua hay đầu hàng*’ (handing over/paradidomi) “*Tất cả chúng ta lạc lõng như chiên cừu, lang thang mỗi người mỗi ngã. Nhưng Đức Chúa đã đỡ trên đầu Người tội lỗi của tất cả chúng ta*” (Isa53:6; Rom 4:25; 8:32; Mark 9:31). Tất cả những ám chỉ đó đều nói lên nguồn gốc của thánh giá trong ước muốn của Thiên Chúa (Mark 8:31, *nếu cần thiết*; 14:36, *đừng theo ý con nhưng theo ý cha*), chính kiểu nói này là hình bóng thấy trong Kinh Thánh. Ảnh hưởng tương tự như trong những thánh vịnh của những người công chính bị đau khổ (Pss 22, 31, 34, 41, 69), Chúa Giêsu bị đau khổ giống như người trong sách khôn ngoan (Wis 2:12-20; 5:1-12). Những bản văn với kiểu hành văn như vậy thấy rất nhiều có thể làm sáng tỏ những chi tiết về cuộc khổ nạn của Chúa Kito

Vào thời gian thư thánh Phaolo được viết (51-58 C.E) đã có những suy niệm thần học về Thánh Giá khá đặc biệt và rõ ràng. Đối với thánh Phaolo, cái chết của Chúa Giêsu được diễn tả có nền tảng mà cũng nghịch lý về tình yêu của Thiên Chúa (Rom 5:8) và tình yêu của Chúa Giêsu (Gal 2:20). Đó cũng là một hành động vâng lời của một “*Adong cuối cùng*” đã đảo ngược sự bất tuân của “*Adong đầu tiên*” và những thảm họa của tội lỗi và cái chết do sự không vâng lời mà ra (Rom 5:12-21). Phaolo cũng vẽ ra một loạt những hình ảnh lấy ra từ Kinh Thánh Do Thái để diễn tả hiệu quả của Thánh Giá. Một trong những hiệu quả chính là: ***công chính hóa** (justification, *dikaíosyne, dikaíoun*), là được miễn tội, do đó họ có thể đứng trước tòa án Thiên Chúa hay nơi phán xét những người vô tội và người công chính (Gal 2:16; Rom 3:26-28; 4:25; 5:18) *** Tha tội** là tội loài người được tha và rửa sạch bằng máu của Chúa Kito bị đóng đinh, bây giờ là đáng ngồi trên tòa “*ân xá mới*” vượt lên trên cả tòa cũ dành cho những kẻ được thương xót (Rom 3:25). ***Chuộc lại**, **Cứu chuộc** (*apolýtrois/lýtron* [Mark 10:45]) tức giải phóng con người mang lại tự do qua hình thức ‘*chuộc*’, vì vậy Thiên Chúa đòi hỏi phải lấy những khuôn mẫu ‘*cứu chuộc*’ loài người của Thiên Chúa từ Ai Cập (1Cor 1:30; Rom 3:24; 8:32; Eph 1:14); *** Và hòa giải** (Katallagé, katállassein) là hồi phục tất cả mọi người trên thế giới (*kósmos*) lại thành một khối trong tình bằng hữu và đồng chí nhân loại với

Thiên Chúa (2Cor 5:18-20; Rom 5:10-11; 11:15; cf Col 1:20-22). Tất cả những điều này và những điều khác như **cứu chuộc** (2Cor 7:10; Rom 1:16; 10:10; 13:11), **tự do** (Gal 5:1, 13; Rom 8:1-2, 21; 2Cor 3:17) và **tân tạo dựng** (Gal 6:15; 2Cor 5:17; Rom 6:4; 1Cor 15:45) đều gợi ra một thay đổi tình trạng chuyển nhượng từ Thiên Chúa và người anh em láng giềng thành một tân giao ước về tình yêu Thiên Chúa và sự hòa hợp giữa những người hàng xóm với nhau.

Cũng một quan trọng tương đương như vậy là sự áp dụng rộng rãi cái chết của Chúa Giêsu theo ngôn ngữ *hy sinh* trong phụng tự (sacrificial cult). Cái chết của Chúa Giêsu là của lễ “*hương thơm và hy sinh cho Thiên Chúa*” (Eph 5:2), một *hy sinh lễ vượt qua* (1Cor 5:7-8; John 19:14), một *giao ước mới* được thanh lọc bởi máu (sự chết) của Chúa Giêsu (Mark 14:24; 1Cor 11:25; Heb 7:22; 8:6; 9:15), và của lễ hoa trái đầu mùa (1Cor 15:20, 23). Nghi thức thờ phượng của Kito Giáo là để nhớ lại của lễ ấy (1Cor 11:25-26; Luck 22:19).

Các sách Phúc Âm được viết ra là để hồi tưởng lại sự chết và phục sinh của Chúa Giêsu, không đơn giản chỉ thể hiện một khoa thần học về Thánh Giá mà còn là câu chuyện kể lại cuộc sống của một người bị đóng đinh chết trên thập giá. Giảng huấn đầy sức mạnh của Chúa Giesu (Mark 1:27) và những đối đầu của Người trước bệnh tật, tử thần, và ma quỷ hiện hình thể hiện trước một cái đổi của Thiên Chúa về một thế giới đổ vỡ qua cái chết và phục sinh của chúa Giêsu Kito.

Trong các sách Phúc Âm và cùng khắp trong Tân Ước, cái chết của Chúa Giêsu đã trở thành một mô hình cho cuộc sống của người Kito hữu. Những ai là ‘*người-có-thể-bước-đi-theo*’ phải được chuẩn bị để vác lên vai Thánh Giá của Chúa Giêsu (Mark 8:31). Thánh Phaolo đã kêu gọi tại Philippi các Kito hữu hay gây gổ cãi lộn nhau là “*Đừng có làm gì tỏ ra mình ích kỷ tham lam hay tự phụ ta đây*” và hãy theo gương Chúa Kito là đáng không bao giờ coi mình là bình đẳng hay ngang hàng với Thiên Chúa, nhưng đã tự coi mình chẳng là gì trên thập giá (Phil 2:3-11); các tín hữu Corinto cũng được dạy là phải giới hạn tự do của mình đừng làm gương xấu cho anh chị em mình là những người mà Chúa Giêsu đã chết cho họ (1Cor *:8-13; cf. Rom 14:15). Trong 1Cor 17-2:5 Phaolo đã gọi Thánh Giá như là nguyên tắc khẩn cấp chống lại cung cách giả bộ của những người gọi là khôn ngoan và quyền thế. Đó là điều ô nhục đối với người Do Thái, người ngoại thì cho là điên khùng, nhưng với người có niềm tin thì đó là quyền năng và khôn ngoan của Thiên Chúa (1:23-24). Địa vị có được trong xã hội nơi một cộng đồng hay tổ chức, ít nhiều cũng là tặng phẩm của Thiên Chúa ban, lại là một dấu chỉ nghịch lý mà Thánh Giá cuối cùng chính là khôn ngoan, công chính, thánh hóa và cứu chuộc (2Cor 4:7-15).

Những hình ảnh về giàu sang phú quý và những kiểu nói, cách diễn tả trong Tân Ước là một chỉ thị cho Giáo Hội để thích ứng với những giai đoạn và

thời kỳ lịch sử khác nhau. Những câu chuyện cổ điển về chuộc tội hay đền tội với gợi ý làm người con giận của Thiên Chúa thường ít có liên quan đến người dân ngày nay trong khi những lý do để giải phóng, cứu chuộc và phá vỡ những bức tường ngăn cách (Eph 2:14-18) lại là những ma trận và thần dược của những thám hiểm mới về thần học. Dù người ta quay về với hình ảnh Chúa Giêsu trên Thánh Giá để được an ủi trong lúc đau khổ thì Tân Ước không bảo đảm việc dùng Thánh Giá như là sức mạnh thôi thúc người ta phải chịu đựng đau khổ và bất công. Đứng ra nó là hậu quả cởi trói đầy quyền lực của Chúa Giêsu và quên mình để đi đến với tha nhân (Phil 2:6-11; Mark 10:42-45), và bao gồm một màu nhiệm là không phải Thiên Chúa không thể miễn trừ cho Con Một của Người sự đau khổ của tính loài người. Tuy nhiên Thánh Giá và Phục Sinh vẫn là những gì mang hứa hẹn canh tân một thế giới xa cách phân tán và đổ vỡ.

Savi
Sep. 16, 2023

Bibliography:

- J.T.Carroll and J.B. Green, *The Dead of Jesus in Early Christianity* (Peabody, 1995), esp.257-79; - J.A. Fitzmyer, "Reconciliation in Pauline Theology," in *To Advance the Gospel* (1981, repr. Grand Rapids, 1998), 162-85;
- K. Grayston, *Dying, We Live* (Oxford, 1990);
- H.-E. Mertens, *Not the Cross but the crucified*. Louvain Theological and Pastoral Monographs 11 (Grand Rapids, 1992).
- Saint Helena, Wikipedia
- Reading The Old Testament / an introduction by Lawrence Boadt. Paulist Press, New York, N.Y./ Mahwah, N.J. 1984
- Holy Bible -New American Bible, revised edition, St Benedict Press 2011
- The new catholic answer bible with inserts by Paul Thigpen and Dave Armstrong. Copyright, 2011, 2006, 1987 and 1981, By Devore & Son, Inc. Wichita, Kansas 67201-Copyright 1970 by Catholic Bible Publishers, Wichita, Kansas 67201. Printed in the USA.
- Kinh Thánh (Cựu Ước & Tân Ước):Lời Chúa cho mọi người-Nhóm phiên dịch Các Giờ Kinh Phụng Vụ-Tái bản 2014 Hanoi,
- Kinh Thánh, Bản dịch của Lm Nguyễn Thế Thuấn, DCCT

màu thu

Màu thu ai họa sơn tuyền,
Cảnh vàng dát ngọc ảo huyền dòng trong,
Thuyền ai lờ lững thong dong,
Chèo buông mái gác trên dòng phước duyên.
Một vùng mây nước dào nguyên,
Thiên nhiên thanh bạch thủy nguyên đất trời.
Gương ao lóng lánh vàng rơi,
Hoàng liên tỏa áo đón mời sương trai,
Liễu dương xõa tóc trang đài,
Nhánh bông lả lướt trên đài gương trong,
Vấn vương dài khoảng chờ mong,
Đón thuyền neo bến trên dòng thuận an.

Nàng thu khoác áo son vàng,
Cài trâm ngũ sắc trên ngàn lá hoa,
Thêu màu lá đỏ viền tà,
Long lanh áo mỏng giọt ngà sương trắng,
Bụi mưa lóng lánh giăng giăng,
Màu thu tô điểm ai bằng nàng thu,
Trên vùng mưa gió sa mù,
Họa màu rực rỡ lá thu son vàng,
Pha màu ráng đỏ chiều tàn,
Xóa màn sương gió võ vàng tiết thu.
Cho người trong cõi phù du,
Còn thu hạnh phúc, còn thu an bình.

Huỳnh Anh Trần-Schroeder

Độc bài viết về

TRƯỜNG THANH-NIÊN PHỤC-VỤ XÃ-HỘI

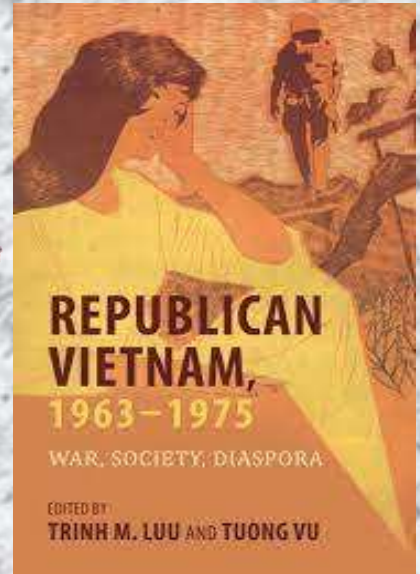
VÀ

THẦY THÍCH-NHẤT-HẠNH

Của Adrienne Minh-Châu Lê

Trong cuốn *Republican Vietnam, 1963-1975*

Nguyễn Lê Hiếu

Cuối tuần qua ở Oklahoma City, có buổi giới-thiệu hai cuốn sách trình-bày một số khám-phá mới về Việt-Nam. Cuốn đầu là *Unwilling to Quit: The Unwinding of American Involvement in Vietnam* (Chưa chịu bỏ cuộc: cuộc tháo-gỡ việc Hoa-kỳ can-thiệp ở Việt-Nam), tác-giả là giáo-sư David Prentice⁽¹⁾ và cuốn thứ hai: *Republican Vietnam, 1963-1975* (Tinh-thần) Cộng-hòa ở Việt-Nam vào thời-điểm 1963-1975 (Đệ-nhi Cộng-hòa)⁽²⁾, tổng-hợp nhiều tiểu-luận do Giáo-sư Vũ Tường⁽³⁾ và Tiến-sỹ Lưu Mỹ-Trình⁽⁴⁾ chủ-biên. Buổi sinh-hoạt kéo dài buổi chiều thứ bảy 7-10-2013 có phần hỏi và giải-đáp, tham-dự có một số người gốc Hoa-kỳ và một số sinh-viên gốc Việt trẻ, sinh hay lớn lên tại Hoa-kỳ.

I-
Cuốn *Tinh-thần Cộng-hòa ở Việt-Nam 1963-1975* gồm nhiều tiểu-luận; chúng tôi nhắm vào tiểu-luận số 6 (chương sáu) nhan-đề *Buddhist Social Work in the Vietnam War* (Công-tác xã-hội Phật-giáo trong thời chiến-tranh Việt-Nam) của Adrienne Minh-Châu Lê⁽⁵⁾, nghiên-cứu-sinh bậc tiến-sỹ ABD ở đại-học Columbia. Bài tiểu-luận gồm hai phần chính: phần đầu nói về chủ-thuyết Phật-giáo nhập-thế hay dẫn-thân và phần hai, việc trường Thanh-niên Phục-vụ Xã-hội (TNPVXH) đào-tạo các tác-viên phục-vụ xã-hội ở nông-thôn; rải-rác trong bài có những chi-tiết nhắc đến những hành-động chống chiến-tranh, mưu tìm hòa-bình cho tổ-quốc đang bị phá-hủy vì chiến-cuộc. Tiểu-luận dựa vào những nguồn nguyên-thủy của thiền-sư Nhất-Hạnh⁽⁶⁾ như là *Nẻo về cửa ý*, *Nhật-ký*(?), *Việt-Nam: Hoa sen trong biển lửa* và một số bài đăng trên các báo hay là các sách do ni-

cô Chân-Không chấp-bút như *Con đường mở rộng, Nắng mới, Learning true love*⁽⁷⁾. Tiểu-luận đã được sơ-thảo trước đây bằng tiếng Việt với nhan-đề *Đạo Phật dẫn thân và xây dựng đất nước Việt Nam trong các trang viết đầu tiên của Thích Nhất Hạnh* đăng trên *Kyoto review of SouthEast Asia*, số 35⁽⁸⁾.

Về phần chủ-thuyết, thầy Nhất-Hạnh đệ trình lên Giáo hội một phương-cách tạo hòa bình Phật-giáo Thống-nhất có thể giúp thực-hiện bằng cách “kêu gọi mọi phía” chấm-dứt các hành-động thù-địch; đồng-thời thành-lập một học-viện Phật-giáo và một trung-tâm thúc-đẩy cải-tạo xã-hội một cách bất-bạo-động⁽⁹⁾. Thầy Nhất-Hạnh nhận-xét là mỗi làng đều có một ngôi chùa và vị thầy-chùa có nhiều uy-tín còn dân-chúng thì ưa làm công-quả; Thầy vận-động giáo-hội chấp-nhận ý của Thầy và chỉ-thị các vị sư địa-phương phải nhập-thế, dẫn thân, làm gương và chỉ-bảo cho dân-chúng làm công-quả, không phải trong chùa, mà là ở ngoài xã-hội⁽¹⁰⁾. Việc này được gọi là phong trào Phật giáo dẫn thân và chống-đổi chiến tranh Việt Nam. Theo thầy Nhất-Hạnh thì các vị sư lãnh-đạo Phật-giáo quá già-nua và lỗi-thời, không hiểu và không theo lời mình khuyên-bảo, gây rạn-nứt trong giáo-hội. Lúc đó, thầy Nhất-Hạnh là chủ-bút báo Phật-giáo; Thầy viết trên tờ *Phật Giáo Việt Nam*⁽¹¹⁾ cổ-võ chủ-trương của mình trên cơ-quan ngôn-luận chính-thức của Giáo-hội mặc dù khác với đường-lối chung. Có vẻ như thầy Nhất-Hạnh đi hăng-say vượt qua trách-nhiệm và quyền-hạn⁽¹²⁾ cho nên thầy Viện-trưởng đại-học Vạn-Hạnh phải lên tiếng lưu-ý cần phân-biệt ý-kiến và công-việc riêng của thầy Nhất-Hạnh, không phải là đường-lối của giáo-hội và Đại-học Vạn-Hạnh⁽¹³⁾. Có người lại ngụ ý ngược lại rằng Mỹ đã mua chuộc thầy Viện-trưởng để nói xấu thầy Nhất-Hạnh⁽¹⁴⁾. Sự chia-rẽ trong giới lãnh-đạo Phật-giáo không chỉ nằm trong mục-đích dẫn-thân hay thuần-túy lễ-nghi tôn-

giáo mà còn trong cả vấn-đề chính-trị, chiến-tranh; dẫn đến việc Giáo-hội phân-chia thành hai nhóm: các thầy bên Ấn-quang hai lần tấn-công Việt-Nam quốc-tự, sau nha tuyên-úy thuộc quân-lực VN phải can-thiệp dàn-xếp mới tạm yên một thời-gian ngắn, theo lời kể của thầy Thích-Tâm-Châu⁽¹⁵⁾.

Năm 1963, sau khi Hoa-Kỳ hậu-thuần việc lật đổ chế-độ đệ-nhất Cộng-hòa thời Tổng-thống Ngô-Đình-Diệm, thầy Nhật-Hạnh trở về Việt-Nam ước-vọng giải-quyết những đau-khổ chiến-tranh và bắt-công tạo ra, đồng thời vẽ ra một hướng đi mới “dấn-thân” nhập-thế. Thầy gặp cô Cao Ngọc Phượng, coi là một trong “13 cây tùng (đầu-tiên) của Thầy”, nhóm người trẻ đầy nhiệt-huyết theo thầy tu học và thực-hiện những mộng dự án của thầy từ thuở khởi đầu; cô Phượng cũng là một trong sáu đệ-tử đầu của dòng tu *Tiếp-Hiện* do thầy sáng-lập sau đó, vào năm 1966; cô Phượng sau này trở thành Ni-cô Chân-Không⁽¹⁶⁾, (hai người nữ khác là Phạm-Thùy-Uyên và Nhất-Chi-Mai, người sẽ tự-thiên trước chùa Từ-Nghiêm)⁽¹⁷⁾. Cô Phượng vẫn là người đệ tử ruột và cộng-sự thân-thiết nhất của thầy trong phần còn lại của cuộc đời ông. Thầy cũng hướng-dẫn sự chú Nhất-Trí-người đệ-tử đầu-tiên được Thầy thế-phát xuất-gia và - là một tác-viên xã-hội tài-năng, người phụ-trách chính chương-trình xây-dựng làng-tự-nguyện⁽¹⁸⁾ đầu-tiên ở Cầu Kinh. Cô Phượng phụ-trách chính xây-dựng thí-điểm thứ hai Thảo-Điền. Các tác viên Phật-tử trẻ giúp dân làng xây trường học, hệ-thống tưới tiêu, nhà vệ-sinh... “*Chúng tôi không có tiền-bạc, nhưng chúng tôi đã có kế-hoạch và rất nhiều thiện-chí*”, Thầy nói.

Về phần sinh-hoạt, thầy Nhật Hạnh rất hài lòng và hãnh-diện về các công-tác dấn-thân phục-vụ của khóa-sinh trường TNPSXH; ngài vui-về kể ra hai thí-điểm Cầu-kinh và Thảo-Điền quanh Sài-gòn. Sau có thêm hai thí-điểm khác ở miền Trung, chỉ nói qua loa một ở Khánh-hòa, một ở Thừa-thiên. Hai năm sau khi thiết-lập Trường TNPVXH thì thầy Nhật-Hạnh hết điều-hành chương-trình dấn-thân phục-vụ xã-hội mà chuyển sang chính-trị, tranh-đấu cho hòa-bình, chống chiến-tranh. Thầy kể là một số giới trẻ Phật-giáo tiếp-tục sinh-hoạt theo tôn-chỉ Thầy đề ra, tuy-nhiên cũng có một số tự mình bỏ cuộc, hay rút chân ra theo áp-lực của gia-đình. Chúng ta không có nhiều tin-tức về thành-quả thực-tiến nói chung. Tuy-nhiên, theo Adrienne Lê, công-bằng mà nói *Quy-mô của các dự-án phát-triển và cứu-trợ do thanh-niên lãnh-đạo này rất nhỏ – chưa đầy mười nghìn người tốt-nghiệp từ SYSS (trường TNPVXH) trong thập-kỷ tồn-tại của nó – nhưng chúng là biểu-hiện cho tầm nhìn rộng lớn hơn của Thích Nhật-Hạnh về xây-dựng quốc-gia. Trường học là một phong-trào cấp cơ-sở, được thúc đẩy bởi các nguyên-tắc Phật-giáo dấn-thân, tìm cách xây-dựng một nền-tảng vật-chất và tinh-thần cho Việt-Nam. Không có cách nào để biết liệu những nỗ-lực dấn-thân của Phật-giáo như SYSS có mang lại những thay-đổi chính-trị và tinh-thần quy*

-mô lớn mà Thích Nhật-Hạnh tin là cần-thiết hay không⁽¹⁹⁾. Còn theo thầy Nhật-Hạnh thì tuy đã xa rời trường nhưng ông vẫn theo dõi và lạc-quan cho rằng “*Những người trẻ tuổi... đang dẫn đường cho những luồng suy-nghĩ và hành-động mới của Phật giáo. Họ đang sinh ra Phật-giáo dấn-thân*”. Chúng ta có thể nhận-định vài thành-quả lẻ-loi như trong hai thí-điểm đầu-tiên, Cầu-kinh và Thảo-Điền. Các khóa-sinh TNPVXH giúp dân làng xây trường học và khởi sự dạy chữ cho trẻ con trong làng: lúc đầu, họ dạy các em nhỏ học ở ngoài đồng, có một người trong làng cho mượn nhà, sau dân làng xây một căn trường làng nhỏ gọi là trường *Sơn-ca*; các khóa-sinh TNPVXH cũng chỉ-bảo các kỹ-thuật nông nghiệp vì Thầy quan-niệm nghề nông là sinh-hoạt căn-bản, sản-xuất chính ở nông-thôn⁽²¹⁾. Cũng chỉ cách xây dựng hệ thống tưới tiêu và hướng-dẫn chỉ mẫu nhà cầu tự-hủy, phổ-biến các biện-pháp vệ sinh cộng đồng... xây thêm trạm y-tế gọi là trạm *Tinh-thương*. Sau đó, họ cũng bắt đầu huấn-luyện dân làng các kỹ-thuật xây-dựng khác.

Về mặt chính-trị chống-đối chiến-tranh và tranh-đấu cho hòa-bình, tác-giả Adrienne Lê viết rằng Thầy cho rằng nguồn-gốc chiến-tranh là do Hoa-kỳ khởi-sự và do chính-quyền miền nam cổ võ chống Cộng⁽²⁰⁾. Chống kháng chính-phủ ở trong nước chưa đủ, Thầy đi sang tận Hoa-kỳ rồi tiếp-tục với một chuyến đi Âu-châu cổ võ cho hòa-bình gây tạo áp-lực đòi Hoa-kỳ rút ra khỏi Việt-nam; Trong khi một mặt kêu gọi hòa-bình và thương-yêu, mặt khác Thầy cổ-võ phải dựa vào “sức mạnh”⁽²¹⁾.

Vì nhận-định rằng Hoa-kỳ và chính-phủ (Nam Việt-Nam) là nguồn gốc chiến-tranh cần phải dùng sức-mạnh không bạo-lực để - dùng tiếng “phía bên kia” - *giải-phóng* miền Nam. Cũng vì theo góc nhìn của Thầy và ni-cô Chân-Không nên tác-giả Adrienne Lê đã kết-luận *Phong trào Phật giáo tại miền Nam Việt Nam vật lộn với sự chia rẽ và bất đồng trong nội bộ, cũng như đàn áp bạo lực của chính quyền VNCH*. Kết-luận này có thể hiểu được vì tác-giả dựa rất nhiều vào các tài-liệu nguồn của người trong cuộc viết như đã dẫn ở phần đầu. Adrienne Lê tiếp-cận vấn-đề theo chiều dài thời-gian và qua hồi-ký của người trong cuộc, có tính cách diễn-giải các việc cũ và ghi-chép các chi-tiết được họ nhớ và tin như thế. Bài viết nhiều chi-tiết dẫn-giải; trong số 101 ghi chú thì có đến một nửa thuộc về những tài-liệu nguồn nguyên-thủy trên của thầy Nhật-Hạnh và ni-cô Chân-Không.

Tác-giả Adrienne Lê đã tường thuật và trình bày, nhận định rất đầy đủ, chính xác về một nhân tài xuất chúng qua hai công-tác quan-trọng trong đời ngài là chủ-thuyết dấn-thân và công-trình phản-chiến; đánh giá cao tôn-chỉ và thành-quả của phong-trào. Không còn gì để viết thêm.

II-

Vì không còn gì để viết thêm về chiều dài và chiều sâu của công-tác phục-vụ xã-hội do thầy Nhật-

Hạnh khởi-xương, tôi muốn tiếp-cận đề-tài theo phương-cách khác: nhìn vào hoàn-cảnh chung-quanh và điều-kiện biên-vi của phong-trào. Cùng mối ưu-tu xây-dựng và phát-triển nông-thôn, khoảng thời-điểm đó, có hai chương-trình *Cải-cách Ruộng-đất ở miền Bắc* và *Người Cày Có Ruộng ở miền Nam*, khác nhau trời vực.

Ngoài Bắc ruộng cũ khai-thác nhiều đời, nay cần-cối, dân đông đất hẹp, người có ruộng mệnh-mông hiểm, những người gọi là địa-chủ nói chung có mười sào hay vài mẫu, không khác-biệt nhau nhiều và cũng không hơn người làm công tá-diên cho lắm. Mục-dịch chính của cuộc *Cải-cách Ruộng-đất ở miền Bắc* lúc đó, không phải là lấy đất chia cho dân để cho mọi người đồng làm đồng hưởng mà là lợi-dụng cơ-hội để đấu-tranh giai-cấp, chia mũi dùi diệt tư-sản hầu ruổi-rong mau cho bước lên kịp xã-hội chủ-nghĩa. Ngoài mặt thì nói là nhắm vào địa-chủ giàu-có bóc-lột nhưng bề trong thì lại có mục-tiêu chỉ-tiêu dựa vào con số được xia từ trên xuống: khi cần thỏa-mãn chỉ-tiêu thì trung-lưu biến thành đại-địa-chủ, mà nếu vẫn chưa đủ thì một hai sào cũng đủ xếp cho vào địa-chủ gian-ngoan bóc-lột. Đây là nói về tiêu-chuẩn⁽²²⁾. Về thực-hiện phân-loại thì các đoàn các-bộ theo phép ba cùng, cùng ăn cùng ở cùng làm - không phải để lấy lòng gây cảm-tình mà là theo-dõi phân-loại giai-cấp. Khi thực-hiện thì không theo thủ-tục tổ-tưng mà áp-dụng phương-pháp cách-mạng đấu-tranh, kích-động đám-đông, tố cáo tố-khổ, tịch-thu cướp-bóc. Khi chụp-mũ buộc tội không dựa vào luật-lệ hiện-hành, khép tội cho những hành-động khi trước hợp-pháp mà nay không còn hợp. Cuộc *Cải-cách Ruộng-đất ở miền Bắc*, vì không có hoặc không theo luật-pháp, lại áp-dụng phương-cách cách-mạng phi-luật-lệ tùy-tiện luật rừng nên gây nhiều oan-trái mất lòng nhân-dân⁽²³⁾. Từ đó có màn nghiên-cứu, phân-tích, sửa-sai nhưng dân nghèo lại nghèo thêm, phải chờ đến thời đổi mới mới có chút hy-vọng cải-tiến.

Trong Nam, đất mới, ruộng thẳng-cách-cò-bay, đại-diên-chủ ở Sài-gòn cho tá-diên canh-tác; tá-diên lại phải vay vốn của mấy thương-gia Chợ-lớn ứng trước chia mùa-màng sau. Phải trả tiền tô cho chủ đất và tiền ứng trước của thương-gia; tùy năm được mùa hay không mà có đủ ăn hay dành-dụm được chút đỉnh. Để giúp đỡ cho giới tá-diên nên mới có chương-trình cải-cách theo khẩu-hiệu *Người Cày Có Ruộng*: chính-phủ xuất vốn để mua đất của đại-diên-chủ, ra luật để họ có quyền giữ một số diện-tích phải chăng để khai-khẩn. Số thặng-dư bán cho chính-phủ, theo giá thị-trường; một phần trả bằng tiền mặt, một phần bằng công-khố-phiếu. Chính-phủ chia-phát cho tá-diên; lại lập Hợp-tác-xã giúp ứng vốn, giúp đầu-tư mua dụng-cụ, máy cày cấy cho thành-viên luân-phiên xử-dụng; giúp kỹ-thuật canh-nông, cung-cấp gạo giống tốt, phân bón.

Hai cuộc cải-cách hai miền có điểm chung: phương-tiện sản-xuất nắm vai trò quan-trọng. Trong cuộc cách-mạng kỹ-nghệ, các xưởng-máy là

phương-tiện sản-xuất dẫn đến sự phân-chia nhuận-lợi chênh-lệch giữa chủ-nhân nhà máy sản-xuất và nhân-viên trong xưởng; không những trong hiện-tại mà còn kéo dài đời này qua đời sau, một định-mệnh giả-tạo bất-biến của *con vua và con thầy-chùa*⁽²⁴⁾. Cách-mạng dẫn đến chính-thể công-xã: các phương-tiện sản-xuất phải thuộc về công-nhân, công-nhân là chủ-nhân-ông chung. Công-cụ sản-xuất thuộc vào xã-hội và chế-độ gọi là công-xã. Vì sự éo-le hay sai-nhầm của ngôn-ngữ-học, nay ta gọi là cộng-sản. Về nông-nghiệp mà cây-cấy hầy còn là sinh-hoạt gia-đình cổ-truyền, chương-trình *Người-Cày-Có-Ruộng* đưa phương-tiện sản-xuất là ruộng đất vào tay người cày; lại giúp lựa giống lúa tốt, và tổ-chức hợp-tác-xã, nghĩa là huấn-luyện luôn một lúc, kỹ-thuật trồng-trọt (chọn giống lúa, phân bón, sử-dụng cơ-khí) mà cũng huấn-luyện thêm kỹ-thuật quản-trị (hợp-tác-xã, chung vốn, chung phương-tiện).

Bên cạnh hai chương-trình do chính-phủ hai miền đề-xuất và thực-hiện, xuất-hiện chương-trình Phục-vụ của thầy Nhất-Hạnh không đi xa ngược lên vấn-đề nguồn sở-hữu ruộng-đất mà chỉ khởi đầu ở giai-đoạn người dân đã có đất, chỉ còn thiếu kỹ-thuật và thiện-nghĩ. Các tác-viên Phụng-sự mang thiện-tâm thiện-chí đến huấn-luyện cho dân ở nông-thôn, kèm theo phương-cách “ba-cùng” của cộng-sản. Nhưng cải-tiến nông-thôn không thể chỉ trông vào thiện-chí và “ba-cùng” mà thôi. Cũng cần phương-tiện tài-chính, có kế-hoạch, tài quản-trị; và cả một kế-hoạch phối-hợp tài-năng đa-diện. Chương-trình Phục-vụ của trường TNPHXH không nắm rõ chương-trình phát-triển nông-thôn quy-mô của chính-phủ mà *Người Cày Có Ruộng* chỉ là phần cơ-sở sản-xuất căn-bản được nối tiếp bởi các chương-trình liên-bộ canh-nông, thông-tin, giáo-dục, y-tế v.v... Chỉ nhắc tới mà không đi vào chi-tiết, chúng ta có nghe thấy các bàn-cãi về lúa Thần-nông, phân-bón xanh, máy cày Nhật-bản nhỏ thích-hợp hơn cho nước ta (hơn là máy lớn Âu-Mỹ) v.v... Vì không biết chương-trình giáo-dục ở nông-thôn nên ni-cô bị một viên quận-trưởng giải-thích sai-lầm là một làng phải có trên 200 trẻ mới được bộ Giáo-dục cấp xây trường-học. Vì không-biết chương-trình y-tế nông-thôn nên ni-cô mới cho xây trạm y-tế Tỉnh-Thương⁽²⁵⁾. Cũng khoảng thời-gian 1964-1975, người viết có làm việc ở nông-thôn, có cơ-hội và điều-kiện hiểu-biết hệ-thống y-tế nông-thôn có cơ-sở lớn nhỏ khác nhau, những nơi tương-tự như Cầu-Kinh hay Thảo-diên thì có thể có một bệnh-xá hộ-sinh xã hay trạm y-tế; có nhân-viên là tá-viên hộ-sinh hay cô-đỡ hương-thôn hay các-bộ y-tế nông-thôn; nếu nhỏ hơn mà không hay chưa có cơ-sở thì thường dàn-xếp để cô giáo làng hay cậu cán-bộ thông-tin giữ tủ thuốc nông-thôn, một cái tủ nhỏ có 13 loại cấp-cứu như thuốc ho, thuốc cảm, thuốc đau bụng tiêu chảy, băng bông... Bệnh nặng hơn thì chuyển lên bệnh-xá hộ-sinh xã hay quận, mà nặng hơn nữa thì cấp quận sẽ chuyển về bệnh-viện tỉnh. Như vậy, ở nông-thôn có sự phối-hợp hàng ngang liên-bộ, tiếp tay nhau; lại có hệ-thống chuyển

bệnh hàng dọc yếm-trợ nối-tiếp, tạo thành mạng lưới an-toàn. Câu chuyện kể áp nọ có 77 em nhỏ không được đi học nên không biết chữ, toán TNPVXH kêu gọi đồng-bào xây căn nhà bốn gian, ba phòng năm lớp học năm bậc cao-thấp thành trường Sơn-ca và phòng cuối dùng làm trạm y-tế Tĩnh-thương, nghe thì cảm-động nhưng không thực-tế. Các em không được đi học, trình-độ mù chữ sao lại chia thành 5 cấp? mấy bác-sỹ tác-viên phục-vụ xem bệnh, phát cho mấy viên thuốc chữa hết bệnh (26)? Nghe cảm-động và phấn-khởi. Nhưng nghĩ cho kỹ, có hơn bảy chục trẻ em, khoảng 50 gia-đình; gom cả bố mẹ ông bà, dân-cư khoảng 200. Nếu mỗi người đau một năm bốn lần đi khám bệnh thì có khoảng 800 lần khám bệnh; trung-bình không đến 3 khám-bệnh mỗi ngày cho hai bác-sỹ tự-nguyên chăm-sóc là cả một sự phí-phạm tài-nguyên nhân-sự. Thành ra, thầy Nhất-Hạnh nói đúng, trường đào-tạo nhân-sự trẻ có tinh-thần phục-vụ xã-hội cao; đó là thành-quả chính; và Adrienne Lê nói cũng đúng, không nên đo lường sự thành-công bằng kết-quả vật-chất thực-tế.

III-

Có một câu chuyện đáng so-sánh là trường-hợp một cư-sĩ từng đóng-góp vào công-cuộc tổ-chức canh-tân Phật-giáo, dịch kinh-kệ, làm công-tác cứu-tế cơn lụt nạn đói, lo tự-lực cánh-sinh, lập trại tế-sinh, v.v... cứu-giúp bao nhiêu dân chúng trẻ em mồ-côi trong thời chinh-chiến: đó là câu chuyện bò-tát Thiều-Chửu. Ngài nhận-xét về phong-tục trong Phật-giáo: *Khi đi sâu vào nhà chùa, tôi thấy sự tổ chức ở chùa không đúng một chút nào với lời Phật dạy; trái lại hoàn toàn dập theo khuôn khổ phong kiến chia giai cấp rất khắc nghiệt... lại còn dùng thuật mê tín về ra đàn tràng cúng bái, đục khoét nhân dân để sống một đời nhàn rỗi. Vì thế tôi nhất định không theo chế độ đó; cho tới ngày nay tôi cũng chỉ là một tín đồ tin ngưỡng triết lý mà thôi. Hơn nữa, nếu có dịp,... tôi theo đuổi việc chấn hưng Phật Giáo".* Thế là Ngài cùng với thầy Thích-Trí-Hải và nhiều thầy khác góp công sáng lập Hội Phật Giáo Bắc Kỳ (1934); ngài đề nghị Tăng sĩ phải: 1- Đoàn kết lại trong một tổ chức Phật Giáo thống nhất; 2- Lao động tự nuôi thân bằng các nghề làm ruộng, công nghệ, giáo dục, y tế; 3- Học và thực hành Phật Giáo Nhân Gian; 4- Góp tài lực cải thiện đời sống nhân dân; không khác gì những điều thầy Nhất-Hạnh nói với các lãnh-đạo Phật-giáo sau này: đoàn-kết thống-nhất và dẫn-thân nhập-thế. Ngài lại lập trại Tế-sinh, dạy trẻ-em góp công canh-tác; nói chung, Ngài đi bước trước thầy Nhất-Hạnh và là nhân-vật uy-tín trong xã-hội. Trong chiến-dịch đấu-tổ Cải-cách Ruộng đất, vì có uy-tín trong dân chúng, Ngài bị đội Cải-cách đấu-tổ; sau một tháng, Ngài tự trảm mình năm ngày trước khi Hiệp-định Geneva chia rẽ nước được ký-kết (27).

Thầy Nhất-Hạnh sinh sau Ngài một phần tư thế-kỷ, đưa ra những đề-nghị dẫn-thân nhập-thế cũng khoảng một phần-tư thế-kỷ. Đề-nghị của cả hai đều

bị bác-bỏ lúc đầu. Cái khác là ngài Thiều-Chửu thực-sự bắt tay làm điều mình nghĩ trong khi thầy Nhất-Hạnh có cái nhìn bao-quát hơn, lập ra trường TNPVXH đào-tạo nhân-sự tính chuyện đường dài. Và thầy Nhất-Hạnh cũng có khả-năng tồn-tại hơn, lướt qua được những khó-khăn chống-đối mà tồn-tại, thọ qua tuổi chín mươi.

Ghi-chú

1- David Prentice: bằng tiến-sỹ từ đại-học Ohio, giáo-sư đại-học Oklahoma State University.

2- Giai-đoạn 1963-1975 bao-gồm thời chuyển-tiếp giữa hai nền cộng-hòa 1963-1966 và đệ-nhi cộng-hòa 1967-1975. Tình-tự Republican tạm-hiểu để mô-tả giá-trị tinh-thần dân-chủ (cộng-hòa) hơn là tổ-chức thể-chế. Cuốn *Republican Vietnam 1963-1975* này tiếp-nói tuyển-tập trước nói về chuyển-hướng tới các giá-trị cộng-hòa dưới thời Pháp-thuộc *Building a Republican Nation in Vietnam, 1920-1963 (Xây-dựng tinh-thần dân-chủ (cộng-hòa) Việt-Nam, 1920-1963.)*

3- Giáo-sư Vũ-Tường (Prof. Tuong Vu) Giáo-sư và Trưởng-khối Chính-trị và Trưởng Trung-tâm Nghiên-cứu Mỹ-Việt, Đại-học Oregon.

4- Tiến-sỹ Lưu Mỹ-Trinh, tốt-nghiệp Đại-học Cali ở Berkeley; Luận-án: Luật-pháp và Văn-chương ở Công-hòa Chủ-nghĩa Xã-hội Việt-Nam, 2019.

5- Adrienne Minh-Châu Lê, nghiên-cứu-sinh bậc tiến-sỹ, chuyên về môn sử liên-hệ Việt-Mỹ trong thế-kỷ 20. Tác-giả đã hoàn-tất chương-trình tiến-sỹ và chỉ còn bảo-vệ luận-án, gọi là ABD (viết tắt của All But Dissertation)

6- Tác-giả tiểu-luận dẫn một số lớn sách và bài viết của thầy Nhất-Hạnh như *Journal entry, History of Engaged Buddhism, Struggle for Peace in Vietnam, Thống-nhất toàn-vẹn (ký bút-hiệu Đa-Thảo), Nẻo về của ý, Nói với tuổi hai-mươi, Lotus in the sea -fire...*

7- Chân-Không: đệ-tử ruột của thầy Nhất-Hạnh, viết một số sách như *Con đường mở rộng, Năng mới, Learning true love.*

8- *Kyoto review of SouthEast Asia*, số 35; *Đạo Phật dẫn thân và xây dựng đất nước Việt Nam trong các trang viết đầu tiên của Thích Nhất Hạnh - Kyoto Review of Southeast Asia*; bản tiếng Anh *Engaged Buddhism and Vietnamese Nation-building in the Early Writings of Thích Nhất Hạnh - Kyoto Review of Southeast Asia.*

9- Theo ni-cô Chân-Không, ba thỉnh-nguyện gồm: 1- *Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất nên đứng lên kêu gọi anh em miền Nam và miền Bắc Việt Nam ngồi lại tìm giải pháp chung để chấm dứt chiến tranh cốt nhục tương tàn.* 2- *Giáo Hội xây dựng gấp Viện Cao Đẳng Phật Học để xây dựng lớp trí thức mới có tu có học rành mạch những điều Phật dạy hầu hướng dẫn đất nước đi về hướng đại trí đại bi, khoan dung, và biết lắng nghe tiếng nói của toàn dân.* 3- *Giáo Hội thành lập ngay một trung tâm đào tạo Tác Viên Xã Hội đi về nông thôn chăm sóc cho*

đại đa số quần chúng nghèo thiếu ăn thiếu học và thiếu cách tổ chức. Nói một cách khác là xây dựng cơ cấu hạ tầng xã hội cho công bằng, căn cứ trên nhiều điều Phật dạy. Theo Chân-Không, cấp lãnh-đạo chỉ chấp-thuận điều 2. Xem *Con đường mở rộng*, ch 6: *Làng Tình-thương*.

10- Nẻo vào cửa ý: ch.XII Thơ cho Steve: Ở mỗi làng Việt Nam đều có một ngôi chùa và một ông thầy chùa. Nếu thuyết phục được ông thầy theo phong trào cải tiến nông thôn thì chắc là không bao lâu phong trào sẽ thành công.

11- *Phật Giáo Việt Nam*. Đây là tạp chí chính thức của Tổng Hội Phật Giáo Việt Nam mà thầy Nhật-Hạnh làm tổng biên tập từ năm 1956 đến năm 1958. Hơn hai năm sau, tờ báo bị đình bản. Lý do là hết tiền. Thầy Nhật-Hạnh chỉ-trích: *Nhưng kỳ thực, đó là vì các nhà lãnh đạo Phật giáo miền Trung và miền Nam không chịu đựng được những loạt bài nói về vấn đề thống nhất thực sự. Trong một buổi họp, họ đã lấy cớ hết tiền để kết liễu sinh mệnh của tờ báo. Họ có nói: 'Ai lại tờ báo của Tổng hội mà đi dạy Tổng hội về vấn đề thống nhất bao giờ'.* Cuộc đời của thiền sư Thích Nhất Hạnh (luatkhoa.com)

12- Adrienne Lê phê-bình khi làm những điều này, ông (thầy Nhật-Hạnh) đã sử-dụng ngôn-ngữ của một nhà hoạt-động hơn là giọng điệu được đo lường (dè-dặt chừng-mực) của một biên tập viên chính thức.

13- Cao Ngọc Phượng: *Con đường mở rộng*, ch 9: Bản tin của Đại-học Vạn-Hạnh ghi "Trong cuốn *Hoa Sen Trong Biển Lửa* nhà xuất bản có giới thiệu tác giả Thích Nhất Hạnh như là sáng lập viên của Đại Học Vạn Hạnh, chúng tôi xin minh xác là thầy Nhật Hạnh tuyệt đối không còn dính dáng gì với chúng tôi hết! Ký tên Thích Minh Châu".

14- Cao-Ngọc-Phượng: -nt- A thì rta a vì thầy Nhật Hạnh đi kêu gọi hòa bình, kêu gọi hai bên ngưng chém giết nhau, nhân danh những người dân chạy dưới đạn bom và nhân danh đa số đồng bào, tiếng nói của thầy đang có ảnh hưởng lớn ở Hoa Kỳ nên cái cơ quan "văn hóa tư nhân" phải làm mọi cách để phá hoại uy tín đó. Chừng đó thầy Thanh Văn cũng giận và mới bật mí là chính họ cũng ra điều kiện một cách rất nhã nhặn rằng nếu thầy Thanh Văn chịu ký tên trên một tờ giấy nhỏ xác nhận thầy Nhật Hạnh không còn dính dáng gì với TNPSXH nữa thì họ sẽ cho TNPSXH ngay tám mươi ngàn đô la ấy.

15- Khoảng giữa thập niên 1960 đã có sự phân-hóa trong giới lãnh đạo Giáo hội ngã thành hai nhóm: "Khối Việt Nam Quốc tự" đa-số, có tám đoàn thể, chuyên lo về tôn-giáo xã-hội; còn "Khối Ấn Quang" gồm ba đoàn thể do Thượng tọa Thích Trí Quang và Đại đức Thích Nhất Hạnh lãnh đạo mang khuynh hướng thiên tả. Thầy Thích-Tâm-Châu viết trong *bạch-thư Đại Nạn Của Phật Giáo và đất Nước* rằng Viện Hóa Đạo Ấn Quang chuyển hướng theo đường hướng "Hòa Bình Khuynh Tả". Viện Hóa Đạo Ấn Quang cử các vị ra nước ngoài liên lạc với các

nhóm phản chiến, yêu cầu Mỹ rút quân, phản đối chính sách chống Cộng của VNCH, đòi hòa bình. Viện Hóa Đạo Ấn Quang cử Thượng Tọa Nhất Hạnh làm Trưởng Phái Đoàn Hòa Bình bên cạnh Hòa Đàm Paris.

16- Cô Phượng nguyên là sinh-viên môn Sinh-học, gặp thầy Nhật-Hạnh lúc còn ở tuổi 20, sau được gửi sang Pháp tu-nghiệp; khi về theo thầy Nhật-Hạnh làm công-tác xã-hội; là một trong 13 đệ-tử đầu tiên coi như 13 cây tùng; khi thầy Nhật-Hạnh lập dòng tu Tiếp-Hiện thì cô Phượng là một trong ba nữ *chúng-trụ-tri* đầu tiên. Cô góp công "in lậu" và phổ-biến sách của thầy Nhật-Hạnh; từng bị bắt. Cô cũng tích-cực tham-gia chương-trình thiết-lập các làng Tình-thương (cũng gọi là làng Tự-nguyện). Sau thành Ni-cô Chân-Không, cùng với thầy Nhật-Hạnh thiết-lập các cộng-đồng tu gọi là làng Hồng, làng Mai. *Con đường mở rộng*, hồi-ký của Chân-Không, Ch.9: *Dòng Tiếp Hiện và những hoạt động dần thân* – Làng Mai (langmai.org)

17- Hai chúng-trụ-tri đầu-tiên khác là Diệu-Thiện Phạm-Thúy-Uyên và Diệu-Huỳnh Phan-Thị-Mai; cô Mai sau này có hiệu là Nhất-Chi-Mai, sẽ tự-thiền ở trước chùa Từ-Nghiêm, nói là để nguyện cho hòa-bình, ngày Phật-đản 16-5-1967.

18- Sư-chú Nhất-Trí là một đệ-tử sớm của thầy Nhật-Hạnh, người xây-dựng thí-điền làng Tự-nguyện đầu-tiên Cầu-Kinh, sau bị bắt mất-tích ngày 14-6-67 ở Bình-phước, theo ni-cô Chân-không (*Con đường mở rộng*). Bình-phước là khu không an-ninh. Adrienne Lê kể thêm là ngày hôm sau, những tác-viên còn lại bị nhóm người lạ mặt nói nghi họ là *gián-điệp làm việc cho Mỹ* và đuổi về Sài-gòn. Cũng mô-tả những người khủng-bố đầu-tiên cũng ở vùng Bình-phước này, đầu đội mũ sắt, mặc quần đùi và *đi chân đất. Republican Vietnam*, 1963-1975, ch 6, tr. 134-5. Với những chi-tiết như vậy, Adrienne Lê kết-luận là không biết ai là thủ-phạm từng ra lệnh khủng-bố. *Perhaps one of the most disturbing things about these incidents is that to this day it remains impossible to know who gave the orders to kill SYSS students—whether it was agents of the RVN or people affiliated with the National Liberation Front. Both sides were competing for control of the countryside at the time.*

19- Adrienne Lê: *Scholars might be eager to compare the development projects of the SYSS with those of the South Vietnamese government. Of course, the scale and reach of RVN agricultural programs dwarf those of the SYSS. A few hundred volunteers could not possibly compete with multi-million-dollar programs backed by the South Vietnamese and US governments. This chapter highlights not the numerical impact of SYSS programs—as measured in acres planted, livestock raised, or households uplifted—but instead the hopes and principles of Buddhist youth who resolved to risk death to improve the lives of their fellow countrymen, and who refused*

to take sides in the war Republican Vietnam, tr. 131-2

20- Adrienne Lê: *Believing that the United States was the main driving force behind the war, Nhất Hạnh left Vietnam to conduct a peace tour in 1966. Sđd, tr 127.*

Người Mỹ đã tin tưởng quá ở mãnh lực đồng tiền và chính phủ của ông Diệm, đã tin tưởng quá ở sức mạnh bạo lực. Cuộc đời của thiền sư Thích Nhất Hạnh Luật khoa tạp chí.

21- Cái chân hoặc cái thiện bao giờ cũng phải đi với cái cường. Chân-lý mà không đủ sức mạnh thì không có chỗ đứng. Sức mạnh không hẳn là bạo-lực. Nhưng mà anh phải mạnh

22- Trong cuốn *Những thiên-đường mù*, tác-giả Dương-Thu-Hương đã ghi lại ba giai-đoạn: Đấu-tổ, Sửa-sai và Đổi-mới, nói lên những chỉ-tiêu quá chủ-quan, những thi-đua vượt chỉ-tiêu quá-lố, những lạm-dụng ác-nghiệt. Trong luận-án tốt-nghiệp, tiến-sỹ Lưu-Mỹ-trình đã phân-tích cuốn tiểu-thuyết này, chỉ ra liên-hệ giữa văn-học và luật-pháp trong nước ta thời Cải-cách ruộng-đất. *Law and Literature in the Socialist Republic of Vietnam By Trinh M. Luu Doctor of Philosophy in Comparative Literature University of California, Berkeley*

23- Nguyễn-Mạnh-Tường: *Qua những sai lầm trong Cải-cách Ruộng Đất, xây dựng quan-điểm lãnh-đạo.*

24- Con vua thì lại làm vua...Jean Paul Sartre kể chuyện một chủ-nhân-ông xưởng máy dạy con trai cách điều-hành xưởng và phép đối-xử với nhân-viên trong xưởng. Cậu bé hỏi: khi bố già thì các thợ-thuyền cũng già rồi vậy còn ai cho con làm xếp? Ông bố trả lời: Con các người thợ sẽ thành thợ trong xưởng của con và con sẽ là xếp của họ. Đây cũng là một khía-cạnh của xã-hội định-mệnh-luận (le determinisme social) mà Flaubert, Balzac... có đề-cập đến. Chủ-thuyết cơ-hội đồng đều có ước-vọng sửa-sai xã-hội định-mệnh-luận, cỗ-võ cho khả-năng di-động (cầu-tiến) trong xã-hội (mobilité sociale)

25- Chân-Không: *Con đường mở rộng, ch 6. Thế là vài tuần sau chúng tôi có được ngôi trường nóc lá vách đất và tre với ba lớp học và một phòng làm trạm y tế rồi sau đó, đã mời được ba anh nội trú vừa tốt nghiệp Y Khoa bác sĩ tham-dự khám bệnh cho dân làng... trường Tiểu Học Chim Sơn Ca chính thức hoạt động. Trường có tất cả năm lớp. Thế thì mỗi ngày chúng tôi cần 5 người tình nguyện ngồi chơi và dạy các cháu học từ lớp năm (tức lớp 1 bây giờ) đến lớp tư, lớp ba, lớp nhì và lớp nhất.*

26- Chân-Không-nt-: *Mới bước chân vào Làng Cầu Kinh, đếm được 77 thiếu nhi từ 5 đến 12 tuổi mà không đứa nào biết đọc, biết viết hết. Chúng tôi đi gặp ông quận trưởng để yêu cầu nhà nước cất trường học cho các cháu. Ông quận trưởng nói, theo ngân sách của Bộ Quốc Gia Giáo Dục thì nơi nào có ít nhất là 200 thiếu nhi mới được cho mở trường học.*

Chúng tôi áp dụng ngay ba phương châm thầy dạy là TRÁCH NHIỆM, TỰ NGUYỆN và TÌNH THƯƠNG.

27- Thiệu Chửu Nguyễn Hữu Kha: *Bi kịch của một vị Bồ-tát (nghiencuuquocte.org)*

Nguyễn Lê Hiếu

Thu Tím

Valse Moderato C F C C Am Em Fm#

Nhạc: Nguyễn Tuấn Lời: Thơ Thái Thụy Vy

Em pha giọt nắng vào ly Mưa thu chậm bước chân đi cuối
trời Lúa phong thấp sáng còi dơi Núi thay áo tím xuống
đôi ngủ yên Mưa thu là ngủ trên miền Cô pen-séc
tím ngà nghiêng gió mùa Thu tím thu tím
Giò lay tà áo hoa mua Thu tím thu tím
Giò óa đi văng kéo nhau đi về Thu tím thu
tím Em đã cho anh mùa thu tuyệt vời Thu đến quanh ta là
phù bốn bề Phù hồn thu tím hồn mẹ kiếp nào

[Thu Tím - Nhạc Nguyễn Tuấn Thơ Thái Thụy Vy
Trình bày Xuân Phú](#)

hai bài thơ từ Ukraine

MỘT DÂN TỘC RA ĐỜI Un Peuple Naît

Trên 2000 năm trước đây trong một máng nuôi gia súc, một Hải nhi đã sinh ra đời và bạo chúa Herod đã cho lính đi lùng và tìm giết hết trẻ sơ sinh trai để cố giết hại Hải nhi đó. Được hướng dẫn bởi một vì sao đến nơi máng đó có 3 vị thông thái mang quà biếu và Tin lành này sau đó được vang dội khắp nơi. Ukraine tuy giành được độc lập từ sau ngày Liên xô Nga bị tan vỡ nhưng vẫn bị khống chế bằng mọi cách bởi nước Nga rồi Nga cướp đất và hiện nay xâm chiến và đánh phá Ukraine để xóa bỏ quốc gia này khỏi bản đồ nhưng không ngờ hành động tàn bạo này của tên Herod tân thời, V. Putin đã khai sinh ra một dân tộc được nhận thức rõ ràng là họ có một ngôn ngữ, một nền văn hóa và lịch sử đặc thù của họ (mà Putin muốn xóa bỏ và Nga hóa để kết hợp và hòa đồng vào Nga tộc) và họ có can trường tranh đấu để giữ cái "căn cước Ukrainian" của họ và cái quyền được chính họ quyết định vận mệnh của dân tộc họ. Với lòng tin sắt đá vào sự giúp đỡ linh thiêng của Đấng Tối Cao, của những phép lạ, của những sự giúp đỡ của các nước bạn và sự hy sinh xương máu của chính họ thì dân tộc này ra đời thật an toàn và vinh quang tựa giống như Đấng Hải nhi trong Thánh Kinh. ĐVV

Il est cinq heures, Kiev s'éveille
Kiev tỉnh thức dậy lúc năm giờ sáng
Un feu illumine le ciel noir
Một ngọn lửa soi sáng bầu trời đen

Est-ce une étoile ou un missile en flammes?
Đó phải chăng một vì sao hay một hoả tiễn bốc cháy
Un peuple naît, glorifions-le.
Một dân tộc ra đời, ta hãy vinh danh họ.
Dans le hurlement violent des sirènes
Trong tiếng rú dữ dội của những còi hú
La bonne nouvelle pourtant se propage
Cái tin mừng tuy vậy vẫn tỏa lan
À travers la Terre, à travers les veines
Bằng qua Trái Đất, bằng qua những luồng mạch
Un peuple naît, glorifions-le.
Một dân tộc ra đời, ta hãy vinh danh họ.
Etonnés par cette lumière qui jamais ne s'éteint
Ngạc nhiên bởi ánh sáng đó chẳng bao giờ tắt
Les mages s'avancent, guidés par l'étoile
Những pháp sư tiến bước, hướng dẫn bởi vì sao
Ils apportent les cadeaux dans la crèche
Vào trong nôi, họ mang đến những quà biếu
Un peuple naît, glorifions-le.
Một dân tộc ra đời, ta hãy vinh danh họ.
Même si l'armée d'Hérode aux centaines d'ailes
Dù với hàng trăm cánh, đạo quân của Herode
Répand sa rage avec son immonde fouet...
Trải rộng cơn thịnh nộ với chiếc roi bản nhợ...
Protégé par une force suprême
Được một sức mạnh tối cao che chở họ
Un peuple naît, glorifions-le.
Một dân tộc ra đời, ta hãy vinh danh họ.
Viennent les miracles formés par ses mains
Tới những phép lạ được hình thành do tay họ
Malgré les blessures, si difficiles à guérir,
Dù những chấn thương quá khó để trị lành
Dans le sang, dans les larmes et dans la souffrance
Trong giọt máu, trong nước mắt và trong đau khổ
Un peuple naît, et je le glorifie.
Một dân tộc ra đời và tôi vinh danh họ

Pavlo Vyshehaba, du front d'Ukraine, juillet 2022
[bản tiếng Việt dịch từ tiếng Pháp của Đặng-Vũ Vương]

THẾ HỆ TÔI Ma Génération

Thế hệ của thi sĩ khi lớn lên bị bánh xe của lịch sử đẩy vào cái thế phải viết một trang sử thật bi hùng, phải đấu tranh quyết liệt vì số mạng và định mệnh của cả một dân tộc và đất nước Ukraine có cơ nguy bị diệt vong và vứt bỏ vào đống rác của lịch sử. Sự chiến đấu của thế hệ này rất gay go với cái chết thật cận kề có thể tới bất cứ lúc nào, chỉ còn biết tin vào lòng thương của Chúa nên họ chỉ muốn chúng ta nhìn thấy họ là những con người có "cơn giận dữ và có tình yêu say đắm" và họ phải chọn để quyết tâm tranh đấu vì "một bóng đen đã được dựng lên," nếu không chống lại nó thì cái bóng đen đó sẽ lớn rộng ra và sẽ làm nghẹt thở và hủy diệt cả thế hệ lẫn cả dân tộc họ. Họ chỉ có mong ước là khi ai đọc các dòng chữ này thì sẽ hiểu rõ rằng: "Chúng tôi đã chiến đấu thật xứng đáng". Slava Ukraini, Glory to Ukraine! ĐVV

*

L'Histoire est longue dans les livres – mais dans la vie elle passe comme l'éclair,
Ở trong sách, lịch sử thì dài nhưng ở ngoài đời nó đi qua tựa tia sét,
Ma génération en écrit une page avec des larmes et du feu
Trong đó, thế hệ chúng tôi viết một trang bằng ngọn lửa và bằng nước mắt
Oubliez la liste des manoeuvres militaires. Regardez comme nous sommes entêtés.
Hãy quên đi danh sách điều động quân. Hãy nhìn chúng tôi cứng đầu thế nào.
Regardez comme nous rions en regardant la mort en face.
Hãy nhìn thấy chúng tôi cười thế nào khi nhìn cái chết ngay trước mặt.
Regardez nous danser dans les ruines, les postes de contrôle, les tranchées,
Hãy nhìn thấy chúng tôi nhảy múa trong những đống nát, những trạm canh, những chiến hào.
Des débris par par-dessus la tête, des cendres qui s'envolent sous nos pieds,
Bên trên đầu là những mảnh vụn, dưới bàn chân bay lượn những than tro,
L'art contemporain s'invente dans les caves pour ceux qui n'ont pas de veine.
Nghệ thuật hiện đại tự phát minh trong những hầm cho những ai không may mắn.
Ma génération pleure de façon à ce que personne ne la voie.
Thế hệ của chúng tôi khóc có cách mà không để ai thấy được nó.
Si on jetait tout le sel des salines sur les souffrances du monde,
Nếu người ta ném tất cả muối của những vại muối trên những đau khổ của thế gian,
La plupart fleurirait dans nos plaies, comme feurissent les adonis.
Hầu hết chúng sẽ nở ra hoa trong các vết thương của chúng tôi như những hoa adonis nở.

Car pour chaque vie alentour, malheur et bonheur sont les mêmes.
Vì cho mỗi cuộc đời ở xung quanh, bất hạnh và hạnh phúc thì hết nhau.
Tendez l'oreille – Écoutez les chants qui s'élèvent des prisons.
Hãy lắng tai, hãy lắng nghe những tiếng hát vọng nổi lên từ các ngục tù.
Une seconde avant de lancer l'attaque, nous nous recommandons à Dieu,
Một giây trước phát động tấn công, chúng tôi tự gửi gắm mình cho Chúa,
S'il existe, il porte l'uniforme de ma génération.
Nếu có Chúa, Chúa sẽ mang đồng phục của thế hệ tôi.
Qui sait s'il nous accueillera ? il n'y a nul saint parmi nous.
Có ai biết Chúa sẽ đón nhận chúng tôi ? Chẳng ai là thánh thiện giữa chúng tôi.
Regardez notre fureur, regardez notre amour passionné.
Hãy nhìn sự giận dữ của chúng tôi, hãy nhìn tình yêu say đắm của chúng tôi.
Lorsqu'une ombre noire s'est dressée de Marioupol jusqu'à la Hoverla,
Khi một bóng tối đen được dựng đứng từ Marioupol đến Hoverla,
Nous nous sommes battus comme si c'était la dernière fois,
Chúng tôi chiến đấu như nếu đó đã là lần cuối,
Et les meilleurs d'entre nous sont morts.
Và những người tốt nhất trong chúng tôi đã bỏ mình.
Mais si, tout comme nous, avec joie et détermination,
Nhưng nếu, giống như chúng tôi, với niềm vui và quyết tâm,
Tu lis ceci à voix haute en Ukrainien
Anh đọc lớn giọng bài này bằng tiếng Ukraine
Alors nous avons lutté dignement.
Như vậy chúng tôi đã chiến đấu một cách xứng đáng.

Pavlo Vyshebab, du front d'Ukraine, juin 2022
[bản tiếng Việt dịch từ tiếng Pháp của Đặng-Vũ Vương]

Tháng Tư vừa sang. Mùa gì sẽ đến, Hạ hay Thu?

Mùa thi về thì phải và cũng là ngày sắp chia tay. Hè lại về!

*Xa quê hương xa cả mái trường,
Xa hàng phượng vĩ vườn mình trở hoa
Hè về ba tháng chia xa
Chợt mình tỉnh mộng! Thu qua xứ người.*

Ồ, Thì ra không phải quê nhà, mà ta đang đi vào mùa thu xứ người!

Đây là tâm trạng của người xa xứ.

Trời Melbourne đã chuyển mùa se lạnh, lá trở mình chợt biết thu về.

Thu vừa về rồi đó! Mùa thu nơi đây đẹp lạ lùng như chặng đường đời của một thời con gái. Ba màu hài hòa trong một chiếc lá. Màu xanh như sức sống vươn cao, mặn mòi của tuổi ngọc. Tuổi thanh xuân một thoáng hiền hòa, khoác chiếc áo màu vàng làm dáng làm duyên, và một màu đỏ thắm như trái tim rạo rục của một thời khi biết nhớ nhưng và yêu say đắm.

Tôi ra đời vào mùa thu, rồi từ già quê hương cũng vào tiết thu, nên tôi yêu thu vàng với những chiếc lá rơi, nhưng lại vẫn vương lo sợ những buổi chiều xuống vội.

Bắt chợt những câu thơ ca ngợi tình thu làm lòng tôi thổn thức, xao động một góc trời. Hai phương trời cách biệt, mặt không giáp mặt nhưng có bao giờ lòng người chợt giao tiếp với tình thu?

Đêm xuống, khoác áo len ra hàng hiên tìm lấy bóng, gió lùa những chiếc lá reo vi vu, cái se lạnh làm chùng nhịp đập của tim, tôi rùng mình thu người cho thêm ấm.

Thời tiết Melbourne cũng chẳng khác gì tình tình của con gái, một ngày có bốn mùa. Ai lần đầu đặt chân đến đây, cho là thời tiết khắc nghiệt, lạ lùng, mới thấy tia nắng đầu ngày lung linh xuyên qua kẽ lá, lóng lánh những hạt sương đọng trên cành, phút

chốc gió lùa cây nghiêng, hoa rụng. Trời u ám kéo mây, chợt mưa rơi lạnh buốt lòng. Trời thăm sâu, lòng cũng hắt hiu!

Trong sâu thẳm cũng dấy lên niềm mơ ước, ước được người làm ấm lại đôi tay, một âu yếm được choàng vai, hay tựa đầu kể lể những gì thuộc về ta.

Được nghe lời ngọt ngào ai đọc những vần thơ, mô tả mắt em là một hồ thu gọn sóng, ước lời thương yêu sâu sắc của một thời. Tuy thẹn lòng mắt mình không đẹp như thơ ai, nhưng cũng đủ một khoảnh trời thu để nhốt bóng. Cuộc đời ta đã bao mùa lá đỏ? Lòng se sắt với tháng ngày đằng đẵng trôi qua? Thấy lòng trống trải mênh mông. Đôi lúc chạnh lòng muốn xoay ngược một vòng quay trái đất, để không phải nơi này thức thì người trần trở, sáng bên người thì nơi đây thao thức từng canh, để tiếng thở dài không vang vọng trong đêm, làm nhói lòng và thương xót cuộc đời qua.

Đêm nơi này sắp tàn rồi đó! Chỉ mình ôm gọn mùa thu, mưa nhe nhẹ rơi, gió lất lay chiếc lá nửa vàng, xanh, đỏ như những chiếc đèn hoa. Có cảm giác như đang thấp thêm ánh sáng gửi đến bên người, để thu chỉ vừa chạm ngõ, lá đừng vội úa vàng, lia cành sớm tung bay. Vì tôi không đủ trọn đời tay nhặt lá, đếm từng chiếc lá như đếm nỗi hoài mong.

Một buổi sáng tinh mơ, trời còn lảng trong sương mờ, khoác vội chiếc áo gió đi rong, lang thang ra công viên, mặt đất vừa đủ ướt vì cơn mưa đêm qua, cây cối trở nên tươi mát và khí trời cũng dễ chịu cho lòng người. Nhìn những người lớn tuổi đi dạo chung quanh, họ cũng tay trong tay và nói cười vui vẻ. Ở tuổi đời còn lại hình như cái tình thâm trầm và đầm ấm hơn! Tôi chợt tìm được trong lá vàng kia cũng thế, trở màu, từng chiếc lơ lửng mong manh nhưng vẫn cố bám vào nhánh cây khoe sắc..Thu chưa qua mà lá nhỉ?

Nắng đầu ngày bắt đầu ló dạng, Bỗng vang lên cùng một tiếng "Ồ!" trầm trở ca ngợi một tuyệt tác thiên nhiên, mọi người ngược nhìn bầu trời, nụ cười thỏa ước, ánh mắt tràn ngập niềm vui. Trong mắt tôi

một bức tranh sống động, Cơn gió vô tình nhẹ lay, những giọt mưa đêm qua còn bám cành chờ đợi rắc nhẹ xuống, cuốn theo những chiếc lá vàng lóng lánh ánh nắng mai, lả lướt trên không, như những viên kim cương rực rỡ.

Như ai đó hay nói về điều ước của sao băng. Tôi thăm bảo lòng, xin mùa thu cho tôi một điều ước.

Mùa thu ơi! Điều ước mơ tôi có to lớn lắm không, thu có vui lòng không thu hồi!? Nếu thu ngại ngần tôi sẽ nhờ chút gió khơi hương, gom trọn cuộc tình chấp cánh cùng thu. Lá rơi... rơi thật dịu dàng... nhẹ phủ dày lên cuộc tình, cho tình mặc áo mới nhé thu!

*Thờ đi gió!
Lá vương rạo rục
Ướp hương yêu
Ngát ngưỡng men cay
Đêm ngáy ngát, chân đi lạc bước
Vào rừng yêu, vấp ngã cơn say*

*Thờ đi gió!
Lá cuộn tròn mặt đất
Tình lao xao!
Trời đất chao nghiêng
Lá nương gió lẩn trốn dốc đổ
Tắt ngàn sao! Lá ngủ bình yên*

*Men cay!
Tình say!
Lá reo
Gió thờ
Lá ngạt ngào
Hương ủ rừng thu*

Kim Oanh

1/5/2009

Mùa Thu Melbourne, Australia

Tiền Đưa

*Thân trôi giạt chiều xửa lạ
Ngoài phố mù giăng mưa lã chã rơi
Tìm chút hơi ấm vai lơi
Sương khuya nổi nhớ bời bời dạ đau*

*Cô đơn lòng chột thét gào
Đôi môi lạnh giá xanh xao cuộc tình*

*Theo dòng... ẩn bóng lung linh
Đôi ta một nửa hồn in lá vàng*

*Hoàng hôn phai sắc mây ngàn
Nhuộm tim rồi sợi ủa lan mùa về
Thu! Nhan sắc mỹ nhân hề
Bỏ lại tất cả nhiều khế cuộc đời*

*Vùi thân lau lách tả tơi
Hương tàn mục rữa chơi vơi cuối mùa
Tìm quên vọng tiếng chuông khua
Về miền giá buốt tiền đưa một người*

Kim Oanh

Úc Châu 31/7/2013

Ghé đá buồn Thu

*Bằng ghé này, ngày xưa anh vẫn đợi
Chiều tan trường, mình sánh bước bên nhau
Và hôm nay, thu về... em đứng đợi
Bao chiều rồi... chẳng thấy bóng anh đâu
Lá vàng rơi... em ướt đầm mi sầu*

Trần Văn Thanh

Áo Thu Mơ

*Thu mùa vấp lá đêm thềm gian
Nhưng nhờ linh to thềm lục vàng
Khẽ chỉ tim yêu khâu áo mộng
Khóc vào sương vẫn đợi người sang!*

Kim Oanh

Designed by Kim Oanh

Bach Phuong

Stuttgart, Germany

Gia Long, Trường xưa

Sáng Chúa nhật, trên con đường liên tỉnh, không có tiếng động cơ ồn ào của hàng xe nối dài, tranh nhau chạy vào trung tâm thành phố. Bước đến đầu dốc, rẽ sang phải, đến con đường đất dành cho người tản bộ, mà bấy lâu nay tôi cố tình quên. Quả thật, phố vắng người, suốt đoạn đường, thỉnh thoảng vài tiếng chuông xe đạp, xin nhường lối. Cảnh vật không có gì thay đổi, vẫn các bụi cây, hoa dại mọc ven đường. Sau những ngày bão tố, thợ làm vườn đã thu dọn sạch sẽ, khách bộ hành khỏi phải né mấy nhánh dâu đen, đầy gai nhọn, thông xuống cả lối đi. Chùm hoa Sambucus (Holunder) trắng đã tàn từ đầu hè, chỉ còn để lại tán lá xanh, lẫn lộn vào hàng cây cao mọc hoang bên vệ đường. Qua khỏi chiếc cầu bắc ngang quốc lộ là bức tường cách âm, ngăn tiếng động xe cộ ồn ào(?) với khu nhà ở. Trước đây hai năm, mặt tường đây loại dây leo mang những đóa hoa trắng nhỏ li ti, nay trơ trọi một màu bê tông xám, để lộ nét nguệch ngoạc của một kẻ mới học đòi vẽ “graffiti”. Hình như sau trận đại dịch Corona-19, có điều gì, làm lung lay trật tự cố hữu. Đi thêm một đoạn, hãng xe Porsche, chắn ngang cuối ngõ. Vì là ngày nghỉ, trên bãi đậu xe rộng lớn, chỉ lèo tèo vài ba chiếc. Đi băng qua để đến đồng cỏ có những cây táo cao, khác tuổi, khác loại, mọi năm giờ này sai oằn, hôm nay chỉ thấy lưa thưa vài trái nhỏ trên cây và mấy trái rụng nằm chờ vờ dưới gốc già. Có lẽ cây không đơm trái vì cơn nắng hạn đầu hè, tiếp theo là các trận mưa giông thất thường.

Hết khoảng đường đất, tôi đến ngồi nghỉ trên phiến đá to, lấy sức cho một nửa đoạn đường còn lại. Chúng nó là vật thể lạ, được người ta khuân từ một mỏ đá vôi nào đó về khu nhà ở, theo hướng mới, mang thiên nhiên về phố. Cả người đang ngồi trên nó cũng là hiện tượng lạ, đến từ một nơi xa, cách đây gần 10.000 cây số. Hơn nửa thế kỷ ở nhờ, người khách lạ đã hội nhập với đời sống địa

phương, nhưng nét mặt, cội nguồn, nỗi nhớ, ký ức thời gian hoàn toàn khác biệt.

Khởi điểm cuộc đời lưu lạc, Sài Gòn không có mùa thu, chỉ có hai mùa mưa nắng. Trời Stuttgart vào thu, bên kia Sài Gòn mùa mưa chưa dứt. Vạt nắng vàng vắt từ hè sang thu, mang theo những trận mưa rào. Hạ-Thu quán quít giữa mùi đất, mùi nhựa trải đường, khói xe, xông lên nồng nặc trong không khí ướt sũng nước mưa. Ai biết đâu Sài Gòn đang buổi giao mùa. Phải chờ đến lúc ve sầu thôi hát, hoa phượng trên sân, hoa bằng lăng bên vệ đường bắt đầu rơi rụng, người ta mới nhận ra, Hạ đã đi rồi. Cơn gió nhẹ cũng bắt đầu đổi hướng; gió Tây-Tây Nam âm ướt từ Ấn Độ Dương quay lưng, nhường cho gió Bắc-Đông Bắc thổi từ biển Đông. Sài Gòn mùa khô!

Mùa hè, cũng là mùa thi cuối năm học. Thu sang là thời gian chuẩn bị cho tương lai sắp tới. Trai thời loạn chỉ có hai con đường, tiếp tục học hay nhập ngũ. Năm 1968, sau Tết Mậu Thân máu lửa, luật tổng động viên ra đời. Từ dạo ấy, cứ mỗi độ thu về, lại có kẻ xếp bút nghiên, chuẩn bị hành trang lên đường. Thời ấy, hai chữ “đi lính” là định mệnh không cưỡng được. Thu về, người đi, ai hay ai biết...

Mùa thu đến đây không sắc không màu,
 Tình thu thoáng qua theo gió về đâu,
 Bằng lăng tím buồn, rụng rơi cuối đời,
 Anh ơi có hay mùa thu buồn ơi.
 Chiều qua phố quen mưa ướt vĩa hè,
 Giọt mưa rớt nhanh lên mấy hàng me,
 Một cơn gió về, cuộn đi nắng vàng,
 Anh ơi có hay mùa thu mới sang.

Hơn một năm sau, tôi cũng bỏ Sài Gòn, đến xứ lạ giữa mùa tuyết trắng. Mãi đến mùa thu năm sau, tôi mới được ngắm cảnh lá vàng rơi miền Trung Âu. Con đường mòn từ cư xá đến giảng đường băng qua công viên thành phố. Dẫm từng bước trên thảm lá vàng, nghe mùa thu xào xạc dưới chân mình, Sài Gòn xa mất rồi. Thế là, mấy chục năm tôi không còn có dịp đi dưới mưa thu Sài Gòn.

Niềm nhớ không tên đúng là Sài Gòn trong ký ức của tôi; không tên đường; góc phố; không hàng quán hện hò. Sài Gòn ngày ấy là Sài Gòn nề nếp, buổi sáng mai, chỉnh tề trong bộ đồng phục áo dài trắng đến trường. Khung trời nhỏ của thời trung học là giấc mơ bình yên, trong đó chỉ có gia đình, sách vở, bạn bè, cho đến một ngày loạn lạc, chiến tranh ghi vết hằn lên tuổi thơ.

Năm lên Đệ Lục, 1963, lần đầu tiên tôi cảm nhận bất an, tai họa, kéo đến Sài Gòn. Bạo động xâm nhập cả học đường, biểu tình, bãi khóa, học sinh bị bao vây trong ngôi trường đã đóng kín cửa, bởi nhóm người đang tạo ra tình trạng hỗn loạn khắp đường phố Sài Gòn. Mùa thu năm đó nền Đệ Nhất Cộng Hòa sụp đổ. Ngày 2 tháng 11 năm 1963, Tổng Thống Ngô Đình Diệm và em là Ngô Đình Nhu bị giết một cách hèn hạ, tàn nhẫn. Vài tháng sau, người em trai là Ngô Đình Cẩn cũng bị xử tử hình. Đất nước rơi vào tình trạng đảo điên, hết đảo chánh rồi chỉnh lý. Sống bao nhiêu năm, tôi chưa thấy cuộc đảo chánh nào lại đẫm máu, thăm sát đối thủ một cách tàn độc như thế, ngoài trừ trong chế độ quân phiệt độc tài hay cộng sản phi nhân.

Sau thời kỳ hỗn loạn này, chiến tranh trở nên khốc liệt, người Mỹ trực tiếp tham gia trên chiến trường. Từ dạo ấy, dân Sài Gòn biết thêm nhiều từ ngữ mới: đắp mô, giạt mìn, đặc công, khủng bố, nằm vùng...

Trong thành phố, những cuộc ném lựu đạn, đặt plastic chỗ đông người xảy ra thường xuyên. Những tiếng nổ kinh hồn kéo theo cái chết vội vàng của người thường dân vô tội. Chiến tranh du kích đã về giữa phố. Một sự kiện xảy ra trước mắt, ghi lại trong trí não còn non nớt, đến ngày hôm nay tôi vẫn chưa quên. Một buổi sáng như mọi ngày, hai chị em đứng trên ban công, nhìn ra phía đường Nguyễn Hoàng. Bỗng đâu, từ hướng trung tâm thành phố, hai thanh niên ngồi trên chiếc Honda, phóng ngược chiều. Bác cảnh sát từ bót nằm ngay trên góc đường Petrus Ký bước ra xem, miệng còn ngậm còi tu huyết. Không một chút chần chừ, tên ngồi sau liền nã súng. Tiếng đạn chat chúa, người cảnh sát ngã xuống, máu loang trên mặt đường. Hai tên này không buồn quay lại, tiếp tục chạy nhanh về hướng Chợ Lớn, rồi biến mất trong khu vực chùa Ấn Quang. Mọi cuộc truy lùng đều vô hiệu quả. Ba người da vàng không quen biết, nhưng cùng một tổ quốc, tình cờ gặp nhau trên một góc đường, chưa kịp đối mặt. Súng nổ, một người chết, hai người tẩu thoát. Bạo lực! Hận thù! Tại sao?

Sau cuộc tổng tấn công Tết Mậu Thân năm 1968, đêm đêm tiếng còi hụ báo động pháo kích, rít lên từng hồi xé nát không gian yên lặng như ngừng thở của Sài Gòn trong giờ giới nghiêm. Đây không phải là tiếng đại bác của nhạc sĩ phản chiến Trịnh Công Sơn, mà là tiếng đạn pháo B40, B41 kêu rang rang, kinh hồn của cộng quân, từ các căn cứ ở ven đô bắn bừa vào thành phố. Cứ nằm yên đấy, nghe tiếng đạn pháo rít qua đầu, phó thác cho số mệnh.

Sài Gòn mất ngủ, Sài Gòn nghe ngóng, chờ bình minh đến. Ngày mai đến trường, kiểm điểm xem ai còn ai mất...

Sau khi chiến tranh chấm dứt, tương tá, chính trị gia, ký giả, cả Việt lẫn ngoại quốc thi nhau viết hồi ký, phân tích sự kiện, mệnh danh là cách mạng, lật đổ nền Đệ Nhất Cộng Hòa. Người tự đánh bóng, cho mình là người trong cuộc, có khả năng giải mã những bí ẩn bên trong, kể tìm cách chạy tội. Nhưng hầu như tất cả chỉ lòng vòng trong hành động, chính sách, quyết định của chính phủ Hoa Kỳ, không đá động đến việc tuyên truyền xảo trá, chiến thuật gian manh, vai trò của cộng sản Bắc Việt trong cơn biến động này. Họ không biết hay cứ lờ trước các thủ đoạn của Hồ Chí Minh? Một vài vị tướng tham quyền, càng viết càng thấy sự đê hèn của họ, tự coi mình là anh hùng, làm đúng, viết "hồi ký" mà tự ba, tự bảy, bàn luận phải viết như thế nào để chạy tội và cho mình có chính nghĩa. Những hành động của tướng Dương Văn Minh trong những ngày cuối cùng của Việt Nam Cộng Hòa, hành động tướng Đỗ Mậu, tướng Nguyễn Cao Kỳ trong những năm tháng lưu vong, càng làm tôi đau lòng. Nhớ thuở nào tại trại Phi Long do Hội Hướng Đạo Việt Nam tổ chức, chúng tôi đã công kên ông Kỳ và bà Tuyết Mai, xem như thần tượng tuổi trẻ. Ngay cả Phật giáo cũng bị những tên cán bộ tàng hình, trà trộn, nằm vùng, giạt dây. Núp dưới chiêu bài "Chống đàn áp Phật Giáo", Phật giáo thiên tả, thậm chí có người là cán bộ cộng sản, đã hà hơi, tiếp sức cho cộng sản, trực tiếp hay gián tiếp làm mất miền Nam, việc này không thể chối cãi được, lịch sử sẽ phán xét. Nhiều vị chân tu đã hy sinh một cách oan uổng. Sau khi Sài Gòn thất thủ, các bộ mặt quỷ phá ngày nào, đã hiện rõ nguyên hình. Ngay cả bạn đồng môn, có kẻ đã từng vào bưng học tập, nhận chỉ thị để thi hành. Bàn luận ai đúng ai sai làm gì, không cần thiết nữa. Hậu quả mới thật đau lòng, đất nước tan hoang, mất vào tay cộng sản. Chính nghĩa, tự do, nhân bản, lại là bên thua cuộc. Gần nửa thế kỷ, vẫn không có gì thay đổi. Quả thật như lời tiên đoán buồn bã của má tôi cách đây 60 năm. Nhưng chẳng lẽ, các tướng lãnh trong Hội Đồng Quân Nhân Cách Mạng thời ấy không thấy? Có lẽ cái nhìn của má, một người mẹ đồng con, quá đơn thuần, như bao người mẹ khác trên cõi đời này, chỉ mong cho con được sống êm ấm trong hòa bình, hoàn toàn khác với tham vọng của cấp lãnh đạo. Những người xưa kia đã vỗ ngực, hung hăng chống tham nhũng, chống đàn áp Phật giáo, đã làm đảo điên đất nước, đã làm lợi cho Việt cộng, đưa miền Nam tới chỗ diệt vong, và người Việt phải ly tán, kẻ chết trên biển khơi, người chết trong tù cải tạo. Đất nước bị một lũ đười ươi cai trị, người dân không những bị bóc lột, mà biển, đảo còn đưa bán cho kẻ thù truyền kiếp, tôn giáo bị sinh hoạt theo luật "Xin-Cho!!". Những anh hùng xưa kia đâu rồi? sao không giám biểu tình, tranh đấu như xưa?

Ngậm ngùi! Cô bé ngày nào, giờ ngồi đây cảm nhận mùa thu đã trũ xuống đời mình, mà quê

hương sao vẫn còn xa. Xin cho một lần về chân trời cũ!

Tôi thấy cuối chân trời,
Bóng trắng từ ngàn khơi,
Thả cánh bay theo gió,
Lòng lộng trời tự-do .
Giấc mơ con chim nhỏ,
Hòa-bình trên quê nghèo,
Hành trang ngày mới lớn,
Hồn đất nước mang theo.

Tôi nghe trong gió chiều ,
Giọng hò lơ đáng yêu,
Xào xạc trong gió sáng,
Đồng lúa mới chín vàng.
Một mai cánh chim trời,
Đất mẹ về yên ngủ,
Bình dao dân tôi hát,
Đưa tôi vào ngàn thu.

Trên con lộ trước mặt, vài ba chiếc xe nối đuôi nhau, người thành phố đã bắt đầu ra đường. Ngẩng lên nhìn bầu trời trong xanh, không gian trước mặt tràn ngập nắng vàng, tôi thông thả đi nốt nửa đoạn đường còn lại. Về đến nhà, dừng lại trong mảnh vườn nhỏ. Trên nhánh cây tùng, vài sợi tơ bay lơ lửng, lung linh ánh bạc, như mái tóc dài của một người đàn bà lớn tuổi. Stuttgart đang ở trong giai đoạn thời tiết ổn định "Altweibersommer", tương tự mùa hè *Birgitta* ở Thụy Điển; "*Witwensommerli*" ở Thụy sĩ và *Indian Summer* ở Bắc Mỹ, thường kéo dài từ cuối tháng 9 đến khoảng cuối tháng 10. Mùa hạ len lén cõi làn gió khô, thổi từ Đông Âu, ngả mình sang mùa thu, mang theo những sợi nắng ấm. Một cơn gió nhẹ thoáng qua, hàng ngàn con nhện tán li ti "*Linyphiidae*", khoảng từ 1-3mm, đu đưa trên mạng, lướt gió, bay trong không khí, rồi đáp xuống nơi có cây cối, bụi rậm. Sáng sớm, khi khí trời còn ẩm ướt, tác phẩm nghệ thuật phủ đầy sương, hiện rõ dưới ánh nắng mai. Hiện tượng này có liên hệ trực tiếp đến tên mùa hè muộn. Tiếng Đức cổ, chữ "weiben" có nghĩa là giăng tơ. Một năm nào đó, tôi không còn nhớ rõ, nhện nhiều đến nỗi, buổi sáng sương mù, cả khu vườn đầy lưới nhện, trông như một tổ kén khổng lồ, tạo cho người xem cảm giác rờn rợn, ma quái.

Sáng hôm nay vừa thức dậy, vệt nắng đã lên cao, nửa phần hàng cây sát bên bờ giậu nhuộm nắng vàng, tạo ra ảo tưởng, hàng cây nửa vàng nửa xanh.

Xế trưa, mặt trời lặn vào mây, từng cơn lốc nhỏ mang theo hàng ngàn chong chóng bay cao trên không, trận mưa quả cây "*Carpinus betulus*" (tiếng Đức là *Hainbuch*) đổ xuống giữa khung trời xám. Quả mang hạt dài khoảng 1cm, bám chặt vào chiếc lá có ba cánh, đóng vai trò cánh quạt khi hạt chín. Nương theo làn gió, cánh quạt đã khô quay tròn, có thể mang hạt giống đi xa hàng cây số, giúp cây gieo

rắc mầm non đến khắp mọi nơi.

Chỉ vài giờ sau, sân nhà, bãi cỏ và chiếc ao nhỏ phủ tấm thảm quả. Chưa bao giờ cây có nhiều quả như năm nay. Hôm sau, cả xóm thu nhau quét dọn, không khéo mùa xuân năm sau sẽ có rừng cây mầm trước nhà. Nhìn lên cao, quả chưa rụng được một nửa: "*Gió ơi, gió hỡi, gió đừng rung cây!*".

Ngày đã gần dần, mặt trời ngủ sớm dậy muộn, đêm về hơi lạnh, thoáng hương thu. Trên mặt xa lộ băng qua cánh rừng nhỏ, màn sương mỏng, tường chừng nhẹ hơn mây vừa sà xuống. Rừng cây lốm đốm mấy cụm lá đã thay màu. Mùa lá rụng sắp về!

Bạch Phượng
05.10.2023

Thu Quạt Bông Khuâng

Đêm đến vội kết lá vàng
Chiếc quạt phe phẩy dưới tầng mùa thu
Hồn ta sỏi đá hoang vu
Vàng phai nỗi nhớ âm u chốn đòai

Hạ nào gõ cửa đến chơi
Mời người tạm ghé thả lời thơ bay
Vút đi gánh nặng trĩu vai
Ngả lưng lên võng ngủ say một lần

Tay ngà hầu quạt bông khuâng
Chạm lòng rung cảm lâng lâng giao hòa
So đàn vạn lá tình ca
Tiếng ru dỗ mộng nguyệt sa thẹn thùng

Kim Oanh

LTG: Trong quãng đời sinh viên, người y khoa cũng có những mối tình thầm kín. Câu chuyện dưới đây có thực, nhưng chắc chắn hai nhân vật đã sống dưới những tên hiệu khác. Một cuộc đối thoại cam nín, nhưng thật cảm động.

Hùng ngẩn người nhìn xác chết bất động trên giường số 6. Đây là người bệnh mà chàng đã cố tâm săn sóc từ lúc mới vào, nhưng ác thay, y học dù tân tiến cũng không cứu được con người thoát khỏi lưới hái của tử thần, một khi bệnh đã đến kỳ trầm trọng. Tờ bệnh nghiệm đã được gỡ xuống, đặt trên mình xác chết. Hùng lẩm nhẩm đọc lại:

- “Hoàng anh Thư – 18 tuổi.

Vào ngày 8/1/64, chết ngày 16/1/64 vì thổ huyết”

Hùng khe khẽ thở dài. Đời người ngắn ngủi thật và cũng không có một ý nghĩa gì... Mới hôm nào... Chàng đang định quay ra thì người y tá bỗng gọi giật lại:

Ông Hùng, cô Thư nhờ tôi trao lại cho ông quyền này trước khi chết... Tôi nghiệp, còn trẻ quá. Hùng đỡ quyển sách rồi mở ra đọc: Đó là quyển nhật ký. Những trang đầu là những cảm nghĩ lộn xộn, khoảng giữa có hai tờ bỏ trống rồi đến đoạn sau đề ngày 8/1 tức là ngày Thư vào bệnh viện. Một giọt máu khô đặc đọng ở góc trang bên phải... Hùng rùng mình, chàng ngồi xuống mép giường và bắt đầu đọc:

Ngày 8-1-64.

Trời tối mờ mờ, một thứ ánh sáng kỳ dị, ma quái, bao trùm cả vạn vật. Mình đi mãi, đi mãi, đi không định hướng, phía trước, phía sau và cả hai bên đều là rừng cây um tùm rậm rạp. Thân thể mình mỗi rã rời, mình muốn dừng lại, nhưng không dám: những thân cây xù xì, mốc thối kia cứ lớn dần, đường đi mỗi ngày một thu hẹp lại làm mình hoảng sợ. Mình đưa tay cố sức để đẩy chướng ngại vật để lấy lối đi, nhưng vô ích, tay mình không còn một chút sức lực nào. Mình vùng chạy, chạy mãi, chân mình đau nhói

bướn lên tận óc, nhưng mình vẫn chạy, các thân cây ma quái đuổi theo sau... Mình thấy mình lên cao, hình như đang chạy trên một con đường dốc, trên một chiếc cầu cao chót vót và dưới chân mình là sóng nước mênh mông, là vực thẳm sâu hun hút. Mình nhắm mắt lao đầu xuống dòng nước cuộn cuộn ấy: thân thể mình rơi vùn vụt trong không gian, mình thấy tiếng gió rít lên bên tai như tiếng xé lụa, rồi mình rơi xuống dòng nước với một cảm giác lạnh buốt truyền dọc theo xương sống như một luồng điện. Mình chơi vơi giữa dòng nước rồi chìm dần chìm dần. Nghẹn thở. Mình giật mình mở mắt ra: một cơn ác mộng vừa qua. Nhưng đây là đâu? Mình định thần nhìn kỹ: nệm trắng, tường vôi trắng, lát gạch men đến nửa chừng, một giầy giường kê thẳng tắp: Mùi cồn, mùi ête bay lên nồng nặc làm mình ngọt ngọt. Thì ra đây là nhà thương và mình chợt nhớ lại tất cả sự việc xảy ra: một buổi học quá sức, một cơn đau quặn phía vai trái như bị dao đâm, một cảm giác ngứa ngáy trong cổ họng, một cơn ho bật lên và một dòng máu đỏ phun ra, qua miệng, qua mũi với một mùi tanh tưởi xông lên nồng nặc... Người mình choáng váng, mắt mình tối xảm lại và mình không còn biết gì nữa. Chắc người nhà đã đem mình vào đây lúc mình bị ngất...

Không biết bây giờ là mấy giờ nữa? Mọi người đã yên giấc, qua khe cửa sổ, mình thấy trời bên ngoài tối đen như mực, tương phản với ánh đèn vàng vọt bệnh hoạn ở trong phòng. Lúc này, mình đã chán nản và tuyệt vọng đến cực điểm, mình bình thản nằm đợi chết. Nhưng có ngờ đâu, phong ba bão tố lại nổi lên giữa vòm trời đang yên tĩnh và mang cho mình một sức sống mới lạ lùng và mãnh liệt. Tất cả vì chàng. Chàng đến, tiếng chân gọn và ngắn, nhưng rất nhẹ nhàng. Tấm áo choàng trắng khoác một cách xuề xòa trên một thân mình cao dong dong, chiếc ống nghe vắt ngang vai đứng đưa theo nhịp bước: chàng không đội mũ, mái tóc bông bông xõa xuống che kín một nửa vầng trán thông minh. Mình không dám nhìn chàng lâu, vì đôi mắt

chàng sáng quá, sáng một cách lạ lùng như nhìn thấu vào tim người đối diện, và trong ánh mắt ấy, một vẻ gì cao quý đầy lòng yêu thương triu mến đang toả ra không gian và bao lấy mình.

Mình thẹn thùng chớp mắt. Tiếng chàng trầm ấm vang lên:

- Cô thấy trong người còn khó chịu nữa không?

Mình lắc đầu se se. Chàng mỉm cười. Cái cười của chàng sao âu yếm và êm đềm làm vậy!

- Tốt lắm. Lúc cô mới vào, tôi lo quá vì máu ra rất nhiều. Tôi phải tiếp cho cô một lít huyết thanh mới thấy cô ngủ được.

Mình cảm động, ấp úng:

- Cám... cám ơn bác sĩ.

Chàng cười khế làm mình ngượng đỏ mặt:

- Tôi chưa phải bác sĩ đâu, mới học năm thứ V. Đêm nay là phiên tôi trực.

Đoạn chàng chìa ngực áo: Cô xem!

Mình liếc nhìn chiếc áo trắng của chàng: một hàng chữ thêu rất bay bướm bằng chỉ đỏ: Vũ Hùng, và phía dưới là 5 ngôi sao nhỏ. Chàng vui vẻ nói tiếp.

Em gái tôi thêu đấy. Năm nay nó học đệ nhị Trưng Vương. À, cô học phân khoa nào nhỉ?

Mình chưa kịp đáp, chàng đã đứng lên:

- Chết, xin lỗi cô. Tôi thật vô ý. Để cô nằm nghỉ cho đỡ mệt. Ngủ được càng tốt.

Đoạn chàng đi ra, tiếng chân xa dần. Nhưng mình thì không tài nào ngủ được. Chàng đã là một cơn gió mát thổi đến hồn mình làm tan mọi chán nản. Nghĩ đến lúc mới vào đây, mặt mày, tóc tai rũ rượi, áo quần sộc xệch, chắc chàng trông thấy cũng phải rùng mình. Chợt mình thấy gương, một sự gương ngật vô lý đến khôi hài; mình cố ngồi dậy, lấy chiếc gương nhỏ trong cặp ra soi, mặt mình nhợt nhạt dưới ánh đèn, một màu da trắng như màu bạch Lạp, một đôi môi tái vì thiếu máu, một đôi mắt trũng hẳn xuống vì mệt mỏi. Chỉ còn chiếc mũi dọc dừa. Trông mình bệ rạc quá. Thảo nào. Giá chàng gặp mình lúc còn khoẻ mạnh...

9/1/64.

Sáng nay, vào lúc 9 giờ, chàng đến với một vị bác sĩ người ngoại quốc. Cả hai đến thẳng giường mình, chàng bảo mình cởi áo cho chàng thăm bệnh. Mình gương chín người. Ai lại cởi áo trước mặt một người đàn ông xa lạ bao giờ! Mình lúng túng liếc mắt nhìn chàng, mặt chàng bình thản đến lạnh lùng tàn ác. Chàng ngồi xuống bên giường, tự tay cởi áo cho mình rồi đặt ống nghe, nghe phía sau phía trước ngực, chỗ trái tim.

Tay chàng chạm vào da thịt mình, nhẹ nhàng như cơn man, như ve vuốt và truyền sang mình một làn hơi ấm làm mình ngây ngất đến mê loạn cả tâm hồn, cảm giác thần tiên mới lần đầu mình được hưởng... Tim mình đập sai hẳn nhịp,,,

Nghe xong, chàng trình bày bệnh trạng của mình với vị bác sĩ bằng tiếng Pháp. Nét mặt của cả hai tỏ vẻ lo lắng. Họ nói bệnh mình trầm trọng, họ nói mình

chẳng sống được bao lâu... Thì ra họ tưởng mình không biết tiếng Pháp. Lát sau, chàng nhìn mình nói như an ủi.

- Bệnh cô không nặng lắm đâu. Có nằm tĩnh dưỡng ít lâu sẽ khỏi.

"Anh, làm gì anh phải lừa dối em như thế? Em có cần sống nhiều đâu. Em không sợ chết, ước gì em được chết trên tay anh! Tim em, anh đã nghe rồi, anh có thấy tim thì thầm nói nhỏ với anh là em yêu anh hay không?"

12/01/64.

Đã mấy hôm nay, sáng nào chàng cũng đến thăm bệnh cho mình với nét mặt ân cần và âu yếm. Ân cần thì có nhưng âu yếm? mình nào phải là người được nhận những sự âu yếm của chàng...

Mình lại thổ huyết mấy lần, mình đã nhận đến hơn hai lít máu và không biết bao nhiêu thuốc chích! Người mình đau đớn và tê dại hẳn đi. Chắc mình sắp chết, mình không còn hy vọng gì nữa. Mình sẽ chết, mình sẽ mãi mãi xa chàng... Mình chỉ mong đến phiên chàng trực, mình sẽ được gần chàng, chỉ một mình chàng thôi, mình sẽ thổ lộ lòng mình cho chàng biết để mà yên lòng xa lánh cuộc đời, tất nhiên với hình ảnh của chàng, của một người trai xa lạ mà từ hôm nay, do sự tình cờ đã đem bão tố đến lòng mình.

Hết lão Bảo trực, đến lão Trần, rồi đến cô Xuân. Không biết hôm nay đến phiên ai trực? Trong phòng tối đen như mực – mình phải nói khó mãi người y tá mới chịu tắt đèn. Mình ngồi yên lặng bên cửa sổ, đắm mình trong khoảng không gian quanh quẽ và mênh mênh. Mình hoàn toàn cô độc, tâm hồn mình hoàn toàn lạc lõng. Sân bệnh viện rộng mênh mênh, những thân cây cao vút hiện lơ mờ trong ánh trăng sao nhàn nhạt. Mình ngồi đây, thân thể và tâm hồn dần dần chết lịm nhưng ngoài kia vạn vật lẫn âm thanh sinh sôi nảy nở...Mình mơ hồ nghe tiếng thì thầm trò chuyện của các loài hoa. Nỗi buồn của mình càng ngày càng sâu đậm và mình cũng chẳng muốn xua đuổi nó làm gì nữa, mặc cho nó sinh sôi nảy nở, mặc cho nó vò xé lòng mình. Đó chỉ là thói quen nuôi dưỡng nỗi buồn của mình cho được hoàn toàn và thắm thía, vì thật ra có gì bắt buộc mình phải trốn tránh một cảm giác vừa đến ngự trị trong tâm hồn như vậy đâu?

Mình ngồi thẩn thờ như vậy không biết bao lâu, cho đến lúc trăng khuya đã lặn. Qua đám lá cây đen xám, mình thấy trời sao như sáng hẳn lên. Hôm nay chắc không phải là phiên chàng trực. Những người khác chỉ ở trên phòng, khi nào gọi họ mới xuống chứ có phải ai cũng như chàng đâu, thỉnh thoảng lại đi một vòng để thăm qua người bệnh.

Gió khuya thổi đến làm mình thấy lạnh lạnh. Mình khoanh tay ép chặt vào ngực để tìm một cảm giác ấm áp... Sao vẫn sáng, mình mong một ánh sao rơi để mà cầu nguyện chỉ một điều thôi, cầu nguyện cho chàng yêu mình đắm thắm.

Nhưng không có vì sao nào lìa ngôi cả...

13/01/64.

Hôm nay là phiên chàng trực. Chàng đến sớm lắm, từ lúc 8 giờ, vẫn dáng điệu và y phục đêm nào, vẫn nét mặt nghiêm trang nhưng hiền từ ấy. Chàng đi thẳng lên phía giường mình, không hiểu vì mình bệnh nặng cần sờ sóc hay vì một lý do nào khác? Chàng ngồi xuống mép giường, sờ trán mình và bắt mạch, chàng bắt mình cởi áo để nghe lại tim phổi. Chàng vừa nghe vừa gạt đầu, rồi lại lắc đầu, nét mặt chàng nghiêm trang pha lẫn một chút trẻ thơ... Minh ngược mắt nhìn chàng đăm đăm, mình nhận thấy hơi thở của chàng làm tóc mình xao động...

Chàng chăm chú vào công việc, đến nỗi người y tá vào gọi 2 lần chàng mới nghe thấy.

- Thưa ông có điện thoại.

Chàng cau mặt tháo ống nghe và nói:

- Bảo rằng tôi chưa đến.

Người y tá cười ranh mãnh:

- Cô ấy xưng là Dung và đòi nói chuyện với ông ngay có việc cần.

Minh thấy mặt chàng dịu lại, ánh mắt loé lên một tia sáng vui mừng. Chàng đặt ống nghe bên giường và nói:

- Cô chờ tôi một lát, cô Thư

Và chàng đi. Hai phút, 5 phút rồi 10 phút. Minh chợt thấy trong lòng dâng lên một niềm buồn tủi vô biên. Minh nghẹn ngào, ánh đèn chợt nhoà đi... Thì ra mình đã khóc. Vô lý và khôi hài nhưng đó là sự thật, vì mình thấy giọt nước mắt âm ỉ lăn trên má mình rồi chảy xuống đầu môi mằn mặn.

Minh nằm xuống, cố dỗ giấc ngủ, nhưng mình bất lực... chắc hai người vẫn còn đang âu yếm nói chuyện với nhau... người ta yêu nhau... Con giận đột nhiên kéo đến, mình vung tay gạt mạnh chiếc ống nghe của chàng xuống đất. Một tiếng "cạch" vang lên trơ trẽn và mình thấy ngượng với lòng. Mình có quyền gì mà lại hành động một cách lỗ bịch như vậy..

Chàng trở lại, cúi nhặt chiếc ống nghe đưa tay sờ trán mình rồi quay ra miệng lầm bầm:

- Triệu chứng tốt. Mới đây mà đã ngủ được ngay.

"Anh, sao anh vô tình làm vậy? anh không biết là em yêu anh và đang giận anh hay sao?"

Rồi mình cũng ngủ thiếp đi trong tiếng nấc. Mình lại qua một giấc mơ: một cánh đồng đầy hoa lá, một khoảng không gian mênh mông lồng gió, mình và chàng sánh bước bên nhau, tay trong tay, tóc mình tung rối vương vào cổ chàng, tà áo mình phất phới quyen lấy chân chàng. Chàng tặng mình một đoá hồng nhưng đỏ thắm, đỏ như màu máu.

Đã từ lâu mình chỉ thấy toàn ác mộng, hôm nay mới được một giấc êm đềm, mình thức dậy mà còn ngẩn ngơ, nhớ tiếc, bao nhiêu sự êm ái của lòng, mình chỉ tìm thấy được trong giấc mơ! Sao Trời lại nỡ tàn ác với mình như vậy?

Chợt mình lại thấy choáng váng, vai đau nhói, cổ buồn buồn. Ho, lại sắp thổ huyết.

Minh vùng ngồi dậy, dè tay lên ngực như muốn ngăn cản căn bệnh phũ phàng. Ngay lúc ấy, chàng đến, mình vẫn ho rũ rượi. Chàng ngồi xuống bên mình, giữ lấy vai mình và kêu lên thẳng thốt:

- Cô Thư, cô Thư. Sao thế này? Cố nhịn đi. Khổ quá.

Mặt chàng lộ vẻ ái ngại và lo lắng vô cùng, mình cố nhịn cơn ho nhưng không được. Mắt mình hoa lên, một cảm giác đặng đặng thoáng qua đầu lưỡi, rồi một làn máu nóng vọt ra tanh nồng nặc như hôm nào! Máu bắn vào áo chàng, đỏ thắm như màu đoá hồng nhưng trong mộng. Mình gục đầu vào ngực chàng, lịm đi.

"Anh, những đoá hồng biểu hiện tình yêu, em đã dùng máu đỏ của em vẽ trên áo anh rồi đấy! Anh kính tởm lắm, em biết vì trong dòng máu đó lúc nhúc biết bao nhiêu vi khuẩn giết người, nhưng anh ạ nó là lòng thành của em, là chất nước đã từng chứa chất trong tim em và nuôi sống đời em. Anh... anh... em chết mất!..."

15-1-64.

Đêm nay trời đẹp quá. Qua khung cửa, mình chỉ thấy những ngọn cây đen xám... xa xa, bóng chiếc thánh giá trên nóc ngôi nhà thờ gần bệnh viện in rõ trên nền trời mờ sao... Mình muốn ngồi dậy, bước ra sân đi dạo một vòng để được hưởng lần cuối cùng những cảm giác êm đềm của cuộc sống, nhưng mình thất vọng. Mình đã suy nhược hẳn rồi, mình chỉ là một kẻ nằm đợi chết. Mình định bỏ dở tập nhật ký này, nhưng không viết thì làm sao mà chàng hiểu được lòng mình? Còn ba ngày nữa mới đến phiên chàng trực, chắc là mình sẽ chết trước khi gặp chàng một lần cuối, được nói với chàng lời vĩnh biệt với một mình chàng thôi.

"Lạy Trời cho con được gặp mặt chàng, con sẽ nói là con yêu chàng dù con biết tình yêu ấy là vô vọng, nhưng con phải nói là con yêu chàng"

Anh Hùng, em yêu anh...anh biết không?

Hùng nghẹn ngào gập quyển nhật ký lại. Lòng chàng tê tái, một niềm thương cảm dâng lên, dâng lên mãi khiến chàng tê dại không sao cử động được. Tiếng còi xe hỏa chợt vang lên trước cửa bệnh viện: đã 11g30, Hùng khẽ lật tấm vải liệm, đưa tay vuốt đôi mắt đang mở lớn của Thư. Chàng mơ hồ thấy Thư mỉm cười... Lệ trào lên khoé mắt, Hùng cúi xuống đặt một nụ hôn trên vùng trán giá lạnh của Thư. Một giọt nước mắt của chàng rơi xuống, long lanh như một giọt ngọc, đọng trên rèm mi cong vút vừa khép lại của người xấu số. Hùng nói khẽ:

- Thư. Vĩnh biệt em...

Ngày từ giã Hồng Bằng

Nguyễn Thanh Bình

Nửa đời thực, nửa đời hư Minh Tường

Tôi là một y sĩ. Năm 35 tuổi, tôi bỏ xứ ra đi. Năm ấy, tôi đã ra đời lập nghiệp được 7 năm. Hai năm đầu, trước ngày 30 tháng 4 năm 1975, tôi đã kiếm được một số vốn kha khá, đủ để chuẩn bị lập gia đình. Nhưng 5 năm sau đó, dưới chế độ bị áp đặt, tôi mất tất cả. Mặc dù cố gắng để thích ứng với hoàn cảnh nghiệt ngã mới, nhưng tôi, cuối cùng, cũng đành bỏ cuộc, dứt khoát bỏ quê hương ra đi với một cõi lòng tan nát và hai bàn tay trắng. Đó là nửa đời thực của tôi.

Bỏ xứ ra đi, tôi bị hất hăng như người đi trên mây. Năm năm đầu tôi sống ở quê người mà đầu óc cứ lảng đãng tưởng chừng như mình còn đang ở quê nhà! Rồi tôi cũng được trở lại hành nghề cũ, nhưng với một cung cách mới, hoàn toàn khác hẳn những gì mình đã học được ở quê nhà.

Tôi đi lại từ đầu. Bệnh nhân của tôi là người từ xứ sở khắp năm châu tụ về xin chọn nơi này làm quê hương, cũng như tôi. Hằng ngày, tôi lái xe từ nhà đến bệnh viện khoảng 20 dặm, nếu đường xá không bị kẹt xe, mất khoảng nửa tiếng. Nhưng thành phố tôi ở là thành phố đang hồi vươn lên, nên nạn kẹt xe là điều không thể tránh được, nhất là vào những giờ cao điểm!

Hôm nay là ngày thứ hai, đầu tuần, bệnh đông hơn các ngày khác. Bệnh nhân đầu tiên là một cô gái gốc Hoa, còn trẻ lắm, tuổi 20, là nhân viên kế ước của Công Ty Giải Trí Disney World, làm việc trong Khu Tàu ở Epcot Center. Jennifer Wong là cư dân Hồng Kông, được Disney tuyển sang làm việc theo kế ước 1 năm. Được 10 tháng, sắp mãn hạn phải trở về nước, cô lại có thai với một nhân viên đồng sự người Mỹ trắng. Cô được Bảo hiểm sức khỏe Disney cho vào khám thai ở phòng khám của tôi. Với cách này, do luật sư lo việc giấy tờ, cô được ở lại Mỹ vĩnh viễn! Một số bệnh nhân của tôi cũng đã làm như vậy!

Tôi mỉm cười hỏi cô:

- Tôi là người Á Đông như cô, nên có thắc mắc

này: Cô có thai với người Mỹ không cưới hỏi, như vậy có làm cho cha mẹ cô ở Hồng Kông buồn phiền lắm không?

Không một chút do dự, cô nhìn thẳng vào mắt tôi, trả lời:

- Dạ không! Thưa Bác sĩ, tình hình ở Hồng Kông bây giờ không phải như thời kỳ trước khi người Anh trao trả lại cho chính phủ Cộng Hòa Nhân Dân Trung Quốc. Nhà nước Trung Quốc càng ngày càng xiết chặt tự do của người dân, vốn đã quen với nếp sống phóng khoáng dưới thời Anh thuộc! Thật là trái khoáy, phải không Bác Sĩ? Mang tiếng là “độc lập” mà còn thua thời bị “lệ thuộc”! Vì thế, khi em có thai, cha mẹ em rất mừng, trái với quan niệm truyền thống của người Á Đông mình! Em nói vậy, chắc Bác sĩ cũng hiểu vì sao rồi! Em biết Bác Sĩ là người Việt Nam cùng cảnh ngộ đã từng sống và thoát khỏi bàn tay Cộng Sản, nên em đã chọn khám thai ở đây!

Tôi nhìn nàng, xúc động thật sự. Thì ra thân chủ đã biết quá rõ về người bác sĩ chăm sóc mình!

Với những sản phụ như cô gái Hoa này, tôi sẵn sàng rất tận tình. Nhờ xảy thai, bao mộng ước sẽ tan thành mây khói, bao mạng sống sẽ mãi mãi chìm trong địa ngục trần gian!

Sau này, một cậu thanh niên tên Joshua Wong, mới 17 tuổi đã đứng lên cầm đầu phong trào tranh đấu để Hồng Kông thoát khỏi sự thống trị hà khắc của Bắc Kinh. Cũng là đồng bào, ruột thịt với nhau, nhưng tập đoàn lãnh đạo ở Bắc Kinh còn ác độc hơn cả ngoại bang không cùng huyết thống! Cuộc tranh đấu đang tiếp diễn, chưa biết sẽ đi đến đâu, nhưng lần này, tập đoàn lãnh đạo Đỏ chắc không dám thẳng tay tàn sát như cuộc tranh đấu của sinh viên ở Quảng trường Thiên An Môn năm 1989.

Người bệnh kế tiếp là một cô gái người Moldova, thon thả, cao ráo như người mẫu. Dáng đi của cô rất đẹp, lại mặc váy ngắn để lộ cặp đùi dài hấp dẫn, khiến y tá tưởng là cô đi lộn chỗ!

Moldova, là một xứ sở xa lạ ít người biết đến, nằm lọt thỏm giữa Ukraine và Romania, không một cửa khẩu trở ra biển, mặc dù Biển Đen (Black Sea) rất gần. Ngày xưa, là nước độc lập, rồi bị giằng co giành giật do hộ giữa hai nước lớn bên cạnh là Romania và Russia. Cho đến khi Cộng Sản nắm quyền thống trị Nước Nga (Russia) và thành lập Liên Bang Soviet (Liên xô) thì cả Romania, lẫn Moldova và các nước chung quanh đều bị sát nhập! Mãi đến năm 1989, khi khối Liên Bang Soviet bị tan vỡ ra thành từng mảnh, Moldova mới trở lại là một nước độc lập. Năm 1991, Moldova được gia nhập Liên Hiệp Quốc và đang mong muốn được gia nhập vào Khối Liên Âu (European Union). Sau khi giành được độc lập, các đảng phái mọc ra như nấm để tranh giành quyền bính. Tàn dư của Đảng Cộng Sản Moldova tập hợp lại và chiếm được đa số ghế trong quốc hội. Theo hiến pháp Moldova, Quốc hội bầu ra Tổng thống, nên nước Moldova độc lập vẫn do Đảng Cộng sản nắm giữ toàn quyền. Các đảng phái quốc gia chỉ chiếm thiểu số ghế trong Quốc hội. Kinh tế của Moldova dựa vào nông nghiệp và sản phẩm nổi tiếng nhất là rượu nho. Moldova hiện nay là nước nghèo nhất Châu Âu! Putin, tổng thống của nước Nga ngày nay, đang mưu đồ tái lập lại Liên Bang Soviet. Moldova cũng nằm trong tầm tay của vị "Tân Sa Hoàng" này!

Nhìn hồ sơ bệnh sử của Mia Milescu: tuổi 18, có thai lần đầu, 8 tuần. Đi kèm với Mia là một người đàn ông tuổi phải trên 40, lùn, mập, bụng phệ, khuôn mặt có thể gọi là xấu trai: mắt lồi, mũi to như quả cà chua đỏ ửng.

Vừa gặp tôi, anh ta tự giới thiệu, tiếng Anh rất lưu loát:

- Thưa Bác Sĩ, Mia không nói được Anh ngữ,

cho phép tôi được làm thông dịch viên.

Tôi chỉ ghé cho anh ngồi, còn nàng được y tá dẫn vào phòng khám sau bức màn chắn

Tôi bắt đầu hỏi anh thông dịch viên:

- Anh có liên hệ gì với Mia?

- Tôi là chồng nàng!

Tôi chưng hửng! Chợt nhớ đến chuyện máy ông Việt kiều lớn tuổi về nước cưới cô vợ trẻ mang qua đây, chắc chuyện của ông chồng già vợ trẻ này cũng giống y như vậy chứ gì! Tôi nổi máu tò mò, bèn dò dẫm:

- Anh vừa ở Mỹ về Moldova cưới cô vợ trẻ mang qua đây, phải không?

- Đâu có! Chúng tôi cưới nhau trước bên Moldova, rồi cùng nhau qua đây mới được 3 tháng đó chứ!

Không dần được nữa, tôi bèn hỏi tới luôn cho ra lẽ

- Anh lớn tuổi hơn nàng nhiều mà, sao nàng lại chịu lấy anh?

Không phạt lòng chút nào, còn hãnh diện nữa là khác, anh hăm hờ kể chuyện:

- Câu chuyện hơi dài dòng một chút, nếu bác sĩ cho phép tôi xin kể vắn tắt cho khỏi phí thì giờ của bác sĩ:

Sau khi Moldova được giải phóng thoát khỏi sự thống trị của Liên Xô, tôi bèn chuyển từ quê ra Thủ Đô Chisinau để sống cuộc đời mới. Ở nhà quê, nơi khi ho cò gáy, làm việc đồng áng suốt đời cũng không khá nổi! Ở đô thành, tôi chăm chỉ học tiếng Anh và khi Người Mỹ vào Moldova làm ăn buôn bán, tôi xin được một chân nhân viên trong một sở Mỹ. Từ đó, nhờ tiếp cận trực tiếp với chính người Mỹ, tôi nói tiếng Anh khá trôi chảy.

Năm 2013, Tòa Đại Sứ Mỹ đưa ra chương trình Diversity Visa Immigrant Program (DV), còn gọi là Green Card Lottery (Cuộc xổ số trúng Thẻ Xanh) với thời hạn nộp đơn trên mạng internet trong vòng 1 tháng (từ ngày 1 tháng 10 đến ngày 2 tháng 11 năm 2013). Tôi điền đơn tham dự ngay. Số người nộp đơn lên đến cả triệu người. Bộ Ngoại Giao Mỹ dùng computer rút số những đơn tham dự (Đơn được tham dự cuộc rút số phải đáp ứng đầy đủ những điều kiện đòi hỏi bởi chính sách tuyển người của Hoa Kỳ ở Chisinau). Đơn trúng số sẽ được gọi phỏng vấn. Nếu sau cuộc phỏng vấn mà được chấp thuận, sẽ được phát giấy chứng nhận chờ ngày đi Mỹ định cư. Một khi được giấy chứng nhận, được quyền mang theo cả gia đình của mình sang Mỹ. Nếu còn độc thân, có quyền cưới vợ rồi mang vợ mới cưới theo. Những người độc thân như tôi lúc đó được gọi là trúng số lần thứ hai, hay trúng số cá cặp! Vô số gái trẻ đẹp lúc đó đòi làm vợ tôi mà trước khi được trúng số, tôi có nằm mơ cũng không bao giờ dám tơ tưởng tới! Mia là con gái của người bạn tôi, là một cô gái rất chuộng thời trang, đua đòi theo một thật cuồng nhiệt, đòi lấy tôi cho bằng được để theo sang Mỹ! Tôi là người có lòng tự trọng, ai lại đi làm chuyện mất đạo đức như vậy! Thế là Mia đòi tự tử! Anh bạn tôi nản nỉ quá sức. Vì nể bạn, lại cứu được

một mạng người con gái xinh đẹp. Tôi đành phải chấp nhận đây chứ!

Có tiếng cười khúc khích của cô Y tá. Mia nói vọng sang hỏi chồng. Anh chồng đáp lại bằng tiếng Romania, rồi quay sang tôi tỉnh bơ giải thích:

- Mia hỏi tôi là cô y tá cười gì vậy? Tôi đáp là cô ta cười vì anh nói em đẹp như tài tử Hollywood, nên đem em sang Mỹ để được hưởng cuộc sống giàu sang cho xứng với sắc đẹp của em!

- Anh nịnh vợ khéo thật!

- Đàn bà con gái, ai mà chẳng thích khen đẹp hả bác sĩ?

- Mà Mia đẹp thiệt!

Sau này, lên tìm hiểu trên internet, tôi được biết, chính sách của Mỹ là muốn cho nhiều di dân Đông Âu qua Mỹ để dùng để cân bằng với số dân gốc Hispanic (Latino) vốn đã quá tải. Ở Mỹ bây giờ, dân da trắng gốc Âu Châu đã trở thành thiểu số. Mỗi kỳ bầu cử, số phiếu của dân gốc hispanic đã trở thành yếu tố quyết định sự thành bại của các ứng cử viên! Hàng năm số di dân gốc hispanic nhập cư lậu vào Mỹ càng ngày càng đông. Đạo luật di dân để giới hạn dân nhập cư lậu gốc hispanic được đưa ra bàn cãi, nhưng chưa đi đến đâu cả. Để lấy được số phiếu của di dân gốc hispanic, một số vị dân cử đưa ra các dự luật hợp thức hóa tình trạng bất hợp pháp của các di dân lậu. Vấn đề trở nên rắc rối, nan giải, không biết bao giờ mới kết thúc! Theo thống kê năm 2013, Hoa Kỳ có 11 triệu 7 trăm ngàn di dân lậu!

Asami Saori là tên của cô gái Nhật bản, tuổi 20, để tóc ngang trán, xõa dài hai bên xuống tận vai. Mắt một mí, vẽ viền đen, lấp lánh kim tuyến từ mí trên lên đến tận bờ lông mày trên nền da mí sơn màu bạc. Áo thun sát nách, chiếc váy mini bó sát để lộ cặp đùi thon dài, ít thấy ở gái Nhật. Đọc hồ sơ bệnh sử: có thai 6 tuần, 2 ngày tính theo ngày có

Hội Y Nha Dược Florida

kinh nguyệt lần chót.

Vừa ngồi xuống ghế, không để tôi kịp đọc bệnh sử, cô nói ngay:

- Thưa bác sĩ, cháu là sinh viên qua Mỹ du học để lấy bằng MBA, chưa được 1 năm thì lỡ có thai với anh bạn cùng lớp người Hondura. Cha mẹ cháu bên Nhật muốn cháu phá thai và tiếp tục ở lại học, cháu thì muốn giữ cái thai và ở lại. Tiếp tục học hay không, không thành vấn đề. Nhưng cha mẹ bắt cháu phải trở về Tokyo ngay, nếu muốn giữ cái thai!

- Cha mẹ cô làm nghề gì bên Nhật?

- Dạ! Bố cháu là kỹ nghệ gia, chủ một hãng sản xuất chip điện tử, mẹ cháu là luật sư. Bố mẹ cháu muốn cháu lấy bằng MBA để về quản lý cơ sở của Bố.

Vừa khi đó thì cô thư ký gõ cửa phòng ló đầu vào:

- Thưa Bác sĩ có bạn trai của cô Asami muốn vào, bác sĩ có cho phép không?

Chưa kịp trả lời, người bạn trai của Asami đã xô cửa cho mở lớn ra và lách hẳn người vào, miệng la lớn tiếng:

- Tôi là cha của đứa bé trong bụng Asami, tôi có quyền vào với cô ấy!

Tôi quay qua Asami, từ tốn hỏi:

- Cô có cho phép bạn trai vào với cô không?

Nàng, sau một giây suy nghĩ, nhìn tôi lắc đầu:

- Dạ thưa không!

Tôi nhìn thẳng vào mắt người thanh niên vạm vỡ gốc Hondura, ôn tồn giải thích:

- Theo y luật của Hoa Kỳ, nếu bệnh nhân ký giấy ưng thuận cho thân nhân cùng vào phòng khám với mình, người thân đó không được phép vào, vậy anh thông cảm!

Người bạn trai của Asami, mắt trợn ngược, đôi mày dựng đứng, khuôn mặt trở nên hung dữ lạ thường, hét rống lên:

- Nếu tôi vẫn không bằng lòng đi ra, thì sao?

Vừa khi đó, hai nhân viên cảnh sát gác cổng, hình như đang chồm sẵn bên ngoài, đẩy cửa bước vào:

- Chúng tôi mời anh về bót vì tội phá rối an ninh trật tự bệnh viện!

Khi anh bạn trai bị cảnh sát dẫn đi rồi, Asami chớp mắt bối rối, mặt mày e thẹn, khác hẳn khuôn mặt cương nghị, quả cảm lúc ban đầu:

- Bây giờ cháu thay đổi ý kiến, sẽ trở về với cha mẹ với cái thai trong bụng. Nhờ có biến cố vừa xảy ra, cháu mới hiểu được lòng mẹ cha: không ai thương mình hơn cha mẹ mình. Cháu thật ân hận đã cãi lời bậc sinh thành, toan tính chuyện điên rồ!

Tôi nhìn Asami thở dài, nhẹ nhõm:

- Tôi cũng là người Á Đông như cô, đạo lý của người Nhật cũng giống như người Việt chúng tôi. Quyết định của cô, khiến tôi rất hài lòng. Để tôi khám thai và làm giấy chứng nhận mang thai cho cô.

Y tá bước tới, dẫn Asami sang phòng khám,

Tôi bước sang phòng bệnh kế bên, lấy hồ sơ

trên kệ gắn ở cửa phòng, mở ra xem: Một thai phụ người Việt Nam tên Hồ thị Ân, tuổi 40, có thai lần đầu, 8 tuần.

Người y tá mở cửa cho tôi vào, thai phụ vừa trông thấy tôi, vội đứng dậy, nói tiếng Việt với giọng vẫn còn mang thổ âm xứ Quảng rất nặng:

- Kính chào Bác sĩ!

Tôi cũng đáp lại bằng tiếng Việt:

- Chào chị Ân, chị cứ ngồi xuống, tôi sẽ hỏi vài ba câu, trước khi khám thai cho chị.

Sau khi đọc qua bệnh sử trên computer, tôi quay sang Ân:

- Sao chị có thai muộn màng thế? Ở tuổi trên 35 có thai, tôi phải cho chụp hình siêu âm có mục tiêu (targeted sonogram), rút máu để thử hội chứng Down và một số bệnh di truyền khác, gọi là "MaterniT 21 plus" rồi gọi chị sang khám bên Chuyên Khoa Di Truyền để tham khảo ý kiến. Nói chung là chị thuộc vào nhóm sinh đẻ có nguy hiểm cao (High Risk Obstetrics: HROB), cần phải chú trọng đến sự đột biến của di thể.

Chị Ân, nhìn tôi bẽn lẽn:

- Chẳng nói đâu gì bác sĩ: em xấu xí như ma lem thế này, hồi còn trẻ lại nghèo hèn, đâu có đứa con trai nào ngu dại gì mà thèm lấy em? Biết thân phận mình, nên khi qua Mỹ mới 25 tuổi, em lao đầu vào làm nghề nail tối tăm mặt mũi không còn thì giờ đâu để nghĩ đến chuyện lập gia đình. Lần hồi, rồi em cũng dành dụm được một số vốn kha khá. Khi người chủ ngõ ý muốn sang lại tiệm nail, em liền nhận lời ngay. Thế là em trở thành chủ tiệm. Tiệm nail gặp thời, ăn nên làm ra. Em trở thành bà chủ tiệm giàu có, bảnh chọe, có thể đường hoàng trở về Việt Nam kiếm chồng. Khi đó em đã 39 tuổi rồi, làm sao có thể lấy được chồng nếu không nhờ văn phòng giới thiệu hôn nhân mai mối? Nói là mai mối cho lãng mạn, chứ thực ra là bỏ tiền ra để mua chồng! Em phải trả một số tiền lớn để được lấy một thanh niên nhà quê mới 20 tuổi. Nếu em lấy chồng sớm năm 19 tuổi, con em cũng lớn cỡ đó! Em trở lại Mỹ, thì mới hay mình bị tắt kinh. Em vội lo ngay thủ tục để bảo lãnh chồng qua. Nếu may mắn mà chồng qua được Mỹ sớm, thì chắc con em sinh ra, lúc đó cũng lớn bộn rồi! Thôi thế cũng xong, dù sao thì em cũng sẽ có được đứa con để hủ hỉ lúc về già! Dù ai có đàm tiếu, chọc quê gì, cũng thầy kệ!

Tôi nhìn khuôn mặt của Ân, thấy có sự can thiệp của dao kéo ngành Giải Phẫu Thẩm Mỹ, nên hỏi khéo:

- Chị bảo chị xấu xí như ma lem, nên không ai thèm hỏi cưới, nhưng tôi thấy mặt mũi chị đâu đến nỗi tệ?

Ân phì cười:

- Ở Việt Nam giải phẫu thẩm mỹ rẻ rề, chứ không mắc mớ như bên Mỹ, nên về đến nơi, em cũng bắt chước những người đi trước, đi sửa sắc đẹp ngay. Mấy ông bác sĩ bên đó học lóm nhau, mỗ đại chứ đâu có theo học đàng hoàng chính phái đâu, nên mỗ không đẹp, không an toàn như bên Đại Hàn,

bên Mỹ. Nghe nói có ông thầy mỗ làm chết người ta, rồi quẳng xác xuống sông phi tang, em nghe nói cũng ón. Nhưng rẻ quá nên làm liều, phước chủ lộc thầy, thầy kệ! tới đâu thì tới! Cũng may mà em không bị đi mò tôm sau khi mỗ!

Tôi im lặng, không dám phê phán một câu, nhưng trong lòng thì ngán ngẫm.

Những người tự đề cao mình là "Đỉnh cao của trí tuệ loài người", rêu rao "giải phóng nhân dân khỏi ách thống trị của Tư Bản bóc lột" mà không đếm xỉa gì đến sức khỏe của người dân, sự an toàn hành nghề của giới y sĩ, lại còn chơi trò bắt Buôn Người (Human Trafficking) dưới hình thức Nô Lệ Tình Dục (Sex Slaves), thì thử hỏi có đáng hy sinh bao xương máu của đồng bào, tiêu hao bao nhân lực tinh anh, tài hoa của đất nước trong cuộc chiến mấy chục năm trời ròng rã, để đi đến hậu quả như tình trạng quê hương ngày hôm nay?

Một người bệnh khác của tôi là một cô gái người Việt còn trẻ lắm, đi kèm với một bà của Cộng Đồng.

Vừa vào phòng khám, bà Cộng Đồng giới thiệu cô gái ngay:

- Thưa bác sĩ, cháu Huỳnh thị Mỹ Hạnh. 17 tuổi, từ Louisiana trốn qua đây, đến trụ sở Cộng Đồng nhờ giúp đỡ. Cháu hiện mới cần thai được khoảng 2 tháng.

Nhìn ánh mắt khẩn khoản của Mỹ Hạnh, tôi bèn yêu cầu bà Cộng Đồng ra phòng đợi ngồi chờ, để tôi phỏng vấn riêng một mình cháu. Khi bà cộng đồng đi khỏi, cháu nhìn tôi nức nở:

- Cám ơn bác sĩ thông cảm!

Tôi trấn an Mỹ Hạnh.:

- Bác làm đúng theo Y Luật, đây là vấn đề riêng tư, bảo mật, cháu không cần phải cảm ơn. Cháu kể chuyện riêng của cháu cho Bác nghe, nếu cần giúp đỡ, Bác sẽ cố gắng hết sức mình.

- Theo lời kể của ba má cháu, Nội cháu là điền chủ giàu có ở Lục Tỉnh. Năm 1975, Miền Nam bị mất về tay Bắc Cộng, Nội bị giết chết bởi một người công an, trước kia là người giúp việc trong nông trại của Nội bị đuổi vì tội ăn trộm lúa. Nông trại, nhà cửa bị tịch thu hết, ba má cháu phải trốn qua tỉnh khác, sống chui nhủi, nhục nhã khổ cực vô cùng. Đến khi cháu đến tuổi trở mã, vì túng quẫn quá, ba má cháu tính chuyện bán cháu cho một văn phòng giới thiệu hôn nhân cho người Đài Loan. Nếu bán cháu cho văn phòng này, ba má cháu được hưởng 2,000 đô la Mỹ. Người Đài Loan phải trả cho văn phòng 6,000 đô la Mỹ. Bán cháu đi, kể như ba má mất cháu vĩnh viễn. Những người bị bán đi lấy chồng Đài Loan mấy ai được trở về gặp lại mẹ cha? Ba má cháu đang sống trong cảnh khổ sở, lương tâm dày vò vì dự tính bán con, vì bán con là mất con, khác nào giết con! Hồ báo dữ dằn như vậy mà không bao giờ ăn thịt con, mình là người mà sao đành giết con, thật còn thua loài thú! Thì đột nhiên xuất hiện một anh Việt Kiều từ Louisiana về quê lấy vợ để đem về Mỹ. Theo lời giới thiệu của người môi giới thì anh thanh nhiên

này 40 tuổi, làm chủ một công ty sản xuất đồ gỗ.

Vừa gặp Tình, tên ảnh, cháu có cảm tình ngay: mặt mũi đều đặn, tầm thước, tuy giọng nói còn rất dân quê lục tỉnh Nam kỳ mặc dù anh nói đã ở Mỹ từ hồi 20 tuổi. Cháu mới 15 tuổi, tuy tuổi tác chênh lệch tới 25 tuổi, nhưng lầy Việt Kiều là hên quá rồi, còn đòi gì hơn nữa? Anh còn biếu ba má cháu 3,000 đô la Mỹ và làm đám cưới ngay tại Việt Nam ở nhà hàng sang trọng, làm ba má cháu nở mày nở mặt với bà con chòm xóm láng giềng.

Đám cưới xong, Tình về Mỹ lo thủ tục để bảo lãnh cháu qua.

Năm bảy tháng, ảnh lại về Việt Nam dẫn cháu đi mua sắm và biếu ba má cháu quà cáp mắc tiền mua từ Mỹ. Thật sung sướng quá sức! Bạn bè ghen tị làm cháu hãnh diện, tự cho là trời thương, quá may mắn trong bước đường cùng!

Qua đến phi trường New Orleans, cháu bị choáng ngợp vì không khí tự do, khoáng đạt của Hoa Kỳ. Cháu tự nghĩ, từ đây mình sẽ được hưởng những gì mình không bao giờ có được ở Việt Nam.

Ảnh đón cháu bằng chiếc xe Hoa Kỳ cũ rích có lẽ cỡ 20 năm! Cháu chưng hửng, nhưng không dám mở miệng phàn nàn gì cả. Thấy cháu có vẻ không hài lòng, ảnh giải thích:

- Cái Lexus của anh đem đến hãng bảo trì 10 ngàn miles, đành mượn đỡ cái xe của anh thợ mộc trong xưởng đóng đồ gỗ của anh để đi đón em, đừng buồn nghe!

Cháu thở phào nhẹ nhõm:

- Thì ra thế! Mới dòm thấy cái xe hơi, em cứ tưởng anh nghèo thiệt!

Về đến nhà ở trong một khu rừng, rất xa thành phố. Nhà cất bằng gỗ, 2 phòng ngủ, 1 phòng tắm, đơn giản không kiểu cọ gì cả. Nhà xe chứa toàn đồ nghề thợ mộc và ngổn ngang những cái tủ nhà bếp đang đóng dở dang. Sân sau nhà: gà, vịt đang bơi cỏ ăn giun. Vườn tược xanh mướt trồng bí bầu, rau cỏ như ở nhà quê bên Việt Nam mình!

Ảnh lại giải thích:

- Tuy ở Mỹ, nhưng anh thích lối sống như hồi còn ở quê nhà, nên mua cái nhà này và ăn ở như đang sống bên Việt Nam vậy! Em chắc thích lối ăn ở đầy tình tự dân tộc này của anh hé? Đâu khác gì như em lấy chồng và đang sống ở Việt Nam vậy mà! Không bị "sốc", phải không?

Cháu chân thật quá, nên nghĩ ảnh là người có tâm hồn yêu quê hương xứ sở, nên yêu quý ảnh vô cùng! Không cầm được xúc động, cháu chạy lại ôm chầm lấy ảnh mà khóc vì sung sướng!

Sau tuần lễ đầu nghỉ ngơi cho quen với giờ giấc mới, khí hậu mới và làm thủ tục giấy tờ di trú, cháu xin ảnh cho cháu đi học anh văn ESL. Ảnh bảo:

- Cứ từ từ mà nghỉ ngơi, anh đi chợ mua thực phẩm cho cả tháng, cuối tuần anh sẽ chở em ra outlet mall mua quần áo vừa đẹp, vừa sang, giá lại rẻ.

Cháu tin lời ảnh, bình tâm, chăm chỉ ở nhà lo việc cơm nước trong bếp, quét dọn nhà cửa cho thơm mát, chăm bón vườn rau, chăn nuôi bầy gà vịt

sau nhà và làm nghĩa vụ vợ chồng với ảnh với một tâm hồn thật bình an, hạnh phúc. Công việc cứ như vậy cả ba tháng, nhưng không thấy ảnh đã động gì đến việc cho đi học anh văn, như đã hứa!

Một hôm cháu bỗng giật mình vì thấy tắt kính, bèn nói với ảnh. Ảnh chạy ra tiệm thuốc tây, mua dụng cụ thử thai bằng nước tiểu về và bắt cháu đi tiểu để ảnh thử thai. Trên mặt cái máy thử hiện ra 2 vạch xanh. Ảnh bảo:

- Em có thai thật rồi!

- Chắc gì! Em nghe nói, phương pháp thử bằng nước tiểu không chính xác lắm đâu. Chờ em đi thăm bác sĩ thử máu và chụp hình bằng siêu âm mới chắc chắn.

- Sao em rành dữ vậy? Bộ có thai một lần ở bên rồi hả?

Tự nhiên bị vu oan, cháu tức tưởi, mếu máo:

- Em nghe người ta nói, thì nhắc lại cho anh nghe, chứ em là gái mới lớn, chưa một lần có bạn trai, thì làm sao mà có thai cho được!

Ảnh ậm ừ cho qua chuyện:

- Vậy hả? Nếu không có, thì anh xin lỗi! Cẩn thai rồi thì chịu khó ở nhà tịnh dưỡng cho khỏe, đừng đi đâu hết! Việc bên ngoài đã có anh lo.

- Bộ không cho em đi nhà thương khám bác sĩ sao?

- Ôi! Bụng bự lên thì biết liền, cần gì phải đi khám bác sĩ cho tốn tiền? Gần 9 tháng mình hãy đi khám ở nhà thương để có chỗ đẻ. Để ở nhà, anh không biết đỡ đâu!

Đến lúc này thì cháu đã hiểu ra dã tâm của ảnh. Ảnh muốn lấy cháu về như một con nô lệ tình dục, không cho cháu học anh văn, học một nghề, giao dịch với xã hội bên ngoài để tiến thân! Cháu khóc òa lên, nức nở, than vãn:

- Sao anh nở nào nhấn tâm với em như vậy? Dù sao thì em cũng đã là vợ anh và đã mang trong người máu huyết của anh, thì anh cũng thương em và lo cho sức khỏe của em với chứ? Lỡ em có mệnh hệ nào, thì sao mà trở tay cho kịp?...

Không đợi cháu nói cho hết lời, ảnh thẳng tay tát cháu một cái nháng lửa, miệng tru tréo chửi rủa:

- Cái con mẹ mày chớ! Mới qua Mỹ chưa được bao lâu mà đã lên mặt dạy đời tao hở? Đồ mất dạy! Từ rày trở đi, tao cấm mày bước ra khỏi nhà! Giấy tờ tùy thân của mày, tao cất giữ hết. Ra đường không có giấy tờ tùy thân, cảnh sát bắt giữ ráng chịu, tao không bảo lãnh về đâu, cho mày ở tù rục xương!

Cháu òa khóc lớn, bù lu bù loa kể lể:

- Sao anh lại đối xử tệ với em như vậy? Anh lấy được vợ trẻ đẹp, không thương thì chớ lại còn khắc nghiệt quá đáng với em như vậy, sao đành?

Ảnh nổi giận giơ chân đá thẳng vào người cháu, không biết trúng vào chỗ hiểm nào mà cháu ngã lăn bất tỉnh...

Lúc tỉnh dậy, nhà trống trơn, ảnh đã đi đâu, không biết. Cháu lần ra cửa trước thì cửa đã bị khóa trái. Cổng sau thì mở ra được, nhưng sân sau có

hàng rào gỗ cao, cổng ra vào hai bên hông nhà đều đóng kín bằng ổ khóa. Chỉ còn cách duy nhất để trốn ra ngoài bằng cách leo rào. Tường gỗ cao vượt khỏi đầu người, leo qua cũng không phải dễ! May quá! Có một cây cỏ thụ cao, mọc gần bờ rào, cháu liền leo lên cây, và chui qua một nhánh to vượt khỏi bờ rào và nhảy đại xuống mặt đất. Cũng nhờ là gái quê, leo trèo giỏi nên cháu ngã xuống đất không đau lắm, gượng dậy được ngay và theo lối đường mòn mò ra được đường cái. Cháu giơ tay vẫy xin đi quá giang bất cứ xe nào chạy qua. Một vài xe dừng lại, người lái xe ló đầu ra hỏi cháu bằng tiếng Mỹ, cháu chẳng hiểu gì cả, chỉ nói được ba chữ duy nhất, thuộc nằm lòng: "Vietnamese, please help!". Họ nghe xong, lắc đầu, bỏ đi!

Cuối cùng, có một ông Mỹ già lái chiếc xe truck, dừng lại. Sau khi nghe cháu bập bẹ ba chữ "Vietnamese, please help!", ông liền đưa tay vẫy đáp: "Get in!". Cháu không hiểu, nhưng cũng đoán đại là ông bằng lòng giúp, cháu liền mở cửa xe và chui vào. Ông chở cháu đến nhà một người Việt mà ông quen biết. Ông Việt Nam này tên Hậu. Bác Hậu sau khi nghe ông Mỹ già tốt bụng nói câu gì đó, bèn chạy ra, nhào người vào cửa xe hỏi cháu:

- Ông John bảo tôi trên đường đi, gặp cô đón xe xin đi quá giang, không biết sự thể ra sao, nên chạy đến đây nhờ tôi giúp.

Cháu mừng quá, bèn mở cửa xe, bước ra ngoài, quỳ xuống đất xúm xụp lạy bác Hậu ba lạy và kể đầu đuôi lại sự việc.

Nghe xong câu chuyện, bác Hậu đỡ cháu dậy, bảo:

- Sự thể đã đi đến nước này rồi, thì bác cũng đành phải giúp đỡ cháu thôi! Để bác nói đôi lời cảm tạ ông John, rồi theo bác vào nhà.

Sau khi cho cháu tắm rửa và ăn uống tử tế, bác bàn bạc với bác gái và gọi điện thoại cho người con gái của bác đến để góp ý. Chị Khương là Luật Sư, chị gọi điện thoại qua Florida liên lạc với một người trong Ban Chấp hành của cộng đồng ở đây mà chị quen biết. Sau một hồi bàn bạc, chị quay sang cháu đưa ra giải pháp là chị sẽ chở cháu qua Florida để được giúp đỡ. Chị Khương là người nhân hậu hiếm có trong đời. Chị đã bỏ ra cả ngày trời để chở cháu qua đây, rồi tự lái xe trở về lại Louisiana ngay mà không nề hà gì cả. Đi dọc đường, chị đã cho cháu biết:

- Việc em từ Việt Nam qua đây theo đường dây buôn người (human trafficking) trá hình và việc em bị người chồng lớn tuổi bạc đãi trong khi em còn là vị thành niên (mới 17 tuổi) là một vấn đề rất nghiêm trọng. Sự việc của em nằm trong hai vấn nạn: 1. Buôn người (Human trafficking) 2, Bạo hành trong gia đình (Domestic violence). Đây là 2 vấn nạn lớn đang xảy ra trên đất Mỹ. Buôn người là tội phạm lớn hàng thứ ba trên thế giới sau 2 tội phạm: 1. buôn ma túy và 2. buôn vũ khí. Tiểu bang Florida là tiểu bang đứng thứ ba sau New York và California về tội phạm buôn người. Vì thế, chị chở em qua Florida để được

giúp đỡ một cách tận tình và rộng rãi hơn của chính phủ Hoa Kỳ. New York và California ở xa quá!

Nghe xong câu chuyện của Mỹ Hạnh, tôi bảo y tá dẫn cháu qua phòng bên để lập thủ tục khám thai toàn diện và tìm cách giúp đỡ cháu.

Chụp siêu âm thì thai đã được 5 tuần, nhưng đã chết ngay từ ngày Mỹ Hạnh bị chồng đập vào cổ hiểm đến ngã quy! Thôi, thế cũng xong! Nếu thai còn sống, cuộc đời còn lại của Mỹ Hạnh chắc sẽ còn chịu nhiều nỗi gian truân, phiền lụy.

Nhưng sự việc không phải chỉ dừng lại ở đây. Việc bạo hành gia đình, thì anh chàng tên Tình kia có thể bị truy tố và sử phạt ở tù. Đó là việc riêng cá nhân anh ta. Nhưng còn vấn nạn buôn người mà nhà nước Cộng Sản đang thực hiện ở Việt Nam mới là vấn đề của lương tâm người Việt Tự Do ở trên khắp Thế Giới ngày hôm nay!

Buôn người không chỉ là đem gái trong nước bán ra nước ngoài làm vợ thiện hạ khắp năm châu (Đài Loan, Trung Cộng, Nam Hàn,...) mà còn là xuất khẩu lao động, cũng là một hình thức buôn người (đã bao gồm trong định nghĩa của buôn người (human trafficking): *human trafficking is defined as "sex trafficking in which a commercial sex act is induced by force, fraud, or coercion, or in which the person induced to perform such an act has not attained 18 years of age; or the recruitment, harboring, transportation, provision, or obtaining of a person for labor or services, through the use of force, fraud, or coercion for the purpose of subjection to involuntary servitude, peonage, debt bondage, or slavery"*).

Xuất khẩu lao động nằm trong chính sách kinh tế của nhà nước Việt Cộng hiện nay, còn văn phòng giới thiệu hôn nhân (buôn gái, hoặc trai) là do các công ty tư nhân đảm nhiệm với sự bảo trợ, đồng lõa của công an, và sự bao che, chấp thuận của nhà nước!

Thời trước năm 1975, làm gì có việc buôn người ra nước ngoài? Chỉ nội việc lấy chồng Tây, chồng Mỹ cũng đã bị dè bủ, khinh miệt! Dù chồng Mỹ, chồng Tây có học thức hẳn hoi. Tôi biết chuyện một gia đình giàu có, học thức, cho con gái qua du học bên Úc. Ngày 30 tháng tư năm 1975, toàn bộ gia đình di tản được đến đảo Guam, dự định sau đó sẽ qua Úc định cư với con gái. Liên lạc được với con gái, thì được biết cô đã lập gia đình với một anh bạn người Úc cùng lớp, sau khi tốt nghiệp tiến sĩ. Ông bố nổi trận lôi đình, nhất quyết đổi ý định không đi Úc nữa, mà sẽ chuyển qua đi Mỹ, dù không có một ai thân thuộc, quen biết bên Mỹ! Tối hôm đó, ông đã bị đột tử vì huyết áp lên cao và đứt gân máu não (stroke).

Một xã hội phải làm sao mới đẩy con người Việt Nam (vốn không bao giờ muốn rời bỏ quê hương xứ sở) đến tình cảnh phải bán thân đi lấy chồng hoặc đi lao động cực khổ nơi xứ người để lấy tiền nuôi cha mẹ hoặc vợ con!

Trên đường về nhà, sau một ngày làm việc với

những ca bệnh mà mỗi ca là cả một thế giới riêng biệt không người nào giống người nào. Mỗi người bệnh là cả một tấn bi kịch. Hồi còn ở trong nước, tất cả con bệnh của tôi đều có một lịch sử, một nguồn gốc giống nhau. Tất cả đều là đồng bào. Một người thầy của tôi vượt biên qua được bến bờ tự do, khi được phỏng vấn, đã trả lời: "Hồi còn ở trong nước tôi phụng sự đồng bào của tôi, ra đến nước ngoài, xa quê hương, tôi sẽ phụng sự nhân loại". Hồi đó, tôi cho là ông thầy tôi "cường điệu" "lớn lối," quá đáng! Nhưng giờ đây, qua những kinh nghiệm mà chính bản thân đã trải qua, tôi thấy câu trả lời đó quả đúng như vậy! Ông thầy tôi, tuy đã phát ngôn rất hào sảng như vậy, nhưng sống lưu vong ông lại may mắn mở phòng mạch ở nơi có đông người Việt, nên bệnh nhân của thầy vẫn là đồng hương, tuy xa xứ. Còn tôi làm việc ở một nơi người Việt không sống tụ tập đông đảo, nên thỉnh thoảng mới có một vài bệnh nhân người Việt mà tôi quý như bắt được vàng! Gặp được người đồng hương, tôi để thì giờ nói chuyện hơi lâu. Y tá và thư ký của tôi biết tôi có ý thiên vị, nhưng các cô đa số cũng không phải là người sinh đẻ tại Mỹ, nên cũng thông cảm, cố tình lờ đi không thúc hối!

Vài năm sau, do những dịp rất tình cờ, tôi đã gặp lại hầu hết những người bệnh cũ mà tôi đã kể.

Cô Jennifer Wong trở lại thăm thai lần này với tư cách là một bà chủ tiệm ăn Tàu "Chinese cuisine, New York style" trong khu China Town của thành phố. Chồng cô là một người Mỹ gốc Hoa là đầu bếp trưởng (chef cook), còn cô là quản lý trông coi nhân viên nhà hàng. Cha mẹ cô đang được cô làm giấy tờ để bảo lãnh sang Mỹ. Cô bảo: "Cuộc sống của em bây giờ ổn định rồi, vợ chồng em chí thú làm ăn, đưa con đầu lai Mỹ rất đẹp. Chồng Tàu của em thương yêu nó như con ruột! Tương lai của cháu sau này rất sáng sủa là cái chắc!".

Mia Milescu, sau khi sinh đẻ xong, được chồng cho lên New York để học nghề làm người mẫu. Với vóc dáng xinh đẹp và ước muốn làm người mẫu mãnh liệt, Mia đã nhanh chóng thành công! Nhưng ông chồng chiều vợ, cũng bị mất vợ! Tôi gặp lại anh chồng trong một tiệm bán giày, anh ta than thở: "Bác sĩ thấy đó, Mia đẹp quá và xứng đáng để sống cảnh giàu sang. Nghe nói nàng được Hollywood mời đóng phim. Với thân phận của tôi, tôi làm sao mà giữ được nàng. Những năm nàng ở với tôi, tôi quả thật hạnh phúc. Như thế cũng quá đủ cho tôi rồi!". Tôi thầm nghĩ: anh chồng này quả tình cao thượng!

Asami Saori mang cái thai trong bụng trở về lại Nhật chờ ngày sinh đẻ. Nàng sinh được một bé gái lai rất xinh đẹp. Cha mẹ nàng nhận nuôi cháu ngoại, cho nàng trở lại Mỹ học tiếp để lấy bằng MBA..Tôi tình cờ gặp lại nàng trong khuôn viên trường Đại Học trong dịp đi dự một cuộc Hội thảo. Gặp tôi, nàng

kính cẩn cúi gập người chào: "Cám ơn bác sĩ đã giúp em có cơ hội để mở mắt ra và đổi ý để tuân theo lời mẹ cha dạy bảo. Nếu hồi đó em cứ khăng khăng cãi lời cha mẹ, không chịu trở về Nhật ngay, thì chắc giờ đây em sống khổ sở lắm và chẳng biết tương lai sẽ ra sao? Cái anh chàng người Hondura, sau này, nghe nói bỏ học đi theo băng đảng buôn bán ma túy và bị bắt rồi!".

Hồ thị Én, sau này đổi tên Mỹ là Annie Ho, để được một bé trai mạnh khỏe, lành lặn nên mừng lắm. Chị chí thú làm ăn, nuôi dạy con khôn lớn, cũng có chút tiếng tăm trong cộng đồng nhờ hay đóng góp tài chính cho các quỹ từ thiện. Còn người chồng trẻ chị kí cốp lo giấy tờ bảo lãnh, gặp được người con gái trẻ, ngang tuổi trong xứ hợp nhãn hơn, nên ở lì lại không chịu qua Mỹ với chị. Gặp tôi ở chợ Tết cộng đồng, chị Én cười te tởn: "Không chồng mà được làm mẹ một đứa con trai kháu khỉnh, dễ thương, dù tốn gần cả chục ngàn đô la chứ ít ỏi gì? Cũng lời chán!". Với chị, dân buôn bán làm ăn, lời lỗ mới là quan trọng!

Huỳnh thị Mỹ Hạnh, bây giờ có tên Mỹ là Heidi, sau khi bị xảy thai, do nhân viên xã hội tận tình giúp đỡ, may mắn được một nữ luật sư người Mỹ nhận làm con nuôi và cho học hành tử tế. Cô và bà mẹ nuôi đã trở lại bệnh viện thăm tôi. Mỹ Hạnh thông minh, lại có nhan sắc trời cho, được học hành nên đã tiến rất xa. Cháu được nhận vào học Trường Luật và đã đính hôn với một bạn trai người Mỹ cùng lớp, thuộc một gia đình danh giá, có thế lực. Cuộc đời của Mỹ Hạnh, tuy bắt hạnh vào thời thơ ấu, những tưởng là sẽ tằm tối mãi mãi cho đến ngày nhắm mắt lia đời, ai ngờ lại may mắn được đổi đời... Mấy ai học được chữ ngờ!

Tôi chợt nhớ đến câu châm ngôn gắn ở cổng một trại ty nạn bên Thái Lan, do Cao Ủy Ty Nạn Liên Hiệp Quốc bảo trợ, mà tôi đã đến tạm cư trên bước đường lưu lạc: "*Trôi nổi nhưng không chìm (Fluctuat nec mergitur)*", đã khắc sâu vào tâm khảm tôi không bao giờ quên được, cũng đúng với trường hợp của Mỹ Hạnh.

Nửa đời hư của tôi đã chứng kiến nhiều cảnh đời mà nửa đời thực của tôi lúc trước còn ở cố hương không bao giờ gặp. Những chuyện tưởng như là không có thực xảy ra ở trên cõi đời này, vậy mà nó đã và đang xảy ra trong cõi đời hư của tôi. Phải chăng đó chỉ là ảo tưởng? Chuyện không có thật ngoài đời thường?...

Minh Tường

Lời Trần Tĩnh: Truyện ngắn "Nửa đời thực, nửa đời hư" là sản phẩm của hư cấu, nếu trong muôn một có trùng hợp với sự thật ngoài đời, đó là ngẫu nhiên, ngoài chủ ý của tác giả. Xin trân trọng minh xác để tránh ngộ nhận.